

Obsah

1. Výkonnosť slovenskej ekonomiky a pozícia odvetvia poľnohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR.....	2
2. Ekonomická výkonnosť poľnohospodárstva a potravinárstva SR.....	8
2.1 Poľnohospodárstvo	9
2.2 Potravinárstvo.....	34
3. Rozvoj vidieka	44
Neprojektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020	46
OP RH 2014 – 2020.....	46
4. Zahraničný obchod.....	48
5. Výdavky na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka.....	52
6. Ekonomika krajín Európskej únie.....	58
7. Závery a odporúčania	66
7.1 . Závery	67
7.2. Odporúčania	70
 Zoznam tabuliek.....	 73

*1. Výkonnosť
slovenskej
ekonomiky a pozícia
odvetvia
poľnohospodárstva
a potravinárstva
v hospodárstve SR*

Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR¹

Výkonnosť ekonomiky SR meraná hrubým domácim produktom (HDP), podľa údajov ŠÚ SR, v roku 2020 medziročne klesla (2,5 %) a dosiahla 91,6 mld. € v bežných cenách a 84,9 mld. € v stálych cenách (medziročný pokles o 4,8 %).

V roku 2020 išlo o prvý rok celosvetovej pandémie spôsobenej vírusovým ochorením COVID-19, ktorá sa rozšírila aj do SR, v dôsledku ktorej vláda SR, vzhľadom na nepredvídateľné súvislosti a obmedzené poznatky ohľadom šírenia sa dovtedy neznámeho ochorenia COVID-19, viac krát v priebehu roka 2020 a v rôznej intenzite sprísňovala podmienky na zamedzenie šírenia sa epidémie, okrem iného aj zatvorením časti ekonomiky v SR², a to hlavne v mesiacoch marec až jún 2020 a následne približne od druhej tretiny mesiaca október 2020 až do konca roka, resp. až do približne mesiacov apríl – máj 2021, čo do istej miery malo vplyv na výkonnosť ekonomiky SR.

Tab. 1 Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR

Ukazovateľ	2019	2020	Rozdiel 2020 – 2019
HDP ¹⁾ (bežné ceny) v mld. €*	93,9	91,6	-2,3
HDP ¹⁾ (stále ceny) v mld. € ²⁾ *	89,2	84,9	-4,3
Tempo rastu HDP v %			
– v bežných cenách ¹⁾ *	5,1	-2,5	-7,6
– v stálych cenách ^{1), 2)} *	2,5	-4,8	-7,3
Miera inflácie v %	2,7	1,9	-0,8
Počet pracujúcich (podľa VZPS; medziročná zmena v %)	0,7	-2,0	-2,7
Miera nezamestnanosti v % (podľa VZPS)	5,8	6,7	0,9
Saldo zahraničného obchodu ³⁾ v mld. €**	1,1	3,2	2,2
Bilancia bežného účtu k HDP ⁴⁾ v %	-2,7	-0,4	2,3
Tempo rastu tvorby hrubého fixného kapitálu v % z b. c. ⁵⁾	7,9	-11,4	-19,3

Prameň: ŠÚ SR – Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2020 (elektronická publikácia); databázy DATAcube a STATdat.

¹⁾ metodika ESA 2010

²⁾ v s. c. vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2015

³⁾ bežné ceny, hodnoty typu FOB (hodnota dovozu a vývozu s dodaním tovaru na hranicu vyvážajúcej krajiny) predbežné údaje jún 2021;

⁴⁾ NBS (údaj platný k mesiacu jún 2021); ⁵⁾ Revidované údaje

**Poznámka: Nesúlad v stĺpci Rozdiel 2020 – 2019 môže byť spôsobený zaokrúhľovaním čísel za roky 2019 a 2020; VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl

*= revidované údaje ŠÚ SR z obdobia koniec apríla 2021

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Priemerná miera inflácie v roku 2020 medziročne klesla o 0,8 p. b. a dosiahla úroveň 1,9 %.

¹ Kapitola vypracovaná s využitím publikácie Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2020, ŠÚ SR a databázy ŠÚ SR DATAcube.

² buď zatvorením časti subjektov ekonomiky SR začiatkom roka 2020, resp. vo štvrtom štvrtroku 2020 (resp. aj následne v roku 2021) spočiatku uložením zákazu obyvateľstvu SR v subjektoch ekonomiky SR nakupovať, (s výnimkou nákupu potravín, liekov a podobných základných tovarov), a následne koncom roka 2020 opätovne zavedením povinnosti zatvoriť obchodné prevádzky počas viacerých po sebe nasledujúcich mesiacov (iné ako predávajúce potraviny, lieky a drogeriu) pre ekonomické subjekty SR, resp. prevádzky typu služieb vrátane kultúry; resp. na niekoľko týždňov aj niektoré veľké priemyselné podniky, z časti aj po vlastnej úvahe ich štatutárnych predstaviteľov

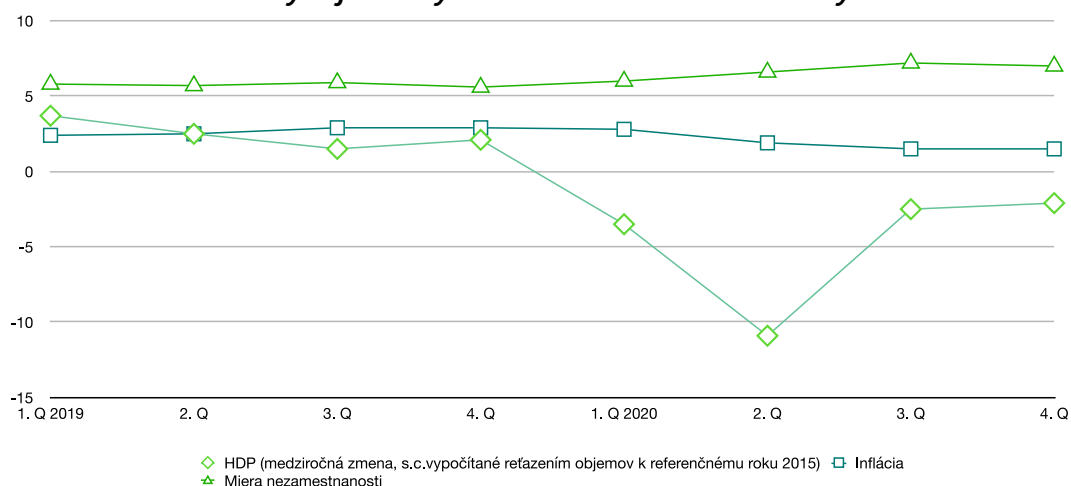
Tvorba hrubého fixného kapitálu (THFK) dosiahla 17 879,2 mil. € a oproti roku 2019 sa znížila tak v bežných cenách (11,4 %) ako aj v stálych cenách (12,0 %). Ide o prvý pokles od roku 2016.

Počet pracujúcich³ v hospodárstve SR v roku 2020 dosiahol 2 531,3 tisíc osôb a klesol o 2 %. Priemerná miera nezamestnanosti v roku 2020 dosiahla 6,7 % a oproti roku 2019 sa zvýšila (0,9 p. b.), v dôsledku rastu počtu nezamestnaných (15,0 %) zo 157,7 tis. osôb v roku 2019 na 181,4 tis. osôb v roku 2020.

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v ekonomike SR dosiahla 1 133 €, medziročne vzrástla (o 3,8 %) a medziročne sa zvýšila aj reálna mzda (1,9 %).

V rámci **zahraničného obchodu SR**⁴ sa do zahraničia vyviezol tovar za 76,1 mld. € a dovoz predstavoval 72,8 mld. €. Kladné saldo zahraničného obchodu SR sa medziročne zvýšilo približne 3násobne z 1,1 mld. € v roku 2019 na 3,2 mld. € v roku 2020.

Graf 1 Vývoj hlavných ukazovateľov ekonomiky SR

Prameň: ŠÚ SR, Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Vývoj hlavných ukazovateľov pôdohospodárstva⁵⁾ a potravinárstva⁶⁾

Hlavné ekonomické ukazovatele⁷ v pôdohospodárstve SR v roku 2020⁸ oproti roku 2019, podľa údajov ŠÚ SR, klesli s výnimkou rastu ukazovateľa priemerná nominálna mesačná mzda (údaj za medzispotrebu nebol dostupný).

3 Počet pracujúcich podľa výberového zisťovania pracovných síl (VZPS); v priemere za obdobie; pracujúci v zmysle VZPS sú všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň 1 hodinu prácu za mzdu, plat alebo iný druh odmeny alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku, vrátane osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd, sezónnych pracovníkov, osôb na riadnej materskej dovolenke, osôb pracujúcich v zahraničí menej ako 1 rok, osôb dochádzajúcich za prácou do zahraničia a osôb na platených aktivačných prácach; respondenti sú zahrnutí do odvetví podľa ekonomickej činnosti miestnej jednotky, nie celého podniku
4 Údaje za zahraničný obchod SR=jún 2021

5 Do pôdohospodárstva patrí pestovanie plodín, chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace; lesníctvo a ťažba dreva; rybolov a akvakultúra

6 Odvetvie potravinárstva zahŕňa výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov

7 Hodnotené ukazovatele: hrubá pridaná hodnota, medzispotreba, hrubá produkcia b.c., THFK, zamestnanosť, nominálna priemerná mesačná mzda

8 revidované údaje ŠÚ SR z obdobia koniec apríla 2021

Z ukazovateľov hodnotených za pôdohospodárstvo, boli zo ŠÚ SR za výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov SR v čase vypracovania tejto kapitoly k dispozícii dostupné údaje len za dva ukazovatele, a to za THFK (b.c.) a za priemernú nominálnu mesačnú mzdu, ktoré sa medziročne zvýšili.

Pokračovalo pretrvávanie záporného salda (1,7 mld. €) **zahraničného obchodu SR s poľnohospodársko-potravinárskymi výrobkami**, ktoré medziročne kleslo o 108,5 mil. € (čo predstavovalo pokles 6,1 %).

Tendencie vývoja základných makroekonomických ukazovateľov (hrubá pridaná hodnota, medzispotreba, hrubá produkcia, tvorba hrubého fixného kapitálu, zamestnanosť, priemerná nominálna mesačná mzda, zahraničný obchod) ekonomiky SR a jej odvetví – pôdohospodárstva a potravinárstva – sa odrazili na medziročných zmenách v účasti pôdohospodárstva a potravinárstva na ekonomike SR tak, že v roku 2020:

- podiel odvetvia **pôdohospodárstva** na hospodárstve SR **klesol** pri ukazovateľoch: THFK v bežných cenách (0,62 p.b.), HPH v bežných cenách (0,34 p.b.), HPH v stálych cenách (0,31 p.b.), hrubá produkcia v bežných cenách (0,12 p.b.), a pri zamestnanosti (0,03 p.b.),
- podiel odvetvia **pôdohospodárstva** na hospodárstve SR **sa zvýšil** pri priemernej mzde (1,50 p. b.),
- podiel odvetvia **potravinárstva** na hospodárstve SR **sa zvýšil** pri obidvoch dostupných ukazovateľoch, a to pri priemernej mzde (0,81 p.b.) ako aj pri ukazovateli THFK v bežných cenách (0,41 p.b.),
- **podiel zahraničného obchodu agropotravinárstva SR na zahraničnom obchode SR sa zvýšil** na celkovom dovoze (0,61 p.b.) ako aj na celkovom vývoze (0,42 p.b.).

Tab. 2 **Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na základných ukazovateľoch hospodárstva SR**

Ukazovateľ	Podiel v %		Rozdiel 2020 – 2019
	2019	2020	
Podiel pôdohospodárstva na:			
– hrubej pridanej hodnote (b. c.) ¹⁾	2,78	2,44	-0,34
– hrubej pridanej hodnote (s. c.) ¹⁾	3,08	2,77	-0,31
– hrubej produkcie (b.c.) ¹⁾	2,22	2,10	-0,12
– medzispotrebe (b. c.) ¹⁾	1,88	–	–
– medzispotrebe (s. c.) ¹⁾	2,12	–	–
– tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.) ¹⁾	3,77	3,15	-0,62
– zamestnanosti ¹⁾	2,95	2,92	-0,03
– priemernej mzde ^{1) *}	75,46	76,96	1,50

Ukazovateľ	Podiel v %		Rozdiel 2020 – 2019
	2019	2020	
Podiel výroby potravín a nápojov a tabak. výrobkov na:			
– hrubej pridanej hodnote (b. c.) ¹⁾	1,39	–	–
– hrubej pridanej hodnote (s. c.) ¹⁾	1,17	–	–
– medzispotrebe (b. c.) ¹⁾	2,41	–	–
– medzispotrebe (s. c.) ¹⁾	2,40	–	–
– tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.) ¹⁾	1,45	1,86	0,41
– zamestnanosti ¹⁾	1,96	–	–
– priemernej mzde ^{1) *}	87,39	88,20	0,81
Podiel zahraničného agropotravinárskeho obchodu SR na:			
– vývoze SR ²⁾	3,72	4,14	0,42
– dovoze SR ²⁾	6,02	6,63	0,61

Prameň: prepočty NPPC – VÚEPP s použitím prameňov:

¹⁾ vypočítané z údajov vyžiadaných zo ŠÚ SR a ďalších prameňov ŠÚ SR (internet, e-publikácia); členenie podľa štatistickej klasifikácie SK NACE (vstupné ekonomické údaje podľa ŠÚ SR sú za hrubú pridanú hodnotu a medzispotrebu za rok 2019 polodefinitívne a za rok 2020 predbežné; za THFK obidva roky predbežné)

²⁾ ŠÚ SR, údaje za rok 2020 sú predbežné (jún 2021)

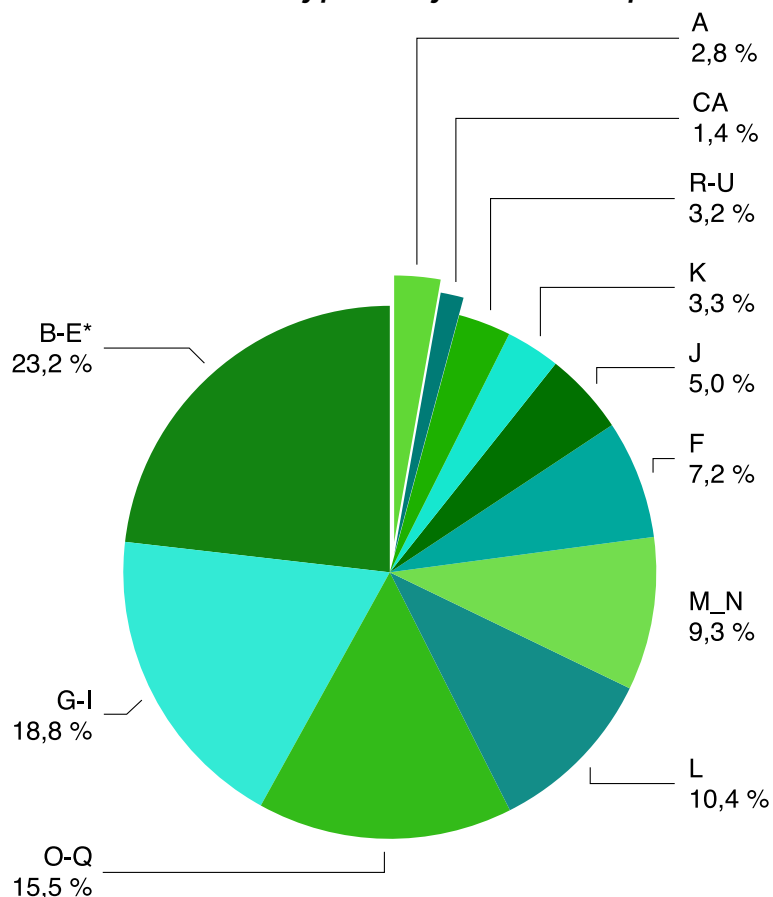
Vysvetlivky:

* pomer priemernej mzdy odvetvia k priemernej mzde v národnej ekonomike;

skratka: s. c. (v tejto tabuľke aj k nej prislúchajúcej časti textu) = stále ceny vypočítané reťazením objemov k referenčnému roku 2015

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 2 Podiel odvetví na hrubej pridanej hodnote hospodárstva SR (v %)

Vysvetlivky *Ťažba a dobývanie+Priemyselná výroba+Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu+Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov (bez odvetvia výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov)

(A) Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov; (B až E=B,C,D,E) Priemysel; (CA) Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov; (F) Stavebníctvo; (G – I) Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov; doprava a skladovanie; ubytovacie a stravovacie služby; (J) Informácie a komunikácia; (K) Finančné a poisťovacie činnosti; (L) Činnosti v oblasti nehnuteľností; (M-N) Odborné, vedecké a technické činnosti; administratívne služby; (O-Q) Verejná správa, obrana, povin. sociál. zabezpečenie; vzdelávanie; zdravotníctvo a sociálna pomoc; (R-U) Umenie, zábava a rekreácia; ostatné činnosti

Prameň: databáza Údaje za rok 2019 databáza Eurostat [nama_10_a10] a za odvetvie výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov SR=databáza ŠÚ SR „DATAcube.“, Hrubá pridaná hodnota podľa ekonomických činností A88 v bežných cenách [nu1054rs]; prepočty NPPC-VÚEPP.

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

2. *Ekonomická výkonnost poľnohospodárstva a potravinárstva SR*

2.1 Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo, podľa predbežných údajov, dosiahlo za rok 2020 kladný výsledok hospodárenia pred zdanením, t.j. zisk vo výške 63,2 mil. €. Medziročne sa jeho úroveň znížila o 3,4 mil. € (5,1 %) pod vplyvom zníženia tržieb najmä výrobkov živočíšnej výroby, pretože tržby za rastlinné výrobky sa zvýšili. Rozhodujúcu úlohu v ekonomike poľnohospodárskych podnikov mali podpory, ktoré predstavujú stabilizačnú zložku príjmov poľnohospodárov a bez nich by bola väčšina podnikov stratová. Takmer 72 % finančnej podpory slovenského poľnohospodárstva bola poskytovaná zo zdrojov EÚ a časť výdavkov bola spolufinancovaná zo štátneho rozpočtu SR. Podiel celkových podpôr na výnosoch dosiahol 30,1 % a priamych platieb 14,9 %. Pretrvávali naďalej diferencie medzi úrovňou podpôr slovenského poľnohospodárstva a poľnohospodárstva krajín EÚ – 15.

Tab. 3 Základné ekonomické ukazovatele za poľnohospodárstvo, v mil. € bežné ceny

Ukazovateľ	Priemer 2015 – 2019	2019	2020	Index	
				2020/2019	2020/ Ø 2015 – 2019
Výnosy	2 909,3	3 005,5	3 015,5*	100,3	103,6
Náklady	2 816,7	2 938,9	2 952,3*	100,5	104,8
Výsledok hospodárenia pred zdanením	92,7	66,6	63,2*	94,9	68,2
Pridaná hodnota	431,4	466,4	476,7	102,2	110,5
Tržby za vlastné výrobky	1 645,8	1 628,2	1 779,9	109,3	108,1
– z toho: rastlinné	939,7	886,1	1 054,6	119,0	112,2
živočíšne	987,2	742	725,3	97,7	73,5
Tržby za tovar **	281,0	294,0	328,9	111,9	117,0
Rentabilita nákladov	3,3	2,3	2,1	–	–
Nákladovosť výnosov	96,8	97,8	97,9	100,1	101,1
Podpory spolu	784,6	980,4	908,3	92,6	115,8
Podiel celkových podpôr na výnosoch	27,0	32,6	30,1	–	–
Podiel priamych platieb na výnosoch	14,4	16,3	14,9	–	–
Podiel ziskových podnikov **	72,1	68,3	66,5	–	–

Prameň: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR,

* predbežný údaj z IL MPRV SR, ** IL MPRV SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Ekonomické výsledky poľnohospodárskych podnikov ovplyvnili viaceré výnosovo-nákladové a produkčné faktory a to:

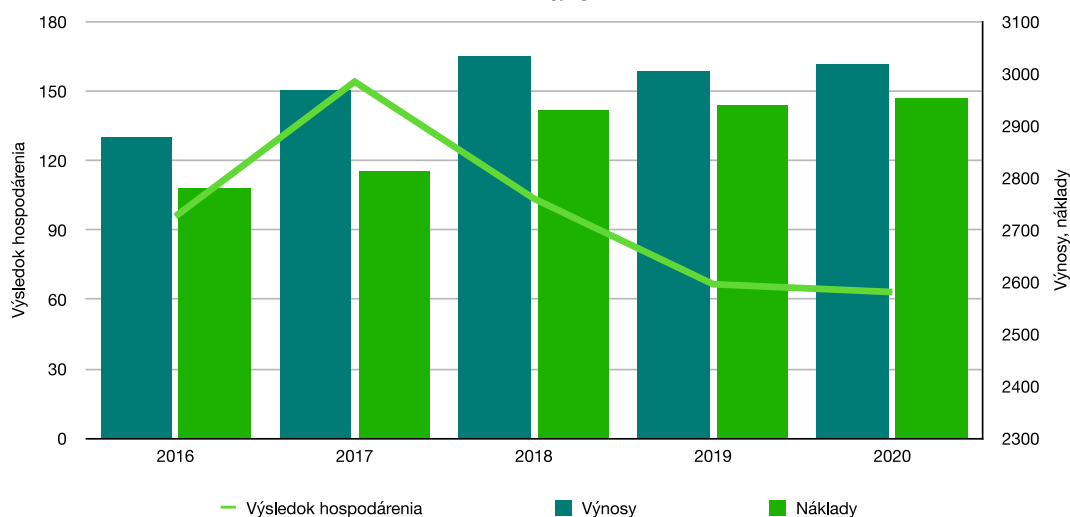
- mierne rozdielny trend vývoja *nákladov* (0,5%) ako *výnosov* (0,3%) prispel takmer k medziročnej stagnácii vývoja výsledku hospodárenia,

- nárast **produkčnej výkonnosti odvetvia**, t.j. hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách (4,0 %), najmä rastlinnej (6,1 %) a mierne zvýšenie živočíšnej (0,6 %) produkcie,
- nárast **tržieb z predaja vlastných výrobkov** (9,3%) v dôsledku výraznejšieho zvýšenia celkových tržieb za rastlinné výrobky (19,0%) a pomalšieho poklesu tržieb za živočíšne výrobky 2,3 %),
- **zvýšenie cien poľnohospodárskych výrobkov** (0,4 %), najmä rastlinnej (0,2%) ako aj živočíšnej výroby (0,7 %), s najväčším nárastom cien ovocia (10,8 %), zeleniny (5,7%) a zo živočíšnych výrobkov jatočných ošípaných (6,7 %) a slepačích vajec (10,1 %),
- **zníženie cien nákladových faktorov** pod vplyvom poklesu cien dodávok do poľnohospodárstva (3,6%) najmä cien motorových palív (26,4 %), hnojív a zlepšovadiel pôdy (9,2 %), krmív pre zvieratá (5,7 %),
- **zníženie podpôr** (7,4%) v dôsledku ich poklesu najmä zo zdrojov EÚ (8,0 %), ale aj z národných zdrojov SR (5,6 %), pod vplyvom rýchlejšieho poklesu finančných prostriedkov z priamych platieb (8,7%) a ich pomalšieho nárastu z PRV SR 2014 – 2020 (5,6 %),
- pokračujúci a prehlbujúci sa **trend dominancie podielu** rastlinnej (63,0%) pred živočíšnou (37,0%) výrobou,
- **nárast hektárových úrod** väčšiny komodít rastlinnej výroby s dosahom na zvýšenie ich naturálnej – hmotnostnej produkcie najmä strukovín (23,5 %), obilnín (11,6%) a olejní (6,7 %),
- **mierny nárast početných stavov hospodárskych zvierat** vo všetkých rozhodujúcich skupinách, okrem dojníc, s dosahom na variabilný vývoj naturálnej živočíšnej produkcie, ktorá len mierne vzrástla u jatočného hovädzieho dobytku (0,1%) a výraznejšie u jatočnej hydiny (1,3 %), kravského (1,3 %) a ovčieho (0,7%) mlieka, ale klesla u jatočných ošípaných (-3,5 %), jatočných oviec (-11,6 %), a slepačích vajec (-0,2 %),
- **pokles počtu pracovníkov** (8,8%) a tým úspora nákladov na manuálnu prácu v kontexte s uplatnením racionalizačných opatrení obstaraním vysokovýkonnej techniky, vzhľadom na štruktúru a vývoj poľnohospodárskej produkcie s dosahom na celkovú a sezónnu agrárnu zamestnanosť,
- **vplyv počasia**, ktoré po suchu na jar sa prejavilo premenlivo s intenzívnymi zrážkami najmä v jesennom období, čo obmedzilo práce na poliach,
- **nízke úrokové sadzby** s vplyvom na nárast celkových úverov (26,3 %), a stagnujúcu nákladovosť úrokov,
- **nájomné** za prenájom poľnohospodárskej pôdy (v priemere s podielom 2,6% na celkových nákladoch),
- **riadenie rizík cenových vplyvov** poľnohospodárskych komodít za vopred dohodnuté ceny cez ich realizovaný predaj v budúcnosti (hedžing),

- **zvyšujúce sa daňové zaťaženie** poľnohospodárskych pozemkov.

Poľnohospodárske podniky, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2020 optimalizovali náklady a v snahe dosiahnuť priaznivejší výsledok hospodárenia a celkovú efektívnosť výroby redukovali neefektívne odvetvia. Ekonomika výrobných odvetví bola rozhodujúca pri zmenách štruktúry výroby. Úroveň výnosov (3 015,5 mil. €) mierne presiahla náklady (2 952,3 mil. €). Aj pri poklese cien dodávok do poľnohospodárstva (3,6 %) sa nákladovosť výnosov zvýšila a dosiahla 97,8 €. Disponibilná poľnohospodárska pôda poľnohospodárskych podnikov, bola aj v roku 2020 dostatočnou výrobnou základňou, na výrobu domácej produkcie, ale úhrada výrobných nákladov cenami realizovanej produkcie jednotlivých komodít, nebola dostatočná. Poľnohospodárske podniky, si zabezpečovali odbyt produkcie, tak ako v minulých rokoch, hedžingom prostredníctvom forwardových dohôd o budúcom predaji produkcie za vopred dohodnuté ceny, čím sa poistovali proti rizikám spojených s volatilitou cien komodít.

Graf 3 Výnosy, náklady a výsledok hospodárenia poľnohospodárskej výroby, v mil. €

Prameň: ŠÚ SR, r. 2020 odhad NPPC – VÚEPP z IL MPRV SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Priemerná úroveň výsledku hospodárenia, v prepočte na hektár poľnohospodársky využívannej pôdy, bola 39,4 €. V početnosti podnikov dominovali ziskové podniky s podielom 66,5 %. Podiel ziskových podnikov na celkovom počte podnikov sa dlhodobu pohybuje nad 60 % s rozdielnou úrovňou výsledku hospodárenia na podnik.

Predajom poľnohospodárskych výrobkov boli dosiahnuté tržby 1 779,9 mil. €, z toho za predaj rastlinných výrobkov 1 054,6 mil. € a predaj živočíšnych výrobkov 725,3 mil. €. Medziročne sa zvýšili celkové tržby (9,3 %), najmä vplyvom výrazne rýchlejšieho nárastu tržieb z rastlinných výrobkov (19,0 %), pretože tržby za živočíšne výrobky klesli (2,3 %). Ekonomicky a produkčne rozhodujúci podiel poľnohospodárskych podnikov tvorili právnické osoby s prevahou prenajatej z obhospodarovanej pôdy podľa LPIS.

Rozhodujúcou nákladovou položkou poľnohospodárskych podnikov boli náklady na vstupy, t.j. spotreba materiálu a energie, ktoré sa na celkových nákladoch podielali 32,7%. Druhou rozhodujúcou nákladovou položkou boli osobné náklady s podielom 18,4 %. Tieto kolísali od štruktúry a sezónnosti výroby. Pri uplatnení racionalizačných opatrení v kontexte s obnovou materiálno-technickej základne sa znížil počet zamestnaných v poľnohospodárstve (8,8%) k čomu prispeli i opatrenia PRV SR 2014 – 2020.

Významný podiel na výnosoch, podobne ako v minulých rokoch, aj v roku 2020 dosiahli v poľnohospodárstve celkové podpory (30,1%) z európskych a národných zdrojov, ktoré pozitívne ovplyvnili výnosy a tým výsledok hospodárenia podnikov. Z hľadiska zabezpečenia plynulosti financovania prevádzkových potrieb poľnohospodárskych podnikov rozhodujúce boli okrem podpôr, najmä tržby z predaja vlastných výrobkov a úvery.

Celková zadlženosť majetku dosiahla 41,4% a to pri medziročnom náraste záväzkov ale aj pohľadávok, najmä dlhodobých. Rok 2020, podobne ako predchádzajúce roky, bol rokom „lacných peňazí“, čo sa odrazilo na zvýšenom dopyte poľnohospodárov po úveroch.

Financovanie poľnohospodárstva v kontexte s podporami zohráva od vstupu Slovenska do EÚ rozhodujúcu úlohu v jeho rozvoji, udržateľnosti a podnikateľskej stabilite poľnohospodárskych podnikov v SR. SPP EÚ priniesla zvýšenú dôveru bánk v odvetví poľnohospodárstva a podpory sa stali zárukou splácania úverov. Okrem vlastných príjmov podnikov a dotačnej podpory EÚ a národných zdrojov sú rozhodujúce aj cudzie zdroje – úvery a leasingy, ktoré zohrávajú vo financovaní a stabilitu podnikov tiež významnú úlohu.

Objem **celkových úverov** do odvetvia za rok 2020 dosiahol 901 mil. €, čo predstavuje 1,35 % – ný podiel na celkových úveroch národného hospodárstva SR.

Tab. 4 **Úvery za poľnohospodárstvo, v tis. €**

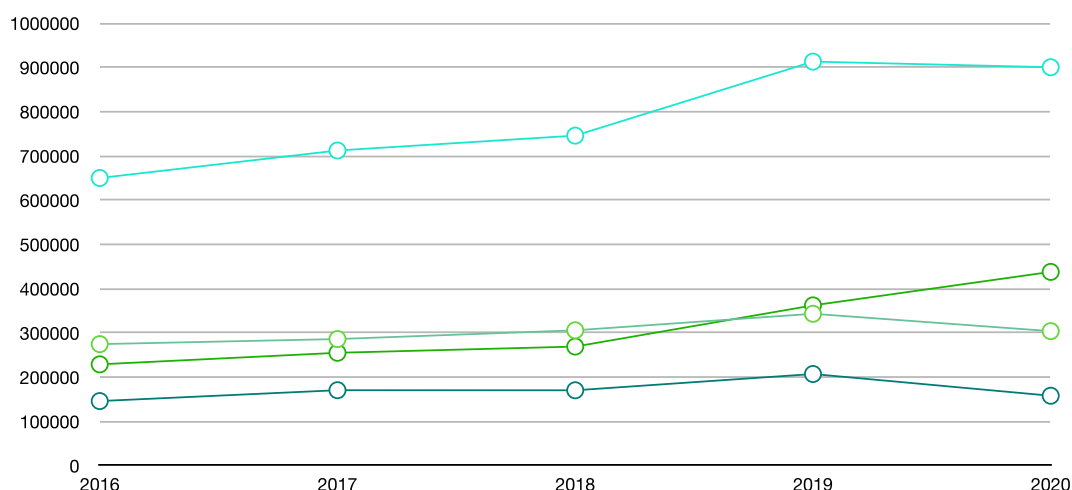
Úvery	Priemer 2015 – 2019	2019	2020	Index	
				2020/2019	2020/ Ø 2015 – 2019
Krátkodobé	296 762	343 485	304 237	88,6	102,5
Strednodobé od 1 – 5 rokov	159 379	207 357	158 237	76,3	99,3
Dlhodobé nad 5 rokov	256 928	362 444	438 124	120,9	170,5
Spolu úvery	713 069	913 286	900 598	98,6	126,3
z toho: rizikové úvery	42 270	55 683	53 672	96,4	127,0
Podiel úverov odvetvia na úveroch národ. hospodárstva	1,30	1,43	1,35	–	–

Prameň: NBS, <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-institucie/banky/statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii/uvetry>, Úvery podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností, XII 2020; vypracoval: NPPC – VÚEPP

Poznámka: Údaje sú vrátane úverov za lesníctvo a rybolov, rok 2020 – predbežné údaje
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Z hľadiska objemu najviac bolo poskytnutých dlhodobých úverov na obdobie viac ako 5 rokov, na financovanie hmotného majetku, pôdy, budov a stavieb, strojov a zariadení. Zvyšovanie úverov značne korelovalo s realizáciou výziev podpôr z II. piliera PRV, banky hodnotili rizika z pohľadu objemu podpory na príslušný projekt. Časť úverov bola použitá na technický rozvoj – mechanizáciu, automatizáciu a robotizáciu pri nahradení ľudskej práce technikou. To prispelo k náhrade poklesu pracovníkov pri udržaní produkčnej schopnosti odvetvia.

Graf 4 Vývoj úverov za poľnohospodárstvo (v tis. €)

Prameň: NBS

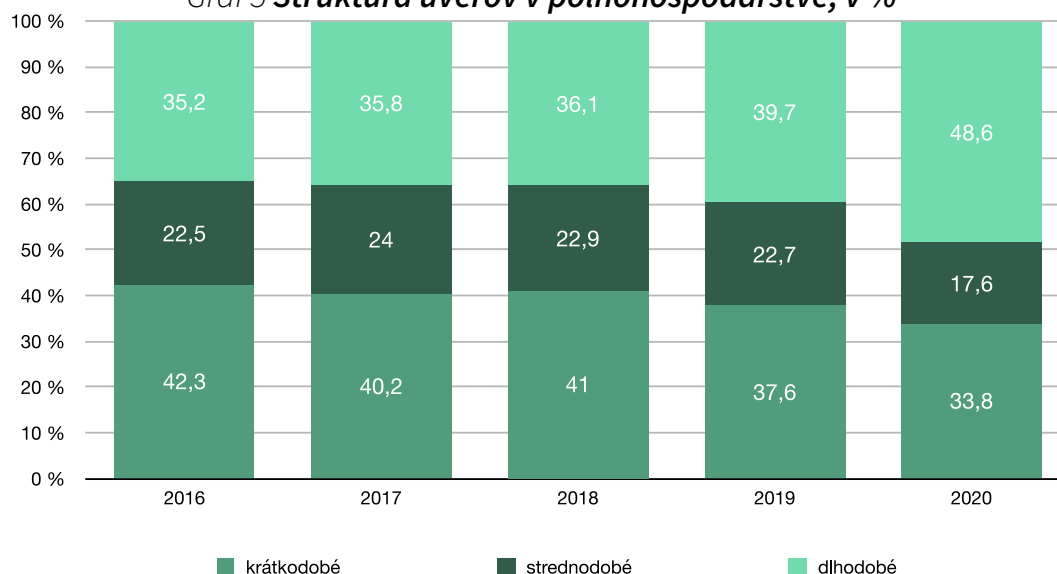
Vypracoval: NPPC –VÚEPP

Druhú dôležitú skupinu tvorili krátkodobé úvery s dobou splatnosti kratšou ako 1 rok, predstavovali z celkového objemu úverov 304 mil. €, strednodobé úvery od 1 do 5 rokov 158 mil. €. a dlhodobé úvery nad 5 rokov 438 mil. €. Objem rizikových úverov z celkových úverov bol na úrovni 54 mil. €.

Objem poskytnutých **krátkodobých úverov** predstavoval jednu tretinu z celko-vo poskytnutých úverov. Tieto úvery zabezpečovali poľnohospodárskym podnikom potrebnú likviditu v prípade výpadkov cash-flow a významne prispeli k preklenutiu časového obdobia medzi potrebou financovania prevádzky podnikov a získaním podpôr, ktoré sú úzko späté so systémom refundácie schválených platieb zo strany Pôdohospodárskej platobnej agentúry z prostriedkov EÚ. Z hľadiska príjemcu úve-rov, dominovali malé a stredné poľnohospodárske podniky.

Pre poľnohospodárske podniky boli vytvorené komerčnými bankami možnosti čerpania nových úverov, zabezpečených v podobe záruk, viazané na financovanie odkúpenia alebo refundácie už nakúpenej poľnohospodárskej pôdy (samostatných parciel ako aj spoluvlastníckych podielov) a zastavaných pozemkov pod hospodár-skymi budovami.

Graf 5 Štruktúra úverov v poľnohospodárstve, v %

Prameň: NBS

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Formovanie podnikateľského prostredia v poľnohospodárstve ovplyvňuje aj všeobecne platná **daňová politika**. V poľnohospodárstve v súčasnosti platia osobitné daňové úľavy len na environmentálnych daniach – zelená nafta (spotrebná daň) a cestnej dani z motorových vozidiel.

V roku 2020 sa celkový objem vybratých priamych daní z poľnohospodárstva medziročne mierne znížil. Do štátneho rozpočtu ako aj do rozpočtov miest a obcí odviedli poľnohospodárske podniky 55,5 mil. €.

Tab. 5 Priame dane a platby do fondov za poľnohospodárstvo, v tis. €

Ukazovateľ/ rok	Ø 2015 – 2019	2019	2020	Index	
				2020/2019	2020/ Ø 2015 – 2019
Priame dane	56 467	56 222	55 499	98,7	98,3
– daň z príjmov	22 124	21 568	18 191	84,3	82,2
– daň z nehnuteľností	32 513	32 190	35 494	110,3	109,2
z toho z: pozemkov	27 652	26 694	29 093	109,0	105,2
stavieb	4 809	5 496	6 401	116,5	133,1
– cestná daň	2 344	2 464	1 814	73,6	77,4
Platby do fondov	110 939	116 458	116 176	99,8	104,7

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP, 2020, www.radela.sk (Výsledky IL MPRV SR za rok 2020)

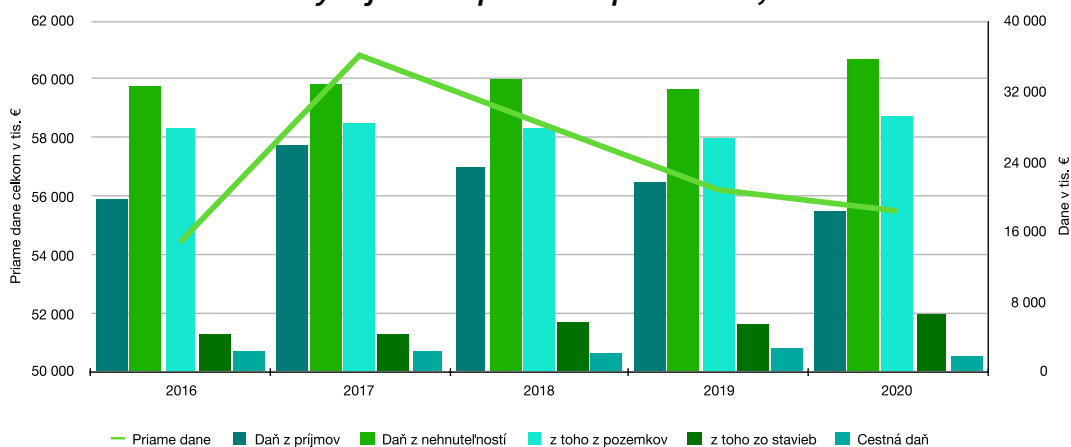
Poznámka: Údaje sú za výberový vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Z hľadiska štruktúry priamych daní dominujú dane z nehnuteľností vo výške 35,5 mil. €, s viac ako 60 % – ným podielom. Tieto dane sú rozhodujúce z hľadiska naplňovania rozpočtov miest a obcí, ktoré sú ich správcami. Zákon o dani z nehnuteľností dáva možnosť obecným úradom stanoviť daňovú sadzbu (znížiť alebo zvýšiť), podľa

miestnych podmienok. V roku 2020 obce výrazne zvýšili miestne dane, najmä dane z nehnuteľností. Z nich viac ako 80 % tvorila daň z pozemkov.

Graf 6 Vývoj daní v poľnohospodárstve, v tis. €

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Ekonomiku poľnohospodárskych podnikov ovplyvňuje aj vysoká rizikovosť poľnohospodárskej výroby vyplývajúca nielen z jej biologickej podstaty, ale aj z meniacich sa klimatických podmienok a cenovej volatility, ktoré majú zásadný dosah na výnosy a tým na stabilitu a konkurencieschopnosť podnikov.

Rizikovosť poľnohospodárskej výroby na Slovensku je v súčasnosti riešená:

- systémovo, t. j. poistením úrody, zvierat a majetku v komerčných poisťovniach (poistiteľné riziká),
- podporou poistenia: vybraných špeciálnych plodín (vinohradov), dotácie na platby poistného pre podniky v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby,
- ad hoc opatreniami vlády z prostriedkov štátneho rozpočtu – v prípade škôd katastrofického rozsahu nekrytých komerčným poistením.

Komerčné poistenie je nástrojom na riešenie rizikovosti poľnohospodárskej výroby, na čiastočné zmiernenie a elimináciu škôd na produkcii a majetku poľnohospodárskych podnikov v dôsledku nepredvídateľných udalostí. Kompenzuje straty z výpadku príjmov vyplývajúcich zo škôd spôsobených na úrode plodín, zvieratách a majetku poľnohospodárskych podnikov. Kompenzácia škôd je väčšinou lokálneho a menej celoplošného charakteru. Poistenie v poľnohospodárstve je dobrovoľne deklarované na zmluvných podmienkach komerčných poisťovní. Je založené na prerozdeľovacom procese centralizovaného fondu v poisťovniach, tvoreného poistným poľnohospodárskych podnikov.

Nie všetky následky rizík sú kryté poistením. Okrem možností využitia komerčného poistenia si podniky diverzifikovali vplyv rizík prostredníctvom optimalizácie štruktúry výroby, tvorbou vlastných finančných rezerv, uzatváraním zmlúv, hedžingom komodít s využitím termínovaných obchodov a futures obchodov.

V roku 2020 si poľnohospodárske podniky poistili v komerčných poisťovniach majetok, úrodu a zvieratá. Zo zaplateného poistného vo výške 26,1 mil. € bolo poľnohospodárskym podnikom vyplatených 38,6 % náhrad škôd (10,0 mil. €).

Poistenie úrody tvorí takmer tretinu z celkovej výšky zaplateného poistného s najvyšším podielom vyplatených náhrad škôd 46,4 %. Poistenie zvierat tvorí však malú časť z poistného ako aj z náhrad škôd (3,8 %), čo súvisí s menším zastúpením živočíšnej výroby.

Prioritou poľnohospodárov bolo poistenie majetku, ktoré z celkového poistného tvorilo viac ako 60 %, s medziročným nárastom o 13,5 %, s podielom náhrad 39,2 %. Z dlhodobého hľadiska rastie najrýchlejšie poistenie poľnohospodárskych strojov, stavieb ako aj zásob.

V rámci preventívnych opatrení predchádzaniu rizík t.j. na zábranné opatrenia, bolo z komerčných poisťovní vyplatené poľnohospodárskym podnikom len 10 291 €.

Diferencie, ktoré dlhodobo vznikajú medzi zaplateným poistným poľnohospodárskymi podnikmi a vyplatenými náhradami na jednotlivé druhy poistenia z komerčných poisťovní, sa každoročne významne podieľajú na tvorbe centralizovaného rezervného fondu komerčných poisťovní.

Tab. 6 *Poistenie v poľnohospodárstve, v tis. €*

Ukazovateľ/ rok	Ø 2015 – 2019	2019	2020	Index	
				2020/2019	2020/ Ø2015 – 2019
Poistné	20 932	23 009	26 116	113,5	124,8
– majetok	13 306	14 379	16 322	113,5	122,7
– plodiny	5 975	6 873	7 792	113,4	130,4
– zvieratá	1 652	1 757	2 003	114,0	121,3
Náhrady škôd	8 489	8 698	10 087	116,0	118,8
– majetok	5 637	5 514	6 399	116,1	113,5
– plodiny	2 662	3 119	3 613	115,8	135,7
– zvieratá	190	65	76	115,7	39,8
Podiel náhrad škôd zo zaplateného poistného v %	40,6	37,8	38,6	–	–

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP, 2020

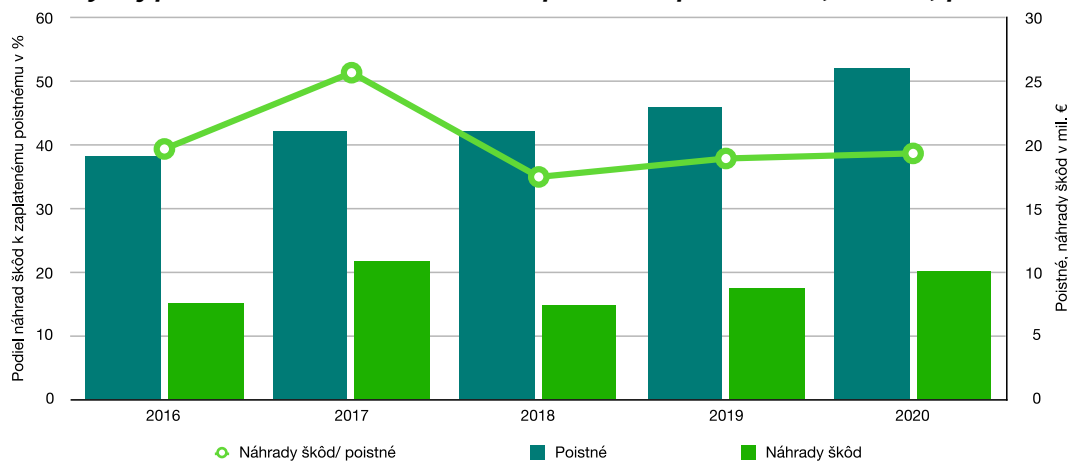
Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Doposiaľ neboli vybudované funkčné systémové mechanizmy riadenia rizík, ktoré by kompenzovali straty v dôsledku rizík, ktoré nie sú kryté komerčnými poisťovňami (ťažko poistiteľné až nepoistiteľné riziká t.j. vysoké riziká). Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR pripravilo „Návrh systému riešenia rizík v poľnohospodárstve“ – Rizikový fond, tvorený kombináciou súkromných a verejných zdrojov (príspevku zo štátneho rozpočtu totožného s objemom splatnej dane z poistenia podľa zákona č. 213/2018 Z.z. o dani z poistenia, príspevkov právnických

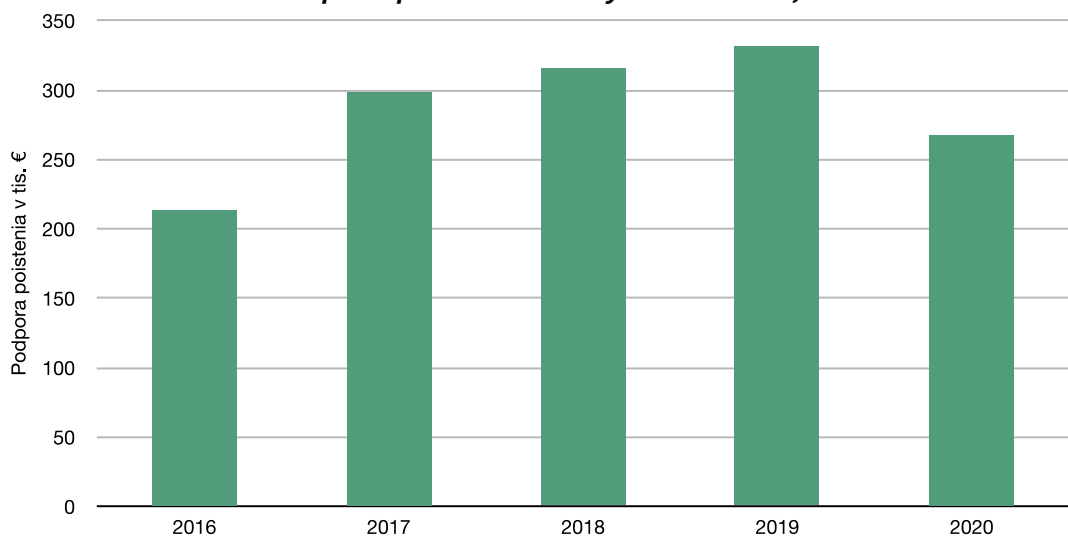
a fyzických osôb evidovaných v štatistickej klasifikácii ekonomických činností, podľa hektárov a dobyčtích jednotiek, príspevku zo štátneho rozpočtu na financovanie všeobecného hospodárskeho záujmu v oblasti zabezpečenia príjmovej stability poľnohospodárskych subjektov v takej miere, aby bola zachovaná potravinová bezpečnosť SR).

Graf 7 Vývoj poistného a náhrad škôd v poľnohospodárstve, v tis. €, podiel v %

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 8 Podpora poistenia úrody vinogradov, v tis. €

Prameň: PPA – Výročná správa
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Štátna pomoc vo forme dotácie na platby poistného, bola realizovaná aj v roku 2020. Účelom systémového opatrenia bolo poskytovanie pomoci s cieľom podporiť podnik pôsobiaci v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby. Opatrenie umožnilo 821 oprávneným žiadateľom s medzročným nárastom o 54,6% čerpať finančné prostriedky vo výške takmer 5 mil. €, čo predstavovalo 25% zvýšenie v porovnaní

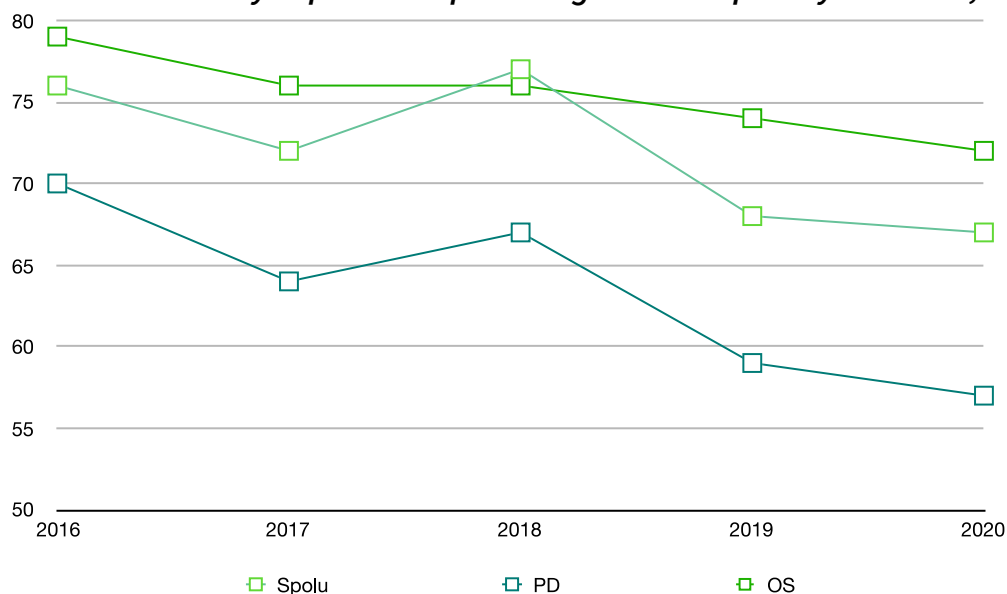
s predchádzajúcim rokom. Dotáciu bolo možné poskytnúť do 65% oprávnených nákladov na poistné. V roku 2020 bola vyplatená skutočná refundácia nákladov vo výške 45,2% (koeficient krátenia) z uhradeného poistného.

V rámci podporných trhových opatrení v sektore vinohradníctva a vinárstva bolo v roku 2020 prijatých 63 žiadostí o podporu na poistenie úrody vinohradov a poskytnutých bolo 267 tis. €.

Výsledky hospodárenia poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností

Medzi poľnohospodárskymi družstvami (PD) a obchodnými spoločnosťami (OS) pretrvávali naďalej diferencie vo výsledku hospodárenia a v ostatných ekonomických a finančných ukazovateľoch. Na základe databázy údajov o poľnohospodárskych podnikoch z Informačných listov MPRV SR⁹⁾ ziskových bolo 66,5% podnikov právnických osôb. Vyšší podiel ziskových podnikov dosiahli obchodné spoločnosti (72,0%) ako poľnohospodárske družstvá (56,5%). V oboch právnych formách klesol medziročne zisk rýchlejšou dynamikou poklesu v obchodných spoločnostiach. Podpory boli poskytnuté podľa rovnakých kritérií obovom právnym formám, tak poľnohospodárskym družstvám ako aj obchodným spoločnostiam.

Graf 9 Podiel ziskových podnikov podľa organizačno-právnych foriem, v %

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP
 Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

9 Ekonomické a finančné ukazovatele, prepočítané na ha poľnohospodársky využívannej pôdy, boli získané z údajov, ktoré zabezpečilo MPRV SR formou Informačných listov, uložených v CD MPRV SR na NPPC – VÚEPP. Hodnotený súbor zahŕňa 2 598 subjektov právnických a fyzických osôb. Keďže Informačné listy zachytávajú údaje z poľnohospodárskych podnikov, ktoré obhospodarujú 69,4% výmery využívannej poľnohospodárskej pôdy Slovenska dokladovanej ŠÚ SR a tvoria súbor, ktorý nie je vyčerpávajúci, preto sa jeho výsledky prepočítali na ha p. p. (podľa deklarácie poľnohospodárskych pozemkov – LPIS).

Efektívnejšie hospodárenie v obchodných spoločnostiach je odrazom:

- nižšej nákladovosti výnosov ako v poľnohospodárskych družstvách,
- štruktúrou výroby s preferenciou rastlinnej výroby pred živočíšnou a vyššej úspornosti nákladových faktorov, najmä pracovných nákladov,
- 6,7-krát vyšších tržieb z predaja tovaru, ako v poľnohospodárskych družstvách,
- vyššej úrovne tržieb z predaja vlastných výrobkov v obchodných spoločnostiach ako v poľnohospodárskych družstvách.

Tab. 7 **Ekonomické údaje poľnohospodárskych podnikov – právnické osoby v € . ha⁻¹ p. p.**

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľnohosp. družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2019	2020	Index	2019	2020	Index	2019	2020	Index
Pridaná hodnota	300	326	108,7	259	312	120,5	335	334	99,7
Podpory spolu	348	319	91,7	349	314	90,0	346	321	92,8
z toho: neinvestičné podpory	339	307	90,6	345	311	90,1	332	302	91,0
Čistý obrat	1 446	1535	106,2	1 095	1242	113,4	1 776	1767	99,5
Nákladovosť výnosov	97,4	98,1	100,7	99,8	100,0	100,2	96,0	96,9	100,9
Zadlženosť majetku v %	48,2	49,1	101,9	41,2	41,5	100,7	52,4	58,8	112,2
Podiel ziskových podnikov v %	68	67	98,5	59	57	96,6	74	72	97,3

Prameň: Informačné listy CD MPRV SR, NPPC – VÚEPP

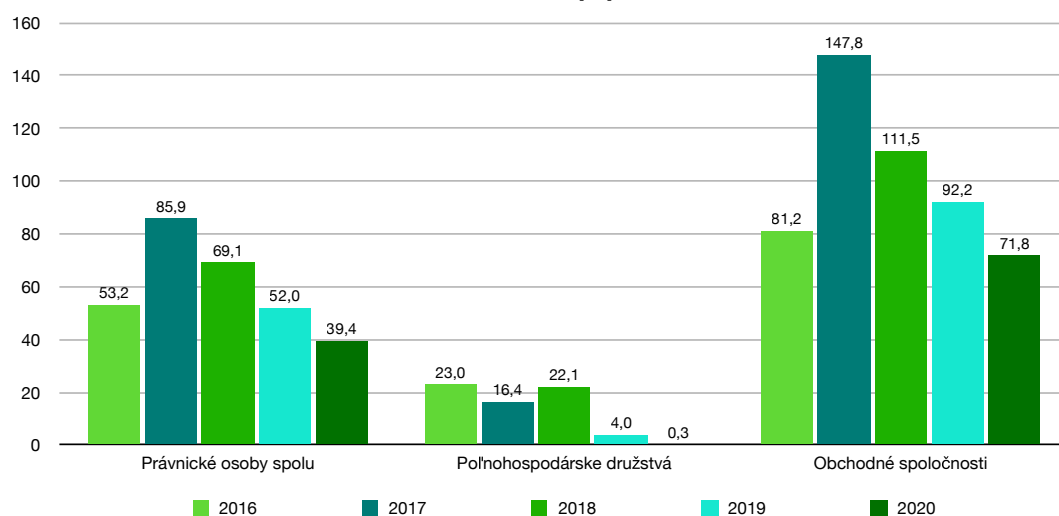
Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Poľnohospodárske družstvá sa v ostatných rokoch vnútorne premieňajú na kapitálové spoločnosti s majoritným majetkovým podielom len niekoľkých členov podobne ako vo väčšine obchodných spoločností, a tiež podobne redukovujú pracovne náročnejšie odvetvia výroby a zamestnanosť.

Pretrvávajúce diferencie vo výsledkoch hospodárenia medzi poľnohospodárskymi družstvami a obchodnými spoločnosťami sú spôsobené aj doznievajúcimi vplyvmi založenia obchodných spoločností, ktoré väčšinou vznikli z bonitných častí majetku poľnohospodárskych družstiev, bez prevzatia adekvátnych záväzkov voči bankám a obchodným partnerom ako aj bez vyrovnania podielov, čo prispelo k ich nižšej nákladovosti výroby. Diferencie v zadlžení majetku s vyššou zadlženosťou v obchodných spoločnostiach (53,8 %) ako v poľnohospodárskych družstvách (41,5 %) sú odrazom vyššej ekonomickej bonity obchodných spoločností voči komerčným bankám z hľadiska cash flow a tým splácania úverov.

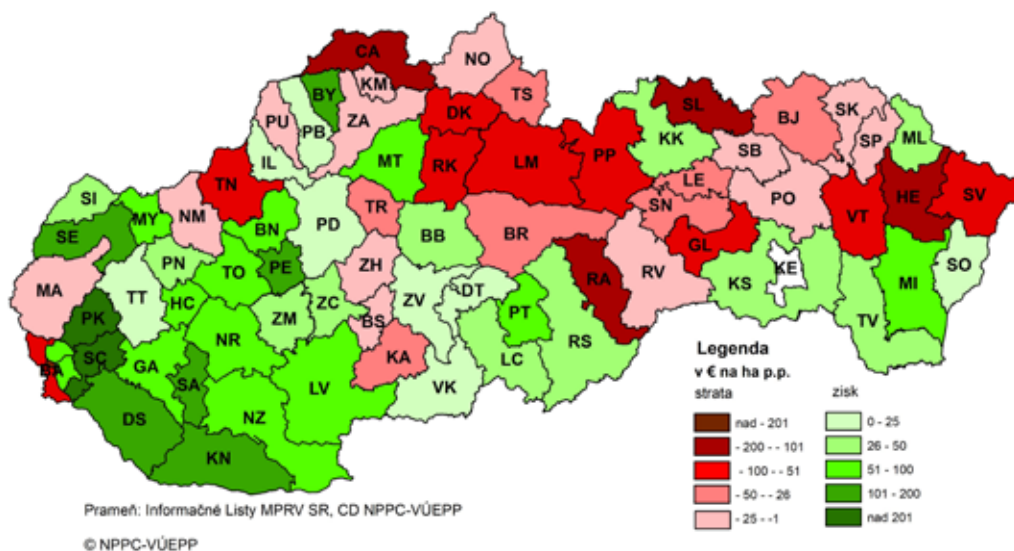
Graf 10 Výsledok hospodárenia v poľnohospodárstve podľa právnych foriem, v € na ha p.p.

Prameň: Informačné listy CD MPRV SR, NPPC – VÚEPP
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

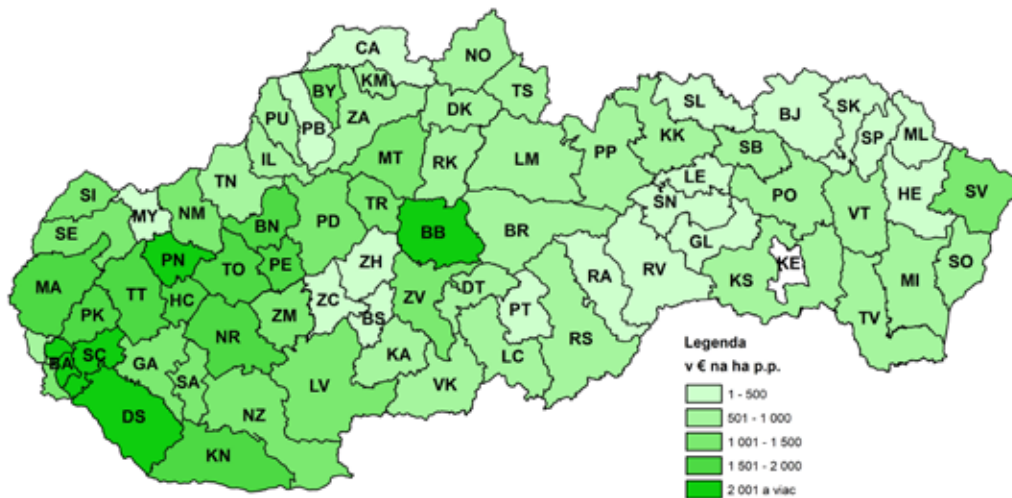
Mapa 1

Výsledok hospodárenia poľnohospodárstva za právnické osoby za rok 2020
 (v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Mapa 2

Tržby z predaja vlastných výrobkov za rok 2020
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

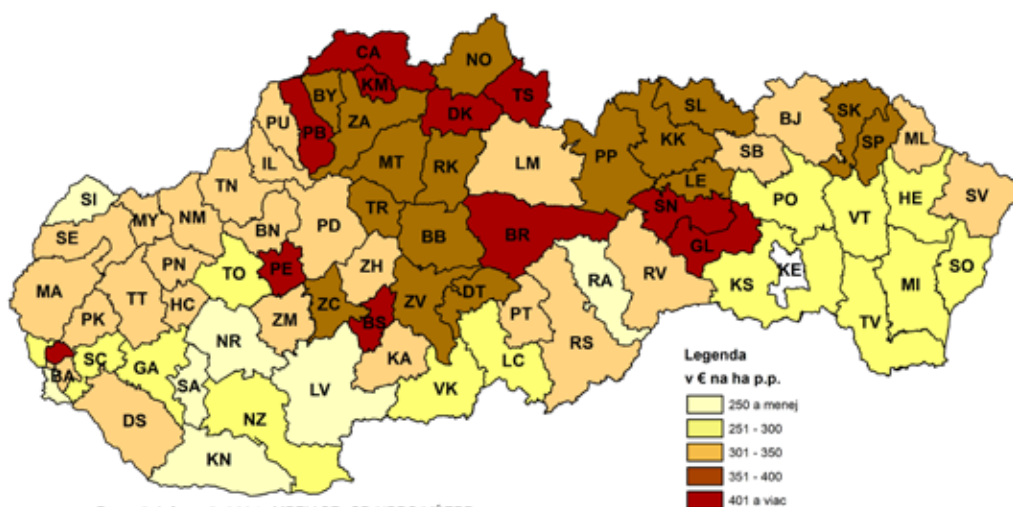

Prameň: Informačné Listy MPRV SR, CD NPPC-VÚEPP

© NPPC-VÚEPP

Mapa 3

Neinvestičné podpory do poľnohospodárstva za právnické osoby za rok 2020
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Prameň: Informačné Listy MPRV SR, CD NPPC-VÚEPP

© NPPC-VÚEPP

Výsledky hospodárenia samostatne hospodáriacich roľníkov – fyzických osôb

V roku 2020 bolo v databáze Informačných listov MPRV SR sledovaných v počte 1001 samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR) – fyzických osôb, ktorí obhospodarovali 8,7 % poľnohospodárskej pôdy podľa evidencie LPIS. Výsledky hospodárenia SHR boli značne rozdielne, v závislosti od veľkosti obhospodarovanej plochy, ale väčšina podnikov bola zisková.

Bez zápočtu osobného dôchodku roľníka do výsledku hospodárenia, dosiahlo až 80,7 % podnikov SHR kladný výsledok hospodárenia (príjmy – výdavky) v priemere 58,4 €·ha⁻¹ p.p. Po zohľadnení osobného dôchodku roľníka vo výdajoch (vyčísleného na úrovni priemernej mzdy v poľnohospodárstve), by SHR dosiahli stratu (26,9 € ha⁻¹ p.p.).

Podľa výmery obhospodarovanej pôdy najviac podnikov SHR (97,4 %) v roku 2020 hospodáril, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, na výmere do 500 ha p.p. Na výmere do 100 ha p.p. hospodáril 60,2 % podnikov. Najvyššiu úroveň výsledku hospodárenia (príjmy-výdaje) dosiahli SHR hospodáriaci na výmere nad 500 ha p.p., kde bol aj najvyšší podiel ziskových podnikov (96,2 %). Kladný výsledok hospodárenia (príjmy – výdaje) bol dosiahnutý v priemere u všetkých intervalov výmery poľnohospodárskej pôdy. Po zohľadnení osobného dôchodku roľníka bol výsledok hospodárenia v priemere podstatne nižší a v podnikoch hospodáriacich na malých výmerách do 50 ha resp. do 100 ha p.p. boli SHR stratoví. S veľkosťou obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy sa úroveň výsledku hospodárenia zvyšovala, čo možno chápať ako výhodu ekonomiky z rozsahu a prínos podpôr.

Efektívnosť a tým výsledok hospodárenia ovplyvnila nákladovosť príjmov, ktorá sa medziročne zvýšila, a to pod vplyvom poklesu príjmov (0,3 %) a stagnácie výdavkov. Rozhodujúci vplyv mali podpory, bez ktorých by väčšina SHR bola stratová, podobne ako pri právnických osobách.

Tab. 8 Výsledky hospodárenia a počet podnikov SHR podľa intervalov poľn. pôdy, € na ha p.p.

Interval poľn. pôdy	Počet podnikov		Výsledok hospodárenia (príjmy – výdaje)			Výsledok hospodárenia (príjmy – výdaje-osobný dôchodok)		Nákladovosť príjmov*	
	2019	2020	2019	2020	Index	2019	2020	2019	2020
do 50	327	369	108,4	85,7	79,1	-333,3	-402,9	95,0	96,0
nad 50 – 100	238	234	95,7	48,0	50,2	-38,7	-98,6	93,3	95,3
nad 100 – 500	393	372	48,8	47,4	97,1	2,1	-3,0	96,0	96,2
nad 500	30	26	77,1	98,2	127,4	64,6	85,1	94,6	93,9
Spolu	988	1001	63,4	58,5	92,3	-10,7	-26,9	95,3	95,6

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP, *nezapočítaný osobný dôchodok

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Výsledok hospodárenia SHR v porovnaní s právnickými osobami ovplyvnili:

- nižšia nákladová náročnosť najmä výdavkov na prácu, vplyvom nižších mzdových nákladov a tým aj odvodov do fondov (využívanie podnikov služieb a účtovne nezapočítaného osobného dôchodku do výdavkov),

- nižší objem zásob,
- nižšia majetková vybavenosť HIM a tým nižšie náklady na odpisy a udržiavanie majetku,
- nižšie záväzky a úvery.

Celkové príjmy mierne klesli o 0,3 % a to z dôsledku najmä ich poklesu v podnikoch s výmerou do 100 ha poľnohospodárskej pôdy. Okrem toho sa k poklesu pričinili nižšie príjmy v položkách za predaj tovaru ako aj nižšie ostatné príjmy. Pokles celkových príjmov nedokázal vykompenzovať ani nárast tržieb z predaja výrobkov a služieb (4,5 %). Príjmy vzrástli najviac v podnikoch nad 500 ha p.p. (13,5 %). Rozhodujúca príjmová položka v štruktúre príjmov bol predaj výrobkov a služieb (61,2 %). Podiel ostatných príjmov na celkových príjmoch zahŕňajúci dotácie bol 27,3 %. Najnižší podiel príjmov bol z predaja tovaru (11,5 %). K nárastu príjmov SHR prispela aj diverzifikácia služieb, najmä v agroturistike ako aj systém ekologického poľnohospodárstva, tak v rastlinnej ako aj v živočíšnej výrobe.

Tržby z rastlinnej výroby vzrástli o 11,7 % a tržby zo živočíšnej výroby len o 3,1 %, čo dokumentuje, že SHR svoju výrobnú činnosť zameriavali, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, najmä na rastlinnú výrobu, ktorá bola nákladovo menej náročná ako živočíšna výroba a prinášala väčšie efekty. Z celkových príjmov predstavovali tržby z rastlinnej výroby 49,1 %.

Výsledok hospodárenia, čiže rozdiel medzi celkovými príjmami a výdavkami dosiahol 58,5 € na ha p.p., a bol výsledkom poklesu príjmov a stagnácie výdavkov, ako aj optimalizácie nákladových položiek. V štruktúre výdavkov najvyššiu položku tvorili najmä zásoby (43,1 %), ostatné výdavky (23,6 %) a výdavky na služby (22,0 %). Nižší podiel v štruktúre výdavkov pripadal na mzdy (6,6 %) a platby poistného a príspevky do fondov (4,6 %). Výdavky na prenájom poľnohospodárskej pôdy boli nižšie, pretože prevažná časť SHR hospodárila na vlastnej pôde, čo je odlišná situácia ako u právnických osôb, ktoré majú v prenájme rozhodujúci podiel poľnohospodárskej pôdy.

SHR zveľaďovali majetok, čím sa zvýšila jeho hodnota (0,4 %) najmä vo vyšších veľkostných skupinách podnikov, hlavne v podnikoch s výmerou nad 500 ha p.p., kde majetok vzrástol o 11,5 %.

Tab. 9 Majetok a záväzky SHR podľa intervalov poľnohospodárskej pôdy, v € na ha p.p.

Interval p. pôdy	Majetok celkom			Záväzky celkom			z toho: úvery		
	2019	2020	Index	2019	2020	Index	2019	2020	Index
do 50	3 884	3 257	83,9	586	692	118,1	208	322	154,6
nad 50 – 100	1 444	1 358	94,0	339	339	100,0	184	154	83,7
nad 100 – 500	1 643	1 648	100,3	560	544	97,1	284	255	89,8
nad 500	2 282	2 545	111,5	1 040	838	80,6	415	433	104,3
Spolu	1 856	1 864	100,4	618	576	93,2	290	276	95,2

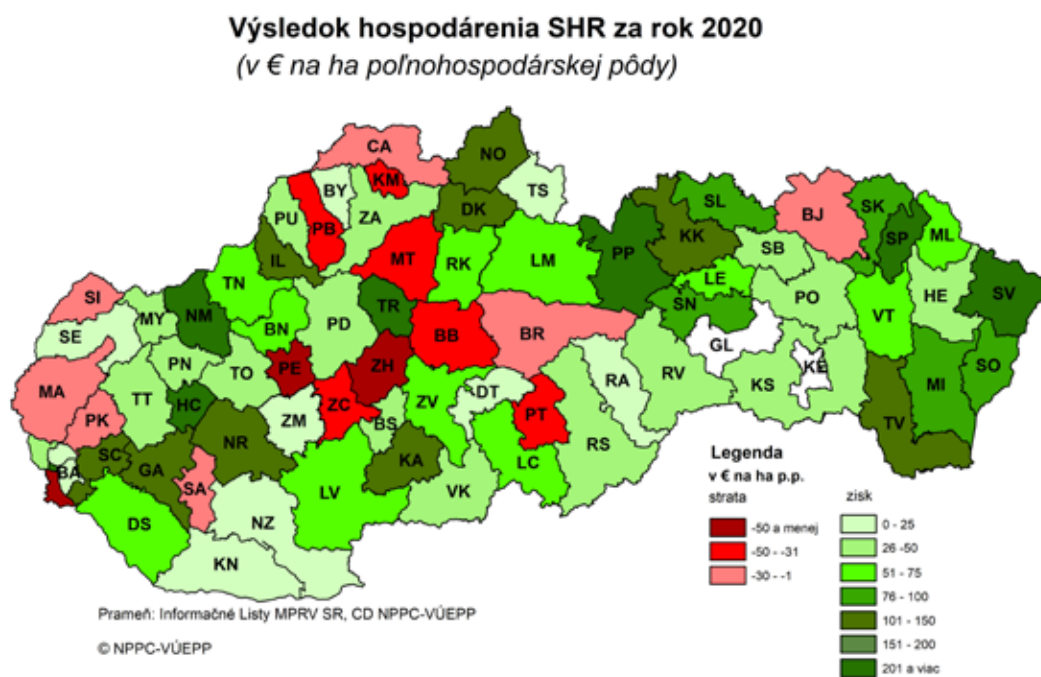
Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC – VÚEPP

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

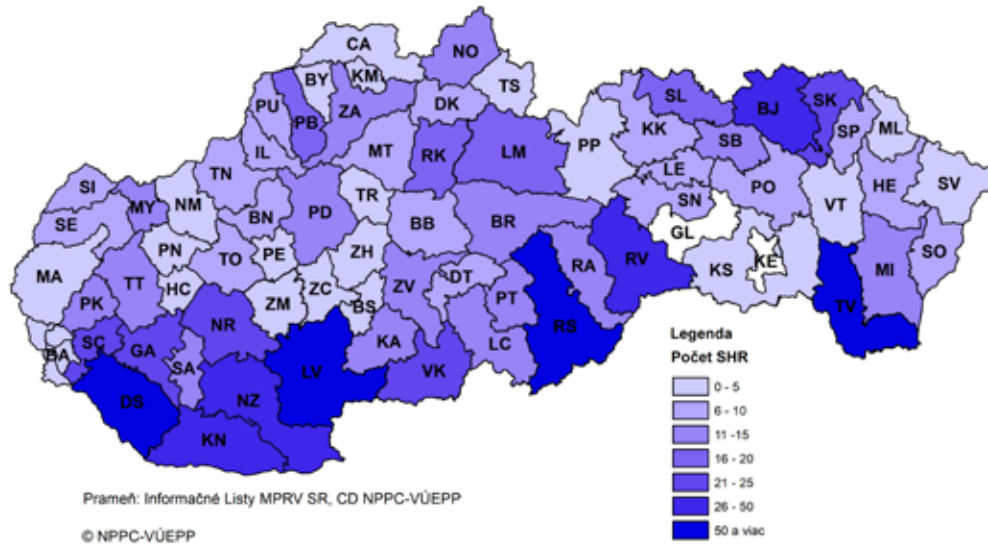
Podrobnejšie informácie o výsledku hospodárenia, početnosti podnikov a výrobe SHR podľa okresov znázorňujú jednotlivé mapy.

Mapa 4

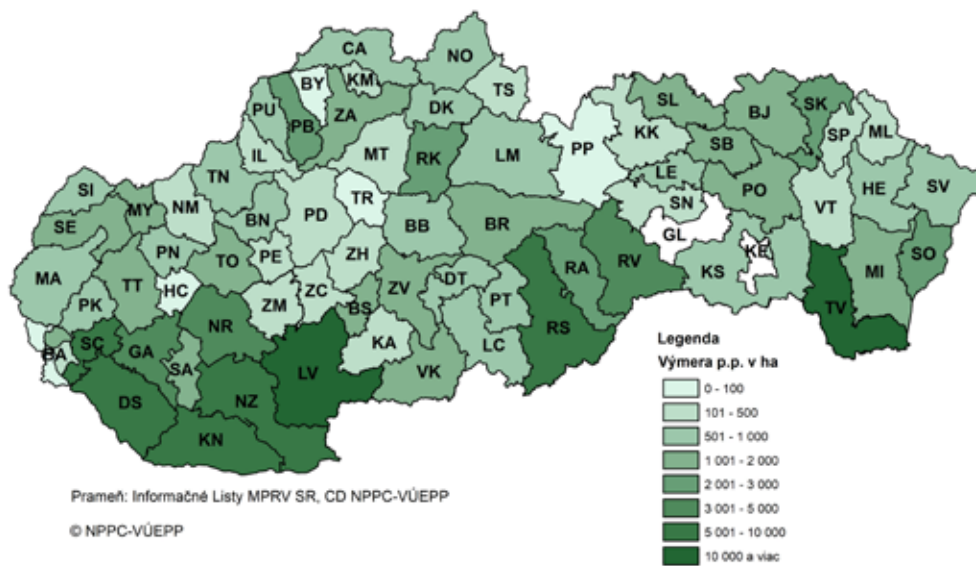
Mapa 5

Počet podnikov SHR v roku 2020

Mapa 6

Výmera poľnohospodárskej pôdy obhospodarovaná SHR v roku 2020 v ha

Pôda a vlastnícke vzťahy k pôde

Výmera poľnohospodárskej pôdy kontinuálne klesá, každoročne premenlivo ubudne od 1 000 do 7 500 ha poľnohospodárskej pôdy, podľa štatistickej ročenky bolo v roku 2019 v SR 2 376 712 ha, čo je medziročne menej o 2 389 ha.

Využívaná poľnohospodárska pôda mala v roku 2020 výmeru 1 910 038 ha, čo predstavuje výmeru o 0,30% nižšiu ako v roku 2019. Klesla aj využívaná výmera or-

nej pôdy o 0,21 % a domácich záhrad o takmer 12 %. Výmera trvalých porastov a trvalých lúk a pasienkov naopak vzrástla o 0,20 % a 0,14 %.

Tab. 10 Výmera pôdy v SR, v ha

Ukazovateľ	Ø 2015/2019	2019	2020	Index 2020/2019	Index 2020/Ø2015 – 2019	
Využitá poľnohospodárska pôda	1 917 274	1 915 733	1 910 038	99,70	99,62	
v tom:	orná pôda	1 347 459	1 348 919	1 346 047	99,79	99,90
	trvalé porasty ¹⁾	17 716	17 706	17 742	100,20	100,15
	domáce záhradky	31 685	30 693	27 082	88,24	85,47
	trvalé lúky a pasienky	520 334	518 415	519 166	100,14	99,78

Poznámka: ¹⁾ škôlky, vinohrady, vinohradnícke plochy v rekultivácii, ovocné sady, ovocné sady v rekultivácii, chmeľnice, iné trvalé plodiny

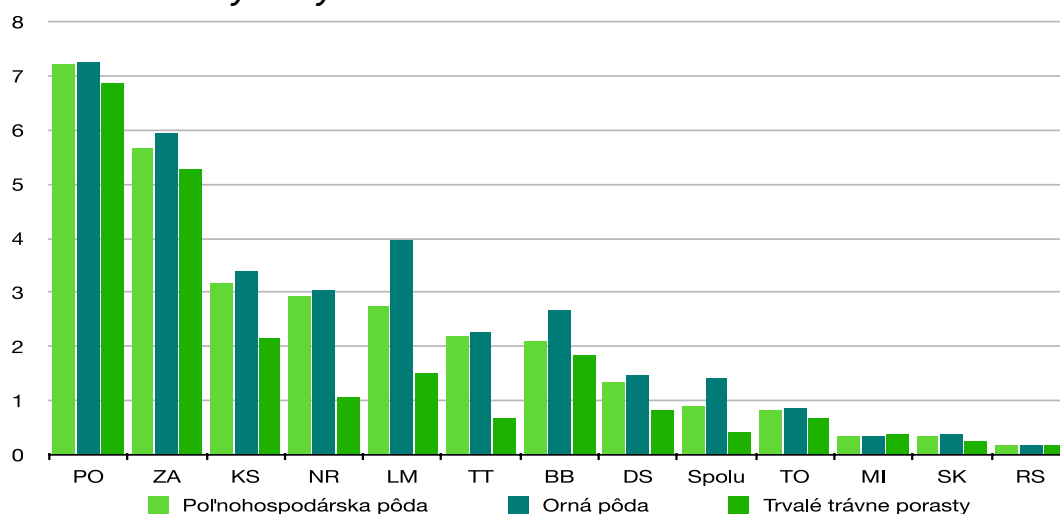
Prameň: ŠÚ SR – Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami, vlastné výpočty

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

V roku 2019¹⁰ bolo vo vybraných dvanástich okresoch Slovenska predaných 34 045 pozemkov o celkovej výmere 7 409 ha poľnohospodárskej pôdy.

Priemerná trhovú cenu poľnohospodárskej pôdy bola 0,90 €·m⁻², teda o viac ako 3 % vyššia ako v roku 2018. Za najvyššie priemerné ceny boli opäť predávané ovocné sady (4,42 €·m⁻²), kde cena medziročne vzrástla o 8,95 %. Orná pôda sa predávala za 1,40 €·m² a stúpila o 15,71 %. Priemerné ceny viníc (0,59 €·m⁻²) a trvalých trávnych porastov (0,40 €·m⁻²) klesli o 55,66 % a 12,40 %.

Graf 11 Priemerná trhovú cena poľnohospodárskej pôdy podľa druhu pozemku vo vybraných dvanástich okresoch SR v roku 2019¹¹

Prameň: VÚGK (vlastné výpočty)

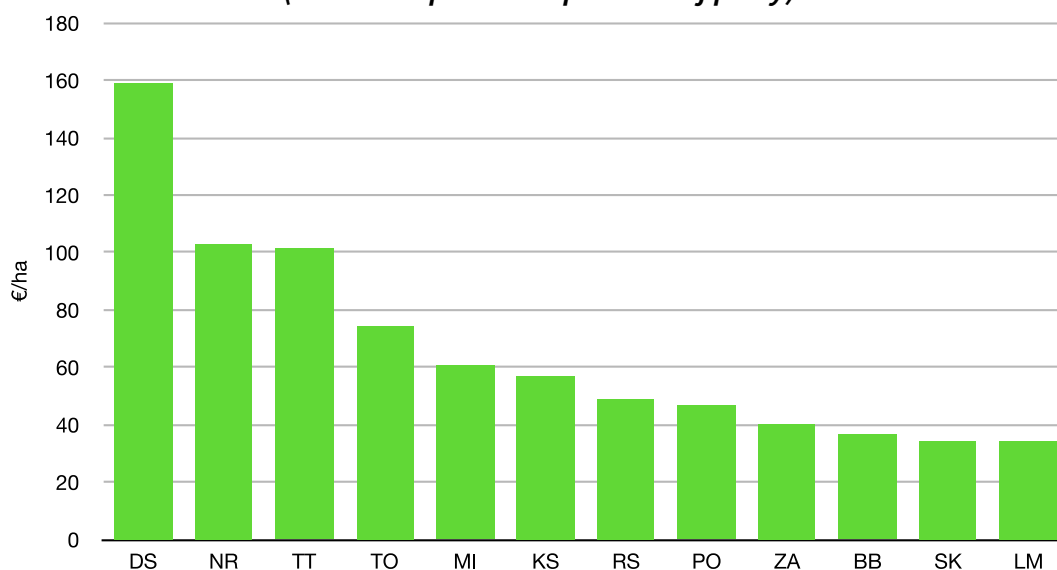
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

10 Posledný dostupný údaj

11 Posledný dostupný údaj

V roku 2019¹² bola priemerná výška nájomného vo vybraných 12 okresoch SR určená na základe dotazníkového prieskumu uskutočneného v danom roku. Najvyššie nájomné za hektár prenajatej poľnohospodárskej pôdy platili poľnohospodárske subjekty v okrese Dunajská Streda 159,07 €·ha⁻¹, Nitra 102,54 €·ha⁻¹ a Trnava 101,46 €·ha⁻¹. V okresoch Topoľčany (74,26 €·ha⁻¹), Michalovce (60,27 €·ha⁻¹) a Košice-okolie (57,10 €·ha⁻¹) bol nájom poľnohospodárskej pôdy vyšší ako 50 €·ha⁻¹. Vo zvyšných okresoch sa priemerná cena nájmu pohybovala od 50 €·ha⁻¹ do 34 €·ha⁻¹, pričom najnižší nájom platili v okresoch Svidník 34,27 €·ha⁻¹ a Liptovský Mikuláš 34,23 €·ha⁻¹.

Graf 12 **Priemerná výška nájomného vo vybraných okresoch SR v roku 2019¹³**
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Prameň: Informačné listy MPRV SR (vlastné výpočty)
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Zamestnanosť

Podľa VZPS v roku 2020 medziročne klesol počet pracujúcich v poľnohospodárstve o 4,7 tis. osôb na 48,5 tis. pracujúcich, t. j. o 8,8 %.¹⁴

¹² Posledný dostupný údaj

¹³ Posledný dostupný údaj

¹⁴ V rámci zjednotenia metodiky zisťovania a zvýšenia validity údajov sa na základe konzultácií so ŠÚ SR pre výpočet zamestnanosti do roku 2013 použili údaje z VZPS a Európskeho systému národných a regionálnych účtov, ďalej len ESNÚ95. Zamestnanosť ESNÚ95 je vyjadrená počtom osôb zamestnancov a samozamestnávateľov, ktorí sú zapojení do výrobných činností spadajúcej do rámca výroby v SNÚ. Pri konštrukcii ukazovateľov účtov práce sa používa metóda bilancovania, t. j. bilancuje sa ponuka pracovných síl s dopytom. Ide o porovnávanie a harmonizovanie dát získaných z podnikových zisťovaní s dátami získanými z výberového zisťovania pracovných síl v domácnostiach tak, aby zodpovedali definíciám ILO a ESNÚ95. Podľa ESNÚ je zamestnanosť vyjadrená v domácom koncepte. V tomto koncepte sa získavajú dáta z podnikových zisťovaní. Od 1. 9. 2014 bol pre podrobný opis ekonomiky v SR implementovaný medzinárodne porovnateľný účtovný rámec EÚ – Európsky systém národných a regionálnych účtov ESA 2010. Zmeny v metodike systému národných účtov ESA 2010 oproti doteraz používanej ESNÚ 95 (ESA 95) sú orientované na zachytenie zmien ekonomickej reality v podmienkach narastajúcej globalizácie. Manuál ESA 2010 bol uverejnený v Úradnom vestníku EÚ ako príloha A k Nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 549/2013 a prílohu B tohto nariadenia tvorí Program zasielania údajov ESA 2010.

Celkový podiel pracujúcich v pôdohospodárstve na počte pracujúcich osôb v SR medziročne klesol o 0,2 p. b. na 2,6%. Podiel pracujúcich v poľnohospodárstve medziročne klesol na 1,9%, t. j. o 0,1 p. b. Podiel pracujúcich v poľnohospodárstve na pracujúcich v pôdohospodárstve sa zvýšil o 0,4 p. b. na 74,3%.

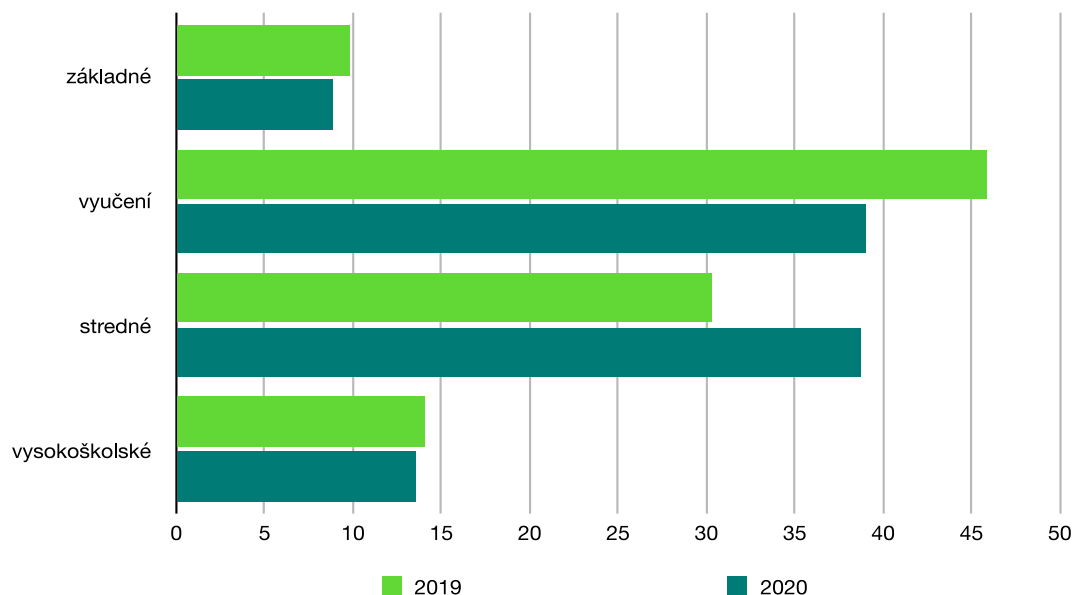
Tab.11 Vývoj počtu pracujúcich v poľnohospodárstve, v tis. osobách

Pracujúci v poľnohospodárstve	Rok				Medziročná zmena v %	
	2017	2018	2019	2020	2019/18	2020/19
Pracujúci	48,5	44,0	53,2	48,5	20,9	-8,8

Prameň: prepočty VÚEPP podľa: ŠÚ SR, Výberové zisťovanie pracovných síl (VZPS)
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Priemerná mesačná mzda v poľnohospodárstve¹⁵ sa medziročne zvýšila o 9,3% (76,0 €) a dosiahla 896 €. Ide o historicky najvyššie medziročné zvýšenie nielen pre poľnohospodárov, ale i medzi celkovo sledovanými odvetviami v roku 2020.

Graf 13 Štruktúra pracujúcich v poľnohospodárstve podľa vzdelania v %

Prameň: ŠÚ SR, VZPS
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Poľnohospodárska výroba a agropotravinársky trh

Podľa predbežných údajov za rok 2020 vzrástla hrubá poľnohospodárska produkcia v bežných cenách o 3,99%. Nárast hrubej poľnohospodárskej produkcie bol ovplyvnený zvýšením hodnoty hrubej rastlinnej produkcie o 6,12% a miernym zvýšením hodnoty hrubej živočíšnej produkcie o 0,56%. V štruktúre hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách prišlo k nárastu podielu rastlinnej produkcie o 1,3 percentuálneho bodu na 63,1% pri súčasnom poklese podielu živočíšnej produkcie na 36,9%.

15 ŠÚ SR, Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2, bez podnikateľských príjmov, upravené o štatistický odhad nevidovaných miezd.

Hrubá poľnohospodárska produkcia v stálych cenách roku 2010 zaznamenala nárast o 3,62 % pri vzostupe hrubej rastlinnej produkcie o 5,92 % a súčasnom mier-
nom poklese hrubej živočíšnej produkcie o 0,23 %. Štruktúra poľnohospodárskej
produkcie v stálych cenách sa zmenila v prospech podielu rastlinnej produkcie, kto-
rý vzrástol na 64,9 %.

Tab. 12 Vývoj hrubej poľnohospodárskej produkcie, v mil. €

Ukazovateľ	Priemer 2015 – 2019	2019	2020**	Index 2020/2019	Index 2020/ Ø2015 – 2019	2019 podiel v %	2020 podiel v %
Hrubá poľnohospodárska produkcia v cenách roku 2010	1913,0	1 800,4	1865,6	103,6	97,5		
z toho: Hrubá rastl. produkcia	1213,6	1 143,3	1211,0	105,9	99,8	63,50	64,91
Hrubá živoč. produkcia	714,5	671,0	669,5	99,8	93,7	37,27	35,89
Hrubá poľnohospodárska produkcia bežných cenách	2067,4	2003,9	2083,8	104,0	100,8		
z toho: Hrubá rastl. produkcia	1269,6	1238,2	1313,9	106,1	103,5	61,79	63,05
Hrubá živoč. produkcia	797,8	765,7	769,9	100,6	96,5	38,21	36,95

** pozn.: 2. odhad 2020

Prameň : ŠÚ SR, vyžiadané údaje, prepočty VÚEPP

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Rastlinná výroba

Rastlinná produkcia sa v hodnotovom vyjadrení zvýšila o 6,1 %. V roku 2020 boli vysiate **poľné plodiny** na výmere 1 346,0 tis. ha, čo znamenalo v porovnaní s predchádzajúcim rokom pokles pestovateľskej výmery o 0,2 % (2,9 tis. ha). Podiel **osiatej** plochy na využívanej poľnohospodárskej pôde v SR sa zvýšil o 0,1 p. b. na 70,5 %.

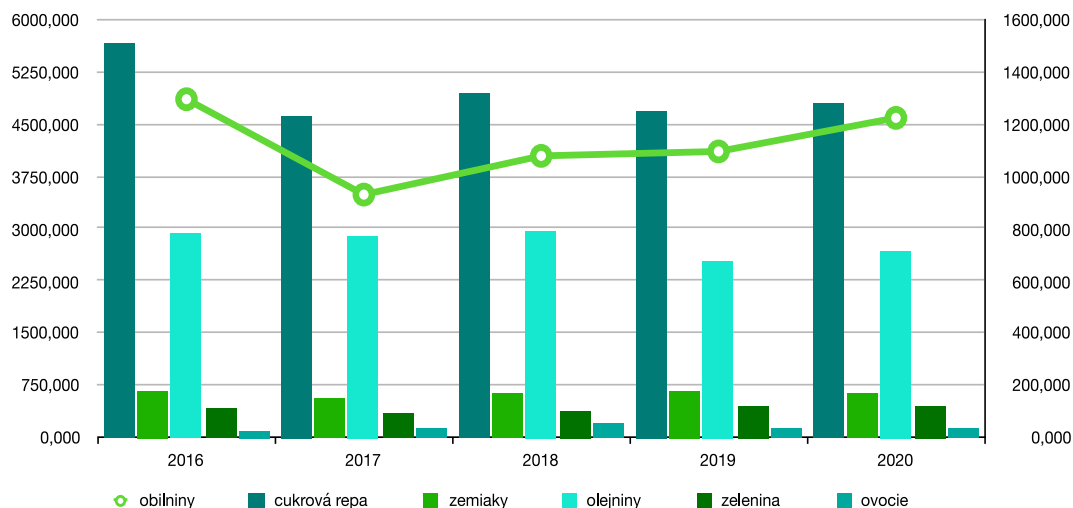
Pestovateľská výmera zrnín medziročne klesla o 1,3 % na 773,2 tis. ha. Z toho sa obilniny vysiali na výmere 761,3 tis. ha, čo znamenalo medziročný pokles o 1,6 % (11,5 tis. ha). Výmera pšenice medziročne klesla o 4,2 % (17,3 tis. ha) na 390,9 tis. ha, naopak zvýšila sa pestovateľská výmera jačmeňa o 4,7 % (6,0 tis. ha) na 132,9 tis. ha. Výmera olejní sa zvýšila o 3,7 % (9,7 ha) na 269,5 tis. ha. Klesla výmera zemiakov spolu o 9,6 % na 7,4 tis. ha (o 0,8 tis. ha). Z toho výmera ostatných konzumných zemiakov medziročne o 12,9 % na 6,0 tis. ha. Zvýšila sa výmera produkčných ovocných sádov o 4,2 % na 5,0 tis. ha.

Tab. 13 Indexy medziročných zmien naturálnej produkcie hlavných plodín

Index	Obilniny spolu	Z toho		Cukrová repa	Zemiaky	Repka olejná	Strukoviny	Zelenina konzumná	Ovocie
		pšenica	kukurica						
2020/ Ø(15-19)	112,9	105,0	123,2	97,8	100,9	105,1	106,0	111,8	81,1
2020/2019	111,6	110,0	113,7	101,7	91,1	105,6	123,8	98,0	81,6

Prameň: Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín, ovocia a zeleniny v SR, ŠÚ SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 14 Vývoj produkcie vybraných plodín, v tis. t

Živočíšna výroba

Živočíšna produkcia v hodnotovom vyjadrení medziročne vzrástla o 0,6%, a to v dôsledku poklesu naturálnej produkcie jatočných zvierat spolu o 2,8% pri súčasnom náraste cien živočíšnych komodít o 0,7%. Produkcia jatočných zvierat vzrástla v prípade hydiny (1,3%) a HD (0,1%), vzrástla aj produkcia ovčieho (2,8%) a kravského mlieka (1,3%).

Tab. 14 Indexy medziročných zmien naturálnej produkcie hlavných komodít

Index	Jatočné zvieratá spolu*	z toho			Kravské mlieko	Jatoč. hydina	Konz. vajcia	Ovčie mlieko	Ovčia vlna
		Hovädzí dobytok	Ošípané	Ovce					
Ø2015 – 2019	101,6	90,6	105,4	90,9	100,6	103,2	97,2	100,7	84,1
2020/ 2019	97,2	100,1	96,5	88,4	101,3	101,3	96,3	102,8	90,0

Prameň: Živočíšna výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, ŠÚ SR, MPRV SR rezortný výkaz BM (MPRV SR) 1 – 12, Odhad samozásobenia

*) Hrubá domáca produkcia = zabitia na bitúnkoch + odhad samozásobenia +/- zahraničný obchod
Údaje o počte slepačích vajec v rokoch 2019-2020 neobsahujú údaje za obyvateľstvo (samozásobenie)
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Medziročne vzrástol počet kusov (bez domácností) všetkých druhov hospodárskych zvierat, s výnimkou oviec, kde bol zaznamenaný negatívny vývoj – pokles o 10,6%.

Tab. 15 **Medziročná zmena počtu hospodárskych zvierat (2020/2019)**

Druh	HD	Kravy	Ošípané	Hydina	Ovce	Kozy
Počet (v tis. ks)	424,8	184,0	521,7	10 604	271,0	10,6
Pokles/nárast (v %)	1,5	0,1	2,3	3,8	-10,6	15,0

*) Od roku 2020 údaj o počte hospodárskych zvierat neobsahuje údaje za obyvateľstvo (domácnosti-drobnochovateľov), ktorí chovajú zvieratá na účely samozásobenia**) Hrubá domáca produkcia = zabitia na bi-túnkoch + odhad samozásobenia +/- zahraničný obchod

Prameň: Súpis hospodárskych zvierat ŠÚ SR,

Živočišna výroba, predaj výrobkov z prvovýroby a bilancia plodín ŠÚ SR

MPRV SR rezortný výkaz BM (MPRV SR) 1 – 12 a Mäso (MPRV SR) 1 – 12, Odhad samozásobenia, ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Cenový vývoj na agropotravinárskom trhu

Ceny vstupov do poľnohospodárstva sa medziročne znížili o 3,6 %. Index cien vstupov do poľnohospodárstva ovplyvnil najmä výrazný medziročný pokles cien motorových palív (26,4%) a hnojív a zlepšovadiel pôdy (9,1 %). Zvýšili sa hlavne ceny elektriny (8,3%) a traktorov (5,3 %).

Ceny poľnohospodárskych komodít medziročne vzrástli o 0,4 %. Ceny rastlinných komodít vzrástli o 0,2 %, najvýraznejšie vzrástli ceny ovocia o 10,8 %, zeleniny o 5,7 % a olejní o 5,0 %. Ceny obilnín klesli o 3,5 %.

Tab. 16 **Indexy cien rastlinných výrobkov**

Index	Rastlinné výrobky spolu**	Z toho:					Ovocie*	Zelenina
		Obilniny	Strukoviny jedlé	Olejníny	Zemiaky	Cukrová repa		
2020/2015	103,9	99,5	87,6	100,6	129,5	73,0	140,6	128,5
2020/2019	100,2	96,5	97,7	105,0	94,4	99,1	110,8	105,7

Prameň: ŠÚ SR, rok 2020- Indexy cien poľnohospodárskych výrobkov v SR 12/2020, (str.7-9 a 12-13) *vrátane orechov, ** vrátane ovocia a zeleniny

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Ceny živočišných komodít medziročne vzrástli o 0,7 %, najvýraznejšie vzrástli ceny vajec o 10,1 % a jatočných ošípaných a to o 6,7%. Klesli najmä ceny jatočných oviec a jahniat o 3,7 % a jatočnej hydiny o 3,4%. Cena kravského mlieka sa medziročne nezmenila.

Tab. 17 *Indexy cien živočišných výrobkov*

Index	Živočišne výrobky spolu	Z toho:						
		Jat. HD bez teliat	Jatočné ošípané	Jatočné ovce a jahňatá	Kravske mlieko*	Jatočná hydina	Slepačie vajcia	Ovčie mlieko
2020/2015	102,4	102,7	117,0	88,4	109,9	93,3	110,2	97,0
2020/2019	100,7	98,9	106,7	96,3	100,0	96,6	110,1	101,3

Prameň: ŠÚ SR, Indexy cien poľnohospodárskych výrobkov v SR 12/2020, (str.7, 10-11 a 14-15), * kravske mlieko spolu

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Ceny výrobcov potravín, nápojov a tabaku sa v roku 2020 medziročne znížili o 0,2 %. Najvýraznejšie klesli ceny mliečnych výrobkov (2,1 %). Ceny výroby nápojov zostali takmer stabilné s miernym medziročným poklesom (0,4 %). Naopak medziročne v priemere vzrástli ceny spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov (2,9 %).

Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov sa medziročne zvýšili o 2,5 %. Najvýraznejší rast bol zaznamenaný v prípade cien jablák (27,3 %), jemných párkov (16,5 %), bravčového bôčika (13,5 %) a šunkovej salámy (12,9 %). Naopak, medziročne klesli najmä spotrebiteľské ceny konzumných zemiakov o 21,4 %, čerstvého masla o 7,9 %.

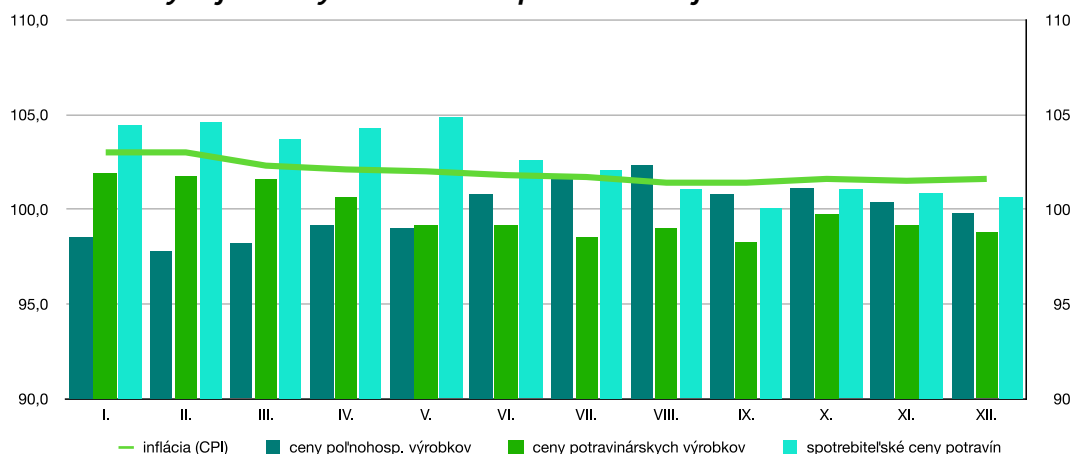
Tab. 18 *Vývoj súhrnných cenových indexov*

Index	Priem. výroba	Vstupy do poľnohospodárstva	Poľnohosp. výrobky	Výroba potravín, nápojov a tabaku	Spotrebiteľské ceny potravín a nealko nápojov	Inflácia (CPI)
2020/2015	104,3	98,5	103,4	106,0	-	-
2020/2019	98,1	96,4	100,4	99,8	102,5	101,9

Prameň: ŠÚ SR, rok 2020- Indexy cien poľnohospodárskych výrobkov v SR 12/2020, (str.7); Indexy cien priemyselných výrobcov v SR 12/2020 (tab. č. 5A); Indexy spotrebiteľských cien v SR 12/2020, (str.12 a 20)

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Graf 15 Vývoj cenových indexov v potravinovej vertikále v roku 2020

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Produkcia emisií skleníkových plynov a amoniaku v rámci poľnohospodárstva

Poľnohospodársky sektor sa podieľa približne 7,3% na celkovom objeme emisií skleníkových plynov vyprodukovaných v SR. V roku 2019 sa podľa SHMÚ medziročne znížil objem vyprodukovaných skleníkových plynov z poľnohospodárstva o 1,6% na úroveň 2 774,77 Gg CO₂ ekvivalentu. Vývoj emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva má od roku 1990 klesajúci trend a od roku 2005 sa mení len minimálne.

Približne 52,9% z vyprodukovaného objemu emisií tvorí oxid dusný, emitovaný do ovzdušia hlavne z obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy a v menšom rozsahu (5,9%) ako dôsledok chovu hospodárskych zvierat (odbúravanja živočíšnych exkrementov) v SR.

Z vyprodukovaného objemu emisií tvorí 34,9% emisií metán (CH₄) emitovaný do ovzdušia hlavne ako priamy produkt látkovej výmeny u bylinožravcov (enterická fermentácia) a ako produkt odbúravanja živočíšnych exkrementov (3,6%).

Podľa SHMÚ v roku 2019 tvoril amoniak emitovaný z poľnohospodárstva majoritný podiel (90,05%) na celkovom národnom súčte produkcie amoniaku (medziročný pokles o 0,43 p. b. na úroveň 28,36 Gg NH₃).

Podiel amoniaku emitovaného z poľnohospodárskej pôdy z celového objemu emisií amoniaku z poľnohospodárstva predstavoval 75,9%. Podiel amoniaku vyprodukovaného zo živočíšnej výroby predstavoval 24,1%. Najvyšší podiel amoniaku zo živočíšnej výroby vyprodukovali brojlery (20,1%), ošípané (19,2%), ostatný HD (17,1%), dojnice (16,4%) a nosnice (16,0%).

Potravinársky priemysel SR (výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov) podľa predbežných údajov ŠÚ SR za rok 2020 dosiahol kladný výsledok hospodárenia pred zdanením vo výške 264,8 mil. €. Definitívny výsledok hospodárenia bude spresnený koncom roka 2021.

Tab. 19 Vývoj výsledku hospodárenia za výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov, v mil. €

Ukazovateľ	Priemer* 2015 – 2019	2018 defin.**	2019 defin.**	2020 predbež.***
Výnosy****	4768,57	4 787,12	4 881,31	5 042,44
Náklady****	4651,08	4 656,35	4 763,75	4 777,68
Výsledok hospodárenia****	117,49	130,77	117,56	264,76

Prameň: ŠÚ SR, Poznámka: vrátane podnikov do 19 zamestnancov

*=z definit.údajov; ** z ročných spracovaní vyčerpávajúcich štatistických zisťovaní ŠÚ SR za korporácie s počtom 20 a viac zamestnancov a výberových zisťovaní za korporácie s počtom 0 – 19 zamestnancov;***zo štvrtroč. štatistického výkazníctva ŠÚ SR /výberové štatistické zisťovania za nefinančné korporácie s počtom zamestnancov 0 – 19 (štatistické zisťovanie Prod 13 – 04) a s počtom 20 a viac zamestnancov (štatistické zisťovanie Prod 3 – 04.); **** roky 2015 – 2020 e-databáza DATAcube, ŠÚ SR;

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

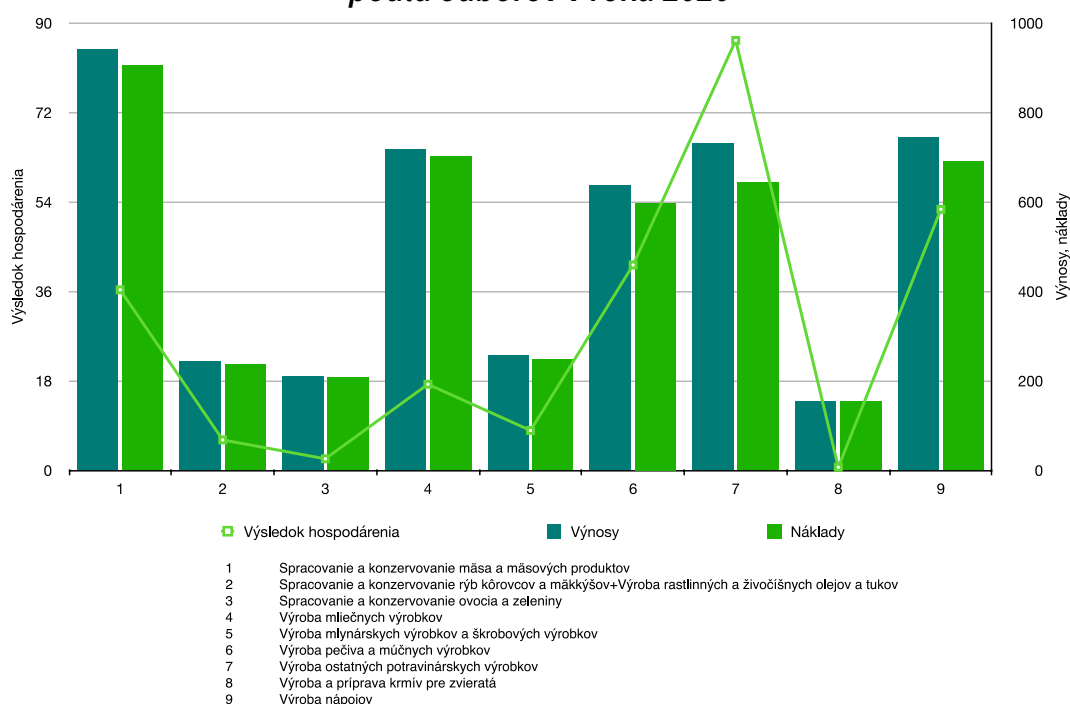
Na výrobe výrobkov potravinárskeho priemyslu¹⁶ SR mali rozhodujúci podiel podniky s počtom 20 a viac¹⁷ zamestnancov (304 podnikov), ktoré v roku 2020 vytvorili kladný výsledok hospodárenia¹⁸, v objeme 250,8 mil. €, a ktorý medziročne vzrástol o 42,4 mil. € (t. j. o 20,4 %). Z celkového počtu podnikov predstavovali ziskové podniky 71,1 % a vytvorili zisk v objeme 313 mil. €.

16 zo štvrtročného štatistického výkazníctva ŠÚ SR (predbežný charakter údajov); len súčet výroby potravín a nápojov

17 Výkaz Prod 3 – 04 – zahŕňa podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac, a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €; vrátane dopočtov so zohľadnením váh; zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov; týka sa textu až do konca tejto kapitoly

18 pred zdanením

Graf 16 Výnosy, náklady, výsledok hospodárenia za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov v roku 2020

Prameň: Prod 3 – 04, ŠÚ SR
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Z agregácií¹⁹ hodnotených odborov odvetvia výroby potravín a nápojov nebol v roku 2020 žiaden stratový. Najvyšší kladný výsledok hospodárenia (VH) dosiahol odbor výroby ostatných potravinárskych výrobkov²⁰ (86,5 mil. €). Objem VH nižší, ale napriek tomu významnejší, dosiahli odbory výroby nápojov (52,5 mil. €), výroby pečiva a múčnych výrobkov (41,3 mil. €) a odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (36,3 mil. €).

Nákladovosť výnosov sa medziročne znížila (o 0,67 €) a na dosiahnutie 100 € výnosov vynaložili podniky 94,59 € nákladov a z odborov k tomu najvýraznejšie prispeli odbor výroby ostatných potravinárskych výrobkov (3,52 €), spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov (2,53 €) a spracovanie a konzervovanie rýb kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (1,16 €). Nákladovosť výnosov klesla tiež v odbore výroby mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (0,97 €), vo výrobe mliečnych výrobkov (0,71 €) a vo výrobe a príprave krmív pre zvieratá (0,09 €), naopak nákladovosť výnosov sa zvýšila len vo výrobe nápojov (2,36 €), výroby pečiva a múčnych výrobkov (1,03 €) a v spracovaní a konzervovaní ovocia a zeleniny (0,81 €).

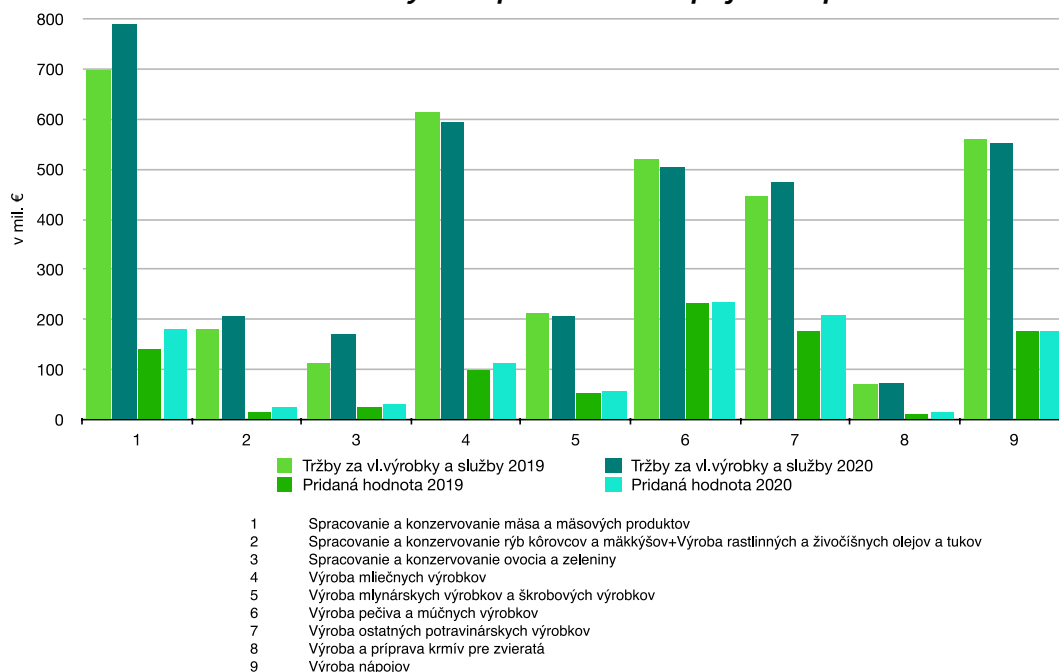
Pridaná hodnota za odvetvie ako celok dosiahla 1 035 mil. € a medziročne vzrástla

¹⁹ Zoskupenie do väčších celkov.

²⁰ Odbor zahŕňa výrobu cukru; výrobu kakaa, čokolády a cukroví; spracovanie čaju a kávy; výrobu korenín a chuťových prísad; výrobu pripravených pokrmov a jedla; výrobu a prípravu homogenizovaných a diétnych potravín a výrobu ostatných potravinárskych výrobkov inde neuvedených.

o 11,1 %. Najvyšší podiel na pridanej hodnote odvetvia tvorili odbor výroby pečiva a múčnych výrobkov (22,7 %), výroba ostatných potravinárskych výrobkov (20,2 %), odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (17,5 %), výroba nápojov (17,0 %) a výroba mliečnych výrobkov (10,8 %).

Graf 17 Vývoj pridanej hodnoty a tržieb za vlastné výrobky a z predaja služieb v rokoch 2019 a 2020 vo výrobe potravín a nápojov SR podľa odborov

Prameň: Prod 3 – 04, CD MPRV SR, NPPC – VÚEPP
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Podrobnejšie údaje o ekonomike potravinárskeho priemyslu sú v tab. 12 – 16 v Prílohe 9.

Podľa údajov ŠÚ SR ukazovateľ (vyjadrený indexom) priemyselná produkcia v roku 2020 v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov, tak očistený ako aj neočistený o vplyv počtu pracovných dní, medziročne klesol.

Tab. 20 Priemyselná produkcia (PP) v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov (index)

PP (rovnaké obdobie minulého roka = 100)	2017	2018	2019	2020
očistená o vplyv počtu pracovných dní	102,8	104,0	105,4	97,4
neočistená o vplyv počtu pracovných dní	102,5	104,2	105,3	97,4

Prameň: ŠÚ SR - www.statistics.sk, z údajov Štatistickým úradom SR aktualizovaných pre priemyselnú produkciu (PP) neočistenú aj očistenú o vplyv počtu pracovných dní k 10. 5. 2021

Pozn.: Priemyselná produkcia je krátkodobý ukazovateľ, ktorý vyjadruje zmenu objemu produkcie v priemyselných odvetviach SR. Výpočet PP v SR vykonáva ŠÚ SR na základe metódy, ktorá je v súlade so štandardami EÚ.

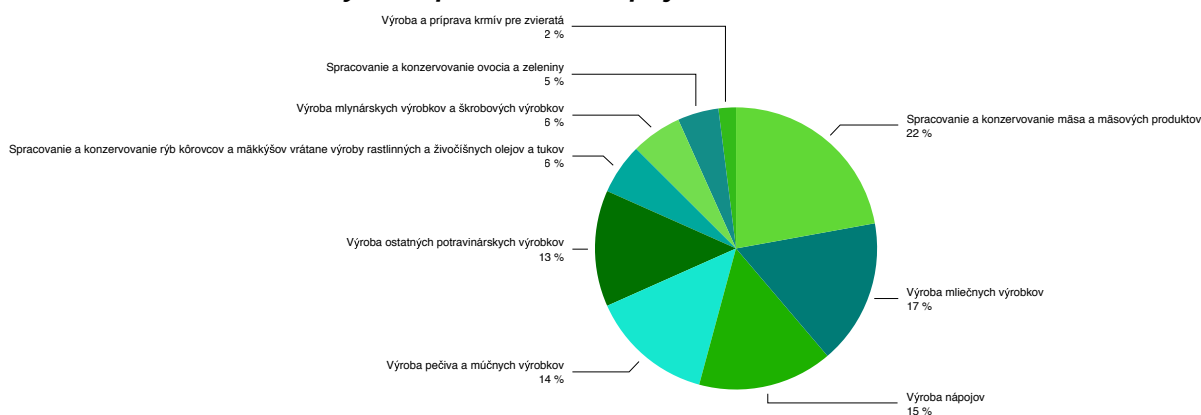
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Z hlavných hodnotených potravinárskych výrobkov v naturálnom vyjadrení klesla výroba sladu (9,6 %), chleba a čerstvého pečiva (9,3 %), výrobkov z mäsa (6,3 %), pšeničnej múky (2,6 %) a ovocných výrobkov (0,6 %).

V naturálnom vyjadrení sa zvýšila výroba vína (19,4 %), konzumných vajec (16,7 %), konzumného mlieka (11,9 %), zeleninových výrobkov (6,3 %), cestovín (5,1 %), masla (5,1 %), zabitej hydiny (2,3 %) a výroba syrov (0,4 %).

Tržby za vlastné výrobky a služby vo výrobe potravín a nápojov SR²¹ v podnikoch s počtom 20 a viac zamestnancov sa v roku 2020 medziročne zvýšili o 4,7 % na 3 567 mil. €. Z hľadiska podielu na celkových tržbách za vlastné výrobky a z predaja služieb v roku 2020 najvyšší podiel dosiahol odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (22,1 %) a svojím podielom nasledovali výroba mliečnych výrobkov (16,6 %), výroba nápojov (15,4 %), výroba pečiva a múčnych výrobkov (14,1 %), výroba ostatných potravinárskych výrobkov²² (13,3 %). Výrazne nižší podiel na týchto tržbách tvorili výroba mlynárskych výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov (5,8 %); spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (5,8 %)²³, spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny (4,7 %) a výroba a príprava krmív pre zvieratá (2,0 %).

Graf 18 Štruktúra tržieb za vlastné výrobky a z predaja služieb v odboroch odvetvia výroba potravín a nápojov v roku 2020

Prameň: PROD 3 – 04, ŠÚ SR
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

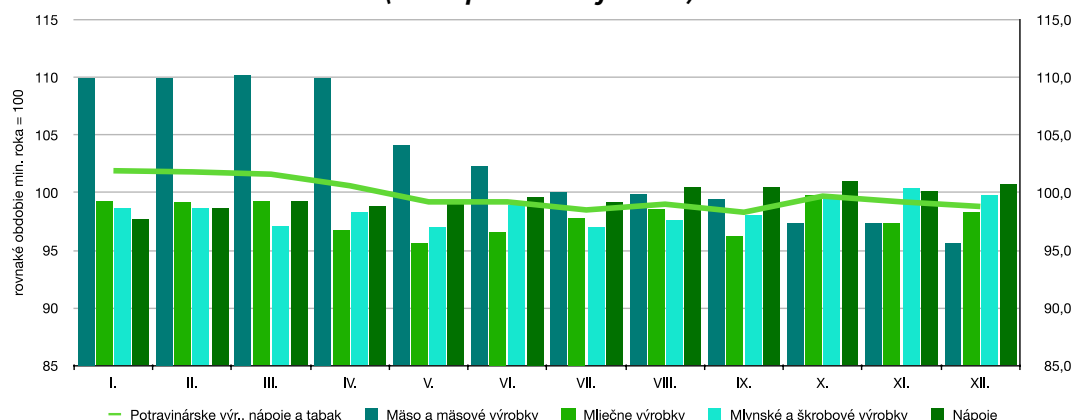
Ceny výrobcov potravín, nápojov a tabaku sa v roku 2020 medziročne znížili o 0,2 %. Najvýraznejšie klesli ceny mliečnych výrobkov (2,1 %). Ceny výroby nápojov zostali takmer stabilné s miernym medziročným poklesom (0,4 %). Naopak medziročne v priemere vzrástli ceny spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov (2,9 %).

²¹ potravinársky priemysel SR bez tabakových výrobkov; predbežné údaje ŠÚ SR

²² odbor zahŕňa výrobu cukru; výrobu kaka, čokolády a cukroví; spracovanie čaju a kávy; výrobu korenín a chuťových prísad; výrobu pripravených pokrmov a jedla; výrobu a prípravu homogenizovaných a diétnych potravín a výrobu ostatných potravinárskych výrobkov inde neuvedených

²³ odbor rybný s tukovým je spočítaný z dôvodu zachovania anonymity údajov

Graf 19 Vývoj cenových indexov vybraných potravinárskych odborov v roku 2020, (bez spotrebnej dane)

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

V potravinárskej výrobe podľa (VZPS) v roku 2020 klesol počet pracujúcich osôb o 4,9% (o 2,8 tis. osôb) na 53,9 tis. osôb.

Tab. 21 Vývoj počtu pracujúcich v potravinárskej výrobe, v tis. osobách

Pracujúci v potravinárskej výrobe	Rok				Index	
	2017	2018	2019	2020	2019/18	2020/19
Zamestnanci	48,6	48,1	52,9	50,0	110,0	94,5
Podnikatelia	1,8	2,5	3,8	4,0	146,2	105,3
Vypomáh. člen. dom.	0,1	0,2	–	–	–	–
Pracujúci spolu	50,5	50,8	56,7	53,9	111,6	95,1

Prameň: ŠÚ SR, VZPS

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Priemerná mesačná mzda vo výrobe potravín²⁴ sa medziročne zvýšila nižším tempom ako v predchádzajúcom roku o 6,7% (o 70,0 €) na 1 110 €, čo znamenalo 83,3% z priemernej mzdy pracovníka v hospodárstve SR a pokles o 11,9 p. b.

Spotreba potravín

V roku 2020 medziročne vzrástla spotreba mäsa v hodnote na kosti o 2,9 kg na osobu na 72,2 kg na osobu a rok. Spotreba hovädzieho mäsa zostala takmer na úrovni predchádzajúceho roka, vzrástla len o 0,1 kg na 5,3 kg osobu a rok, čo je negatívne vzhľadom na odporúčané dávky potravín (ODP), keďže jeho spotreba je dlhodobo nízka a hlboko pod hodnotou ODP. Spotreba hydiny vzrástla o 1,2 kg na 28,1 kg na osobu a rok. Spotreba bravčového mäsa vzrástla o 1,5 kg na 37,2 kg na osobu a rok.

Pozitívnym javom je nárast spotreby mlieka a mliečnych výrobkov o 5,4 kg na

24 Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2, bez podnikateľských príjmov, údaje upravené o štatistický odhad nevidovaných miezd.

179,0 kg na osobu a rok, nárast spotreby obilnín v hodnote múky o 1,9 kg na 78,9 kg na osobu a rok a nárast spotreby zemiakov o 3,1 kg na 55,9 kg na osobu a rok. Po troch rokoch vzrástla aj spotreba rýb o 0,3 kg na 5,9 kg na osobu a rok a spotreba tukov o 0,2 kg na 21,9 kg na osobu a rok. Negatívnym javom je medziročný pokles spotreby ovocia (o 1,1 kg na osobu a rok) a zeleniny (o 0,4 kg na osobu a rok).

Tab. 22 *Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR*
(v kg na osobu a rok)

Druh potravín	Skutočnosť					Rozdiel 2020 – 19	ODP ³⁾	Prípustný interval racionálnej spotreby
	2010	2015	2018	2019	2020			
Mäso v hodn. na kosti	55,8	50,6	64,3	69,3	72,2	2,9	57,3	51,6-63,0
Ryby	5,1	5,3	5,5	5,6	5,9	0,3	6,0	
Mlieko a mliečne výrobky	162,8	169,2	171,1	173,6	179,0	5,4	220,0	206,0-240,0
Obilniny v hodn. múky	80,3	81,2	76,6	77,0	78,9	1,9	98,5	94,0-103,0
Tuky spolu	23,1	21,1	21,2	21,7	21,9	0,2	22,0	19,8-23,1
Zemiaky	47,6	48,9	49,8	52,8	55,9	3,1	80,6	76,3-84,9
Strukoviny	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0	2,6	2,1-3,2
Zelenina ¹⁾	94,6	100,9	105,5	106,9	106,5	-0,4	127,9	116,9-138,9
Ovocie ²⁾	53,6	65,7	64,7	67,1	66,0	-1,1	96,7	86,7-106,7

Prameň: ŠÚ SR (DATAcube) - posledná aktualizácia údajov 30. 6. 2021

¹⁾ zelenina a zeleninové výrobky v hodnote čerstvej

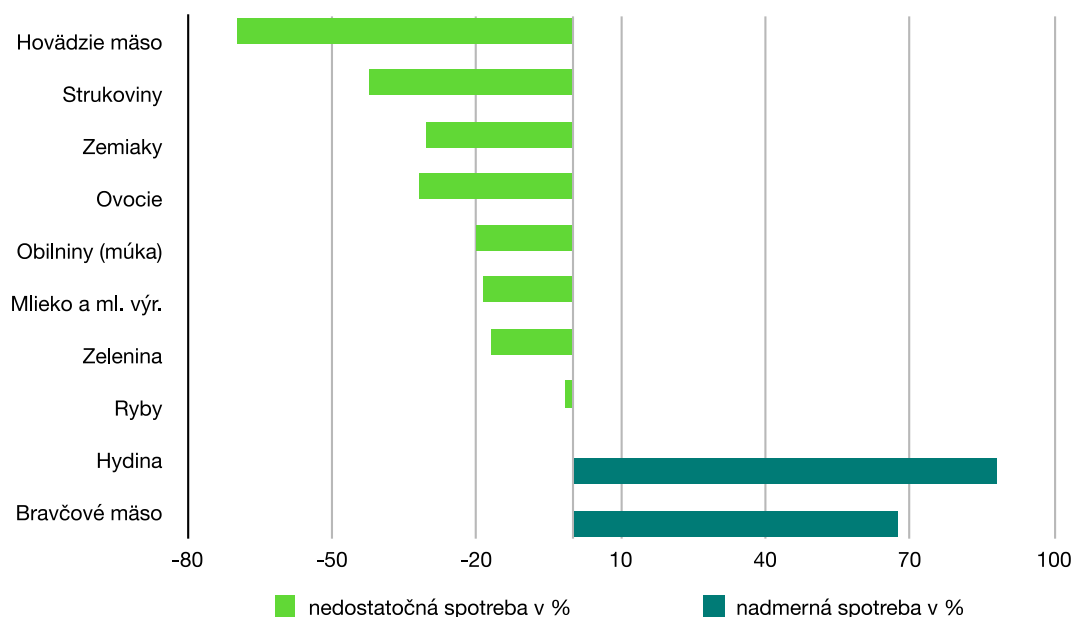
²⁾ ovocie a ovocné výrobky spolu v hodnote čerstvej (bez spotreby orechov)

³⁾ ODP = odporúčaná dávka potravín

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Podľa údajov ŠÚ SR o spotrebe potravín nadmerná spotreba, čiže konzumácia vyššia ako sú odporúčané výživové dávky potravín, bola zistená pri bravčovom mäse a hydine, kde spotreba prevyšuje ODP o 67,6 % a 87,3 %. Nedostatočná spotreba, v dôsledku nižšej konzumácie ako sú odporúčané výživové dávky potravín, bola hlavne v prípade hovädzieho mäsa (nižšia o 69,5 %), ale i strukovín, ovocia a zeleniny.

Graf 20 Porovnanie spotreby vybraných druhov potravín v SR s odporúčanými dávkami potravín (ODP) za rok 2020

Prameň: ŠÚ SR, údaje za rok 2020 – odhad ŠÚ SR, prepočty NPPC – VÚEPP
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Medzi priority SR a EÚ patrí zabezpečenie ochrany zdravia a spotrebiteľa z hľadiska bezpečnosti potravín. Kompetentné kontrolné orgány všetkých členských štátov EÚ monitorujú, kontrolujú a overujú, či prevádzkovatelia plnia príslušné požiadavky potravinového práva, a teda zabezpečujú požiadavky na bezpečnosť potravín na všetkých stupňoch výroby, spracovania, distribúcie a predaja potravín konečnému spotrebiteľovi. Úradná kontrola potravín je nástroj na presadzovanie a uplatňovanie potravinového práva upraveného národnou, ale i európskou legislatívou.

Rok 2020 bol v znamení celosvetovej koronavírusovej infekcie, ktorá oficiálne zasiahla Európu od februára 2020. Negatívne ovplyvnila pracovný, spoločenský a sociálny život na celom svete. Situácia s COVIDOM – 19 sa priamo alebo nepriamo premietla aj do fungovania **ŠVPS SR** a jej riadených organizácií, ako aj **orgánov verejného zdravotníctva**. Aj napriek zdravotným rizikám pracovníci týchto inštitúcií zabezpečili počas núdzového stavu úradné kontroly na každom stupni potravinového reťazca.

V roku 2020 **Štátna veterinárna a potravinová správa SR** prostredníctvom Regionálnych veterinárnych a potravinových správ celkovo skontrolovala 8 032 právnych subjektov. Vykonaných bolo celkovo 47 829 úradných kontrol potravín na všetkých stupňoch v reťazci, pri čom bolo 2 829 kontrol s nedostatkom, čo predstavuje 5,9%. Celkový počet nedostatkov je 9 847. Bežné kontroly boli vykonané v počte 46 722, z čoho bolo 2 446 kontrol s nedostatkom, čo predstavuje 5,2% kontrol s nedostatkom z počtu bežných kontrol. Kontroly mimo pracovnej doby boli vykonané v počte 1 107, z čoho bolo 383 kontrol s nedostatkom, čo predstavuje 34,6% kontrol s nedostatkom z počtu kontrol mimo pracovnej doby.

Z celkového počtu kontrolovaných právnych subjektov a z 14 471 prevádzok, boli u 2 276 prevádzok (t. j. 15,7 %) zistené nedostatky (porušenosť v roku 2019 predstavovala 17,2 %). Najčastejšie pri úradných kontrolách boli zistené nedostatky v hygienе budov a prevádzky (1 953 nedostatkov), ďalej boli zistené nedostatky v hygienе technologického zariadenia a pracovných pomôcok (1 595), predaj po dobe spotreby a po dobe minimálnej trvanlivosti (1 138), nedostatky v hygienе skladovania (1 062), nedostatky v označení (917), v hygienе predaja (674), ako aj iné nedostatky.

Podrobné informácie o úradnej kontrole potravín sú zverejnené vo Výročnej správe za rok 2020 na webovom sídle Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR:

https://www.svps.sk/dokumenty/zakladne_info/Vyrocna_sprava_2020.pdf

V roku 2020 bolo **orgánmi verejného zdravotníctva Slovenskej republiky** (Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva) spolu vykonaných 36 531 kontrol v 20 327 kontrolovaných potravinárskych prevádzkach, vrátane zariadení spoločného stravovania z celkového počtu 53 847 prevádzok registrovaných orgánmi verejného zdravotníctva. Okrem uvedených kontrol bolo vykonaných ešte 7 991 kontrol v prevádzkach registrovaných orgánmi štátnej veterinárnej a potravinovej správy, ako sú napr. predajne potravín, novinové stánky a pod.

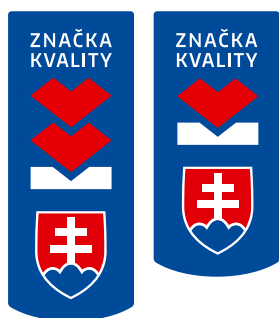
Pri kontrolách bolo zistených spolu 3 056 nezhôd so súčasne platnými právnymi predpismi. Uvedené nezhody boli zistené v 1 588 prevádzkach. Čo predstavuje mierne zlepšenie v porovnaní s rokom 2019. Najviac kontrol bolo vykonaných v sektore služieb (t. j. v zariadeniach spoločného stravovania, ďalej len „ZSS“), spolu 24 443 kontrol v 12 561 zariadeniach (z celkového počtu 47 293 registrovaných prevádzok, čo predstavuje 51,7 % skontrolovaných prevádzok ZSS), pričom nezhody sa zistili v 1 354 kontrolovaných prevádzkach. Najčastejšou príčinou nezhôd vo všeobecnosti boli nedostatky v prevádzkovej hygienе (573 prevádzok), v systéme HACCP/SVP (377 prevádzok), v skladovaní potravín (371 prevádzok), v manipulácii s potravinami a v zistení potravín po dátume minimálnej trvanlivosti resp. dátume spotreby (zhodne 217 prevádzok). Zaznamenali sme mierne zlepšenie vo všetkých sledovaných ukazovateľoch v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

V roku 2020 bolo spolu odoberatých a vyšetrených 10 652 vzoriek potravín, pokrmov, prídavných látok do potravín a materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Z uvedeného počtu bolo vyšetrených 4 796 vzoriek hotových pokrmov, vrátane pokrmov rýchleho občerstvenia. V odoberaných vzorkách potravín (v rámci jednotlivých komodít) sa vyšetrovala predovšetkým mikrobiologická kontaminácia, iná kontaminácia, zloženie výrobku a označenie výrobku. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek bolo celkovo nevyhovujúcich 765 vzoriek, čo predstavuje 7,18 %, pričom až 719 (94,0 %) nevyhovujúcich vzoriek nevyhovelo z dôvodu mikrobiálnej kontaminácie, a to najmä z dôvodu porušenia kritérií procesu výroby. Naj-

vyššie percento nevyhovujúcich vzoriek v porovnaní s ostatnými vzorkami potravín bolo zaznamenané v prípade nealkoholických nápojov (35,6 %) a pokrmov rýchleho občerstvenia (15,5 %).

V súvislosti s kvalitou potravín MPRV SR pracuje s dvoma systémami, a to „Značka kvality“ a „Politika kvality EÚ“.

„Značky kvality“

V priebehu roka 2019 bolo zmenené logo značky a jeho grafická úprava. Systém hodnotenia a udeľovania Značky kvality zostal zachovaný. Značka kvality sa nahradila logom Značka kvality 1. stupeň. Značka kvality SK GOLD sa nahradila logom Značka kvality 2. stupeň. Podľa nových „Zásad“ výroby, ktoré majú nadštandardné kvalitatívne vlastnosti, t. j. svojimi kvalitatívnymi parametrami výrazne prevýšia im podobné výrobky na trhu, na základe odborného posúdenia a na odporúčanie

komisie získajú Značku kvality 2. stupňa, tiež právo používať logo značky 2. stupňa, ktoré bude reprezentovať výrobok s nadštandardnými kvalitatívnymi parametrami. V máji 2020 bolo vydané Usmernenie MPRV SR k Zásadám pre posudzovanie a udeľovanie Značky kvality (ZK) na poľnohospodárske produkty a potraviny. Logo manuál sa nachádza na webovej stránke <http://znackakvality.sk>

„Politika kvality EÚ“ je filozofia rozvoja kvality originálnych, tradičných poľnohospodárskych výrobkov a potravín a podpory kultúrnych tradícií a regiónov, v ktorých sa tieto výrobky vyrábajú. Systém bol vytvorený ako odpoveď na narastajúce falšovanie výrobkov a zneužívanie tradičných názvov, ktoré zaručovali dobrú povest tradičných regionálnych výrobkov. Pod pojmom „Politika kvality EÚ“ sa rozumie zabezpečenie ochrany poľnohospodárskych výrobkov a potravín a podpora ich predaja. Tieto potraviny musia spĺňať určité kvalitatívne parametre, ktoré ich odlišujú od ostatných obdobných výrobkov svojimi presne definovanými požiadavkami na ich surovinové zloženie a technologický postup výroby. Európska únia v rámci Politiky kvality EÚ akceptuje, chráni, podporuje, registruje a kontroluje výrobky rozdelené do troch kategórií označených ako:

Chránené zemepisné označenie CHZO – (Protected geographical indication – PGI)

Chránené označenie pôvodu CHOP – (Protected designation of origin – PDO)

Zaručená tradičná špecialita ZTŠ – (Traditional speciality guaranteed – TSG)

Aktuálne má SR v Registri chránených označení Európskej komisie registrovaných 19 označení potravinárskych výrobkov slovenskej proveniencie a to CHOP 2, CHZO 10 a ZTŠ 7 výrobkov.

3. Rozvoj vidieka

Projektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020

V roku 2020 PPA vyhlásila 5 výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku. Jednou z nových výziev bola výnimočná dočasná podpora pre poľnohospodárov a Malé a stredné podniky (MSP), ktoré boli obzvlášť zasiahnuté krízou v dôsledku ochorenia COVID-19.

Od začiatku programového obdobia 2014 – 2020 do konca roka 2020 bolo vyhlásených 48 výziev pre jednotlivé opatrenia a podopatrenia PRV SR 2014 – 2020, 4 výzvy boli zrušené.

Po kontrole resp. po významnejšej zmene projektu zverejnením dodatku (spolu 242), zaslaním oznámenia, prípadne návrhom na odstúpenie od zmluvy bolo v 54 projektoch ukončené vyhodnotenie.

V agende záložného práva bolo za rok 2020 spracovaných 320 Zmlúv o zriadení záložného práva a udelených 682 súhlasov na výmaz záložného práva. PPA vydala 5 súhlasov: 1 na Súhlas vecného bremena, 3 na Súhlas so zriadením záložného práva v prospech ďalšieho veriteľa, 1 na Súhlas s prevodom nehnuteľností na tretiu osobu, 1 na Súhlas so zmenou charakteristiky stavby a znížením charakteru výmeru a 1 na Súhlas so zápisom geometrického plánu.

Implementácia miestneho rozvoja vedeného komunitou (CLLD/LEADER) je administratívne zabezpečená prostredníctvom 2 oddelení regionálneho pracoviska PPA v Nitre (pre vyhodnocovanie projektov a pre dodatky a žiadosti o platbu).

Vyhlásené výzvy:

Počet vyhlásených výziev celkom k 31. 12. 2020: 693

Celková alokácia (EÚ+ŠR) zo strany MAS k 31. 12. 2020: 93 038 979,35 €

Počet vyhlásených výziev od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020: 331

Celková alokácia (EÚ+ŠR) od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020: 37 784 561,45 €

Ukončené výzvy:

Počet ukončených výziev od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020: 426.

Schválený príspevok ukončených výziev: 0,00 €.

Počet ukončených výziev celkom k 31.12. 2020: 626.

Schválený príspevok ukončených výziev: 1 204 194,83 €.

Mimoriadne ukončenia zmlúv o nenávratnom finančnom príspevku v roku 2020 formou Dohody o ukončení Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku bolo v 23 prípadoch, odstúpenie od Zmluvy o poskytnutí NFP z dôvodu podstatného porušenia zmluvy v 3 prípadoch.

Neprojektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020

Neprojektové opatrenia boli v roku 2020 podporované v pomere 53 % z EPFRV a 47 % zo ŠR pre iné regióny (Bratislavský kraj) a 75 % z EPFRV a 25 % zo ŠR pre menej rozvinuté regióny (SR bez Bratislavského kraja). Išlo o tieto opatrenia: platba pre oblasti s prírodnými obmedzeniami alebo inými osobitnými obmedzeniami (ANC), platba v rámci sústavy Natura 2000 na poľnohospodársky pozemok (UEV), platba v rámci sústavy Natura 2000 na lesný pozemok, platba pri zaradení do agroenvironmentálno-klimatického opatrenia, platba na chov a udržanie ohrozených druhov zvierat, platba na ekologické poľnohospodárstvo, platba na lesnícko-environmentálne a klimatické služby a ochranu lesov, prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy, platba na dobré životné podmienky zvierat.

Po ukončení administratívnych kontrol, plnenia kritérií oprávnenosti a podmienok krížového plnenia na jednotnej žiadosti na rok 2020 pristúpila PPA začiatkom decembra 2020 k schvaľovaniu a vyplácaniu podpôr na neprojektové opatrenia ANC a UEV.

V roku 2020 bolo spolu prijatých 7 864 žiadostí na opatrenia PRV SR 2014 – 2020. Do konca decembra 2020 bolo schválených spolu 4 159 žiadostí v celkovej výške 47 886 038,73 € na opatrenia ANC a UEV. Od januára 2021 PPA v rámci jednotnej žiadosti na rok 2020 schvaľuje aj ostatné platby na neprojektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020.

Od začiatku programového obdobia v roku 2014 až do 31. 12. 2020 schválila PPA žiadateľom na neprojektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020 finančné prostriedky v celkovej výške 758 393 795,12 €. Najväčší objem z poskytnutých finančných prostriedkov tvorí suma na opatrenie ANC vo výške 447 526 269,48 €.

OP RH 2014 – 2020

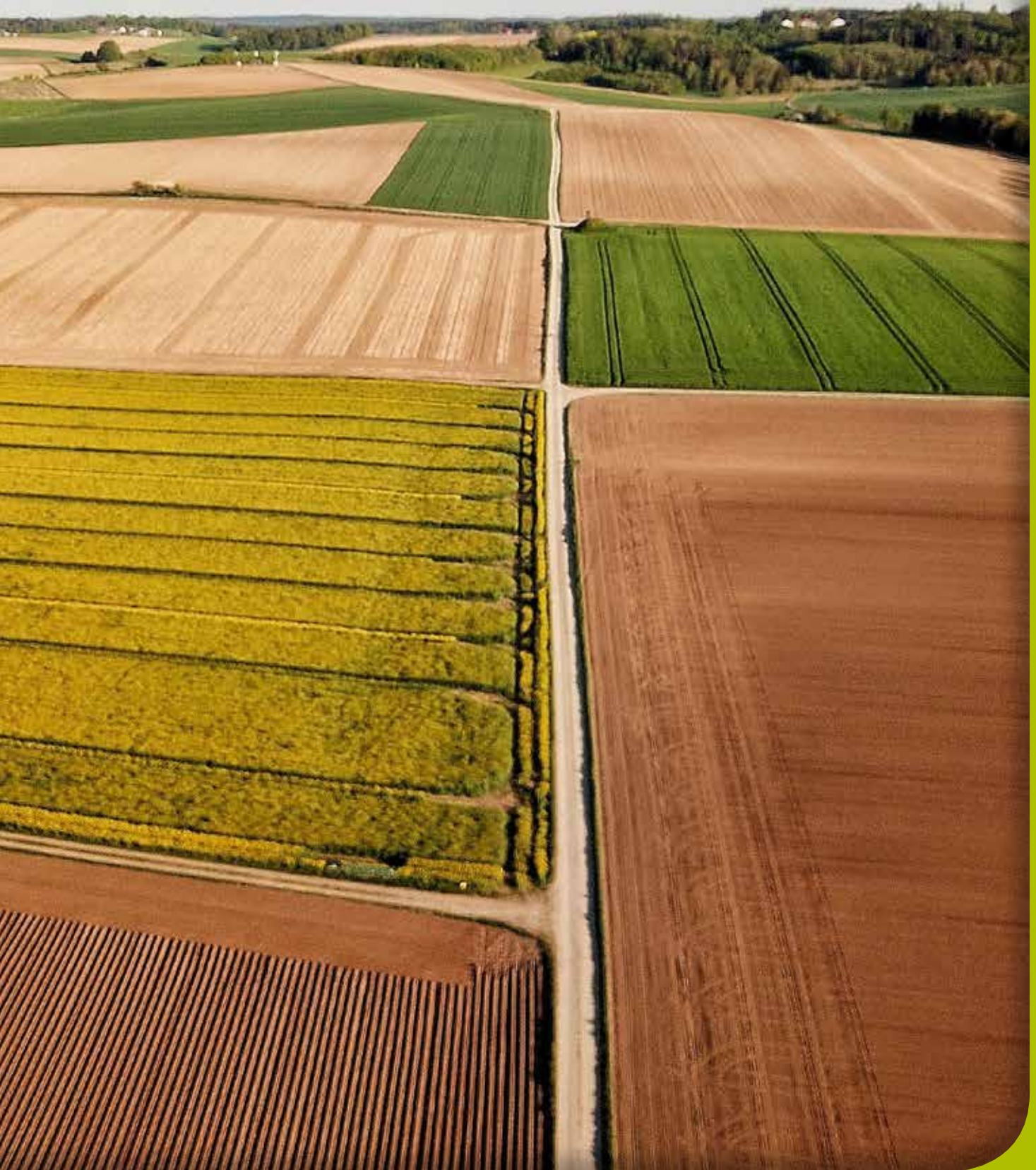
V roku 2020 PPA pokračovala v administrovaní žiadostí z vyhlásených výziev a vyzvaní k 31. 08. 2018. Administrácia žiadostí o platbu bola v roku 2020 ovplyvnená mnohými auditnými zisteniami zo strany Ministerstva financií SR a Úradu vládneho auditu, ktoré vyústili do pozastavenia predkladania súhrnných žiadostí o platbu pre dopytovo orientované projekty.

Negatívnym faktorom ovplyvňujúcim dĺžku vyplácania predložených žiadostí o platbu bolo naďalej predkladanie nekompletných žiadostí o platbu, nedokončené procesy a opätovné overovanie procesov zo strany MPRV SR, ako aj neukončená finančná kontrola verejného obstarávania. Tieto situácie vyžadovali pozastavovanie procesov schvaľovania žiadostí, a tak neukončenie administratívnych finančných kontrol žiadostí v stanovenej lehote podľa SFR EŠIF.

Spolu bolo v roku 2020 predložených 12 žiadostí a autorizovaných (vyplatených) 5 žiadostí v celkovom objeme 111 410,73 €, z toho v rámci technickej pomoci platby elúrom v sume 28 345,23 €. Najväčší podiel z celkovo vyplatenej sumy z OP RH 2014 – 2020 predstavovali žiadosti dopytovo orientovaných projektov a projektov z podpory akvakultúry.

V OP RH 2014 – 2020 nebola v roku 2020 mimoriadne ukončená zmluva o nenávratnom finančnom príspevku, bolo vystavených 11 správ o zistených nezrovnalostiach.

4. *Zahraničný obchod*

Vývoj zahraničného obchodu SR v roku 2020 je charakteristický rozdielnym vývojom celkového a agropotravinárskeho zahraničného obchodu. Pokiaľ celkový zahraničný obchod vykazuje klesajúci trend, agropotravinársky zahraničný obchod sa medziročne zvýšil. Vyššia dynamika nárastu agroexportu v porovnaní s agroimportom viedla k poklesu negatívnej obchodnej bilancie o 108,5 mil. € (6,1%) a záporné saldo dosiahlo – 1 677,0 mil. €. Z hľadiska teritoriálnej štruktúry agroobchodu dominantné postavenie si naďalej upevňujú členské krajiny EÚ. Na celkovom vývoze poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov sa vývoz do krajín EÚ-27 podieľal 94,1%-mi a dovoz z krajín EÚ-27 90,7%-mi na celkovom dovoze.

Medzi skupiny výrobkov, ktoré dosiahli za sledované obdobie najvyššiu hodnotu vývozu patria výrobky kapitoly 10 – obilie, kapitoly 21 – rôzne jedlé prípravky, kapitoly 04 – mlieko, mliečne výrobky, vajcia a med, ďalej išlo o čokoládu, kávu, pekársky tovar, cukrovinky, repkové semená, slad, párky a salámy, ostatné cukry, a slnečnicové semená.

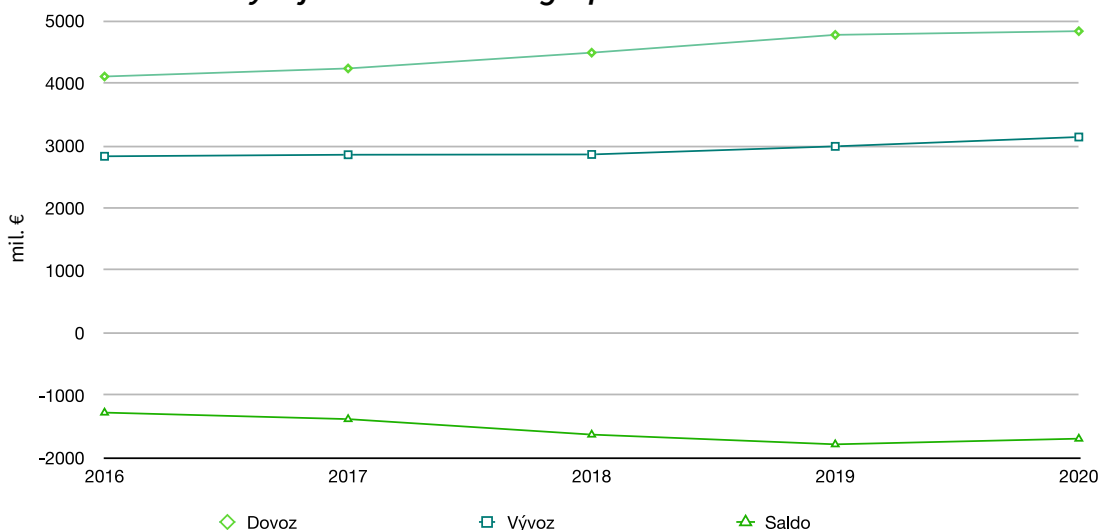
V slovenskom dovoze medzi skupiny výrobkov, ktoré dosiahli za sledované obdobie najvyššiu hodnotu dovozu patria výrobky kapitoly 02 – hovädzie, bravčové a hydinové mäso, kapitoly 04 – mlieko, mliečne výrobky, vajcia a med, kapitoly 22 – nealkoholické a alkoholické nápoje a ocot, ďalej išlo o dovozy potravinových prípravkov, čokolády, pekárske výrobky, krmív, cigariet, párkov a salám, kávy, konzervovaného mäsa a citrusových plodov.

Tab. 23 Vývoj zahraničného obchodu, v mil. €

Ukazovateľ		Ø2015 – 2019	2019	2020 ¹	Index 2020/2019	Index 2020/Ø2015 – 2019
Zahraničný obchod za SR celkom HS 01 – 99	Vývoz	74 099	80 338	76 072	94,7	102,7
	Dovoz	71 505	79 275	72 823	91,9	101,8
	Obrat	145 604	159 613	148 895	93,3	102,3
	Saldo	2 595	1 063	3 249	305,7	125,2
z toho: agropotrav. sektor za SR celkom HS 01 – 24	Vývoz	2 864	2 986	3 148	105,4	109,9
	Dovoz	4 288	4 772	4 825	101,1	112,5
	Obrat	7 152	7 757	7 973	102,8	111,5
	Saldo	-1 424	-1 786	-1 677	93,9	117,8
v tom: zahraničný obchod agrosektoru SR s EÚ HS 01 – 24	Vývoz	2 683	2 821	2 962	105,0	110,4
	Dovoz	3 858	4 281	4 374	102,2	113,4
	Obrat	6 541	7 101	7 337	103,3	112,2
	Saldo	-1 175	-1 460	-1 412	96,7	120,2

Prameň: Štatistický úrad SR, ¹⁾ Predbežné údaje (jún 2021)
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

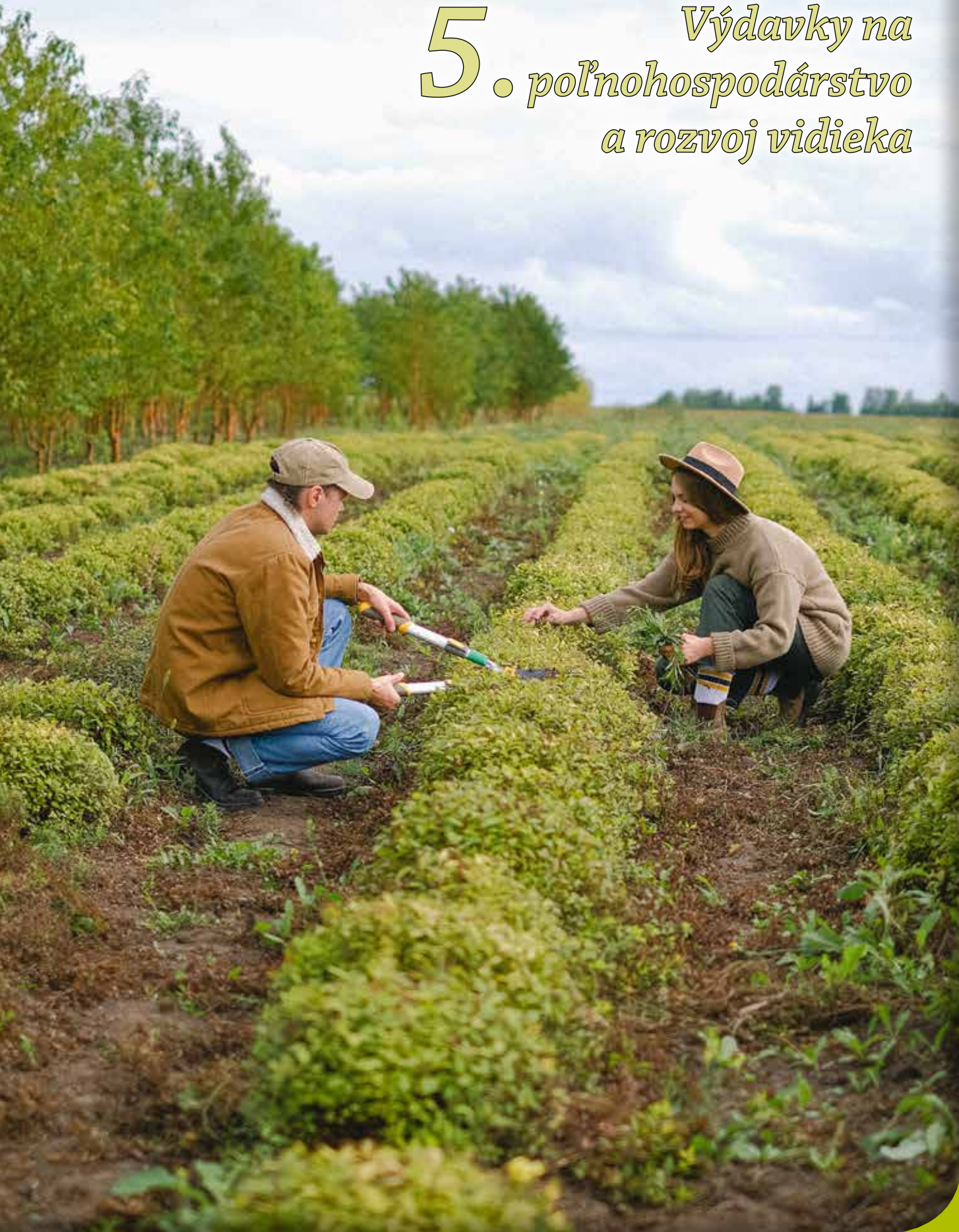
Graf 21 Vývoj zahraničného agropotravinárskeho obchodu SR

Prameň: ŠÚ SR, ¹⁾ Predbežné údaje (jún 2021)
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Medziročne sa zvýšila hodnota dovozu tzv. nahraditeľných komodít z 3 685,3 mil. € na 3 740,7 mil. € (1,5 %). V obchode so spracovanými poľnohospodárskymi výrobkami (výrobky s vyššou pridanou hodnotou) Slovenská republika za sledované obdobie dosiahla zápornú obchodnú bilanciu. Vo vývoze prevládali výrobky s nižšou pridanou hodnotou na rozdiel od dovozov, kde prevládali výrobky s vyššou pridanou hodnotou. Tento trend môže pokračovať aj v nasledujúcich rokoch, čo sa môže nepriaznivo odzrkadliť na negatívnom vývoji salda obchodnej bilancie. Pokiaľ sa nezvýši výkonnosť a efektívnosť potravinárskeho priemyslu, zlepšenie tejto situácie nie je možné riešiť masívnym zvýšením poľnohospodárskeho vývozu, pretože bude viesť k ďalšej eskalácii potravinárskeho importu s vysokou pridanou hodnotou, kde bude základom surovina exportovaná zo Slovenska.

5. *Výdavky na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka*

Výdavky do slovenského pôdohospodárstva sa v roku 2020 znížili oproti predchádzajúcemu roku 2019 z 980,43 na 908,36 mil. € (pokles o 7,4 %).

Najväčší podiel na celkových výdajoch (49,3%) tvorili výdaje na priame platby. Druhou skupinou podpôr, ktorá sa podieľala 29,4% na celkových výdajoch, boli prostriedky na rozvoj vidieka z Programu rozvoja vidieka SR 2014–2020 (PRV SR 2014–2020). Zostávajúcich 21,3% tvorili výdaje na všeobecné služby, TOV, OP RH SR 2014–2020, štátnu pomoc a národné podpory.

Tab. 24 **Celkové výdavky na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v rokoch 2019 a 2020 (v mil. €)**

Tituly	2019			2020		
	EÚ	SR	Spolu	EÚ	SR	Spolu
Trhovo orientované výdavky	12,68	3,98	16,66	10,33	3,02	13,35
Priame platby	486,51	4,12	490,63	444,41	3,62	448,03
PRV SR 2014–2020	211,12	71,78	282,9	199,18	67,94	267,12
OP RH SR 2014–2020	0,51	0,17	0,68	0,06	0,02	0,08
Štátna pomoc a národné podpory	0	54,05	54,05	0	44,88	44,88
Všeobecné služby	0	135,51	135,51	0	134,9	134,9
SPOLU	710,82	269,61	980,43	653,78	254,58	908,36

Prameň: MPRV SR, PPA, r. 2019, 2020

Priame platby tvoria významnú časť výdavkov EÚ do poľnohospodárstva a predstavujú priamu podporu príjmu poľnohospodárov podľa vopred stanovených podmienok oprávnenosti. Realizujú sa formou bežných transferov subjektom priamo hospodáriacim na pôde. Pravidlá poskytovania priamych platieb upravuje nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1307/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 637/2008 a nariadenie Rady (ES) č. 73/2009 v platnom znení.

Systém priamych platieb sa odvíja z princípu odviazania platieb od produkcie, pričom platby sú vyplácané na hektár výmery poľnohospodárskej plochy žiadateľa. Platby sú nárokovateľné, t.j. ak o tieto platby poľnohospodár požiadava a splní podmienky pre ich priznanie, platby musia byť poskytnuté. Zároveň sa umožňuje zaviesť viacero podporných režimov viazaných platieb k aktuálnemu roku podania žiadosti a reálnej produkcii jednotiek žiadateľa.

V rokoch 2019 a 2020 bolo možné priame platby poskytnúť formou oddelených priamych platieb, viazaných priamych platieb a prechodných vnútroštátnych platieb.

Tab. 25 *Sadzby pre priame platby (v €)*

Oddelené priame platby	Merná jednotka	2019	2020
Prechodný zjednodušený režim základnej platby	ha	136,74	120,16
Platba na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie	ha	73,35	64,32
Platba pre mladých poľnohospodárov	ha	118,41	112,66
V zmysle § 15 ods. 2 nariadenia vlády č. 342/2014, koeficient úhrady finančnej disciplíny (r. 2019) je 1,381096 %.			
V zmysle § 15 ods. 2 nariadenia vlády č. 342/2014, koeficient úhrady finančnej disciplíny (r. 2020) je 1,623985 %.			
Viazané priame platby			
Platba na pestovanie cukrovej repy	ha	378,11	363,66
Platba na pestovanie chmeľu	ha	451,43	483,8
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s vysokou prácnosťou	ha	137,55	340,69
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s veľmi vysokou prácnosťou	ha	294,02	468,08
Platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny	ha	357,29	412,03
Platba na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín	ha	323,64	106,84
Platba na pestovanie rajčiakov	ha	561,23	481,3
Platba na chov bahníc, jariek a kôz	ks	19,67	17,13
Platba na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytká	DJ	220,34	168,62
Platba na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka	ks	294,27	249,66
Prechodné vnútroštátne platby			
Doplnková vnútroštátna platba na plochu	ha	0	0
Doplnková vnútroštátna platba na chmeľ	ha	0	0
Doplnková vnútroštátna platba na dobytkie jednotky:			
podľa § 4 ods. 2 písm. a), b), c) a f) nariadenia vlády č. 152/2013 Z. z.:	DJ	0	0
podľa § 4 ods. 2 písm. d) nariadenia vlády č. 152/2013 Z. z.:	DJ	77	70
podľa § 4 ods. 2 písm. e) nariadenia vlády č. 152/2013 Z. z.:	DJ	50,05	45,5
Prameň: MPRV SR, PPA			

Tab. 26 **Vyplatené priame platby (v mil. €)**

Tituly	2019	2020
Prechodné vnútroštátne platby, z toho:		
– doplnková vnútroštátna platba na dobyčie jednotky	4,12	3,62
Prechodný zjednodušený režim základnej platby	270,2	244,89
Platby na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie (greening)	144,75	132,42
Platba pre mladých poľnohospodárov	0,84	1,63
Viazané priame platby, z toho:		
platba na pestovanie cukrovej repy	9,95	7,95
platba na pestovanie chmeľu	0,04	0,05
platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s vysokou prácnosťou	0,21	0,33
platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s veľmi vysokou prácnosťou	0,55	0,61
platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny s vysokou prácnosťou	0,04	0
platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny s veľmi vysokou prácnosťou	0,26	0,0005
platba na pestovanie rajčiakov	0,1	0,1
platba na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín	5,71	9,29
platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny	0,74	1,5
platba na chov bahníc, jariek a kôz	4,90	4,21
platba na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytka	8,78	7,05
platba na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka	33,04	27,66
Refundácia priamej pomoci vo vzťahu k finančnej disciplíne	6,39	6,72
Priame platby spolu	490,63	448,03

Prameň: MPRV SR, údaje za rok 2019 a rok 2020 o čerpaní EPZF zasielané EK na základe vyhlásení o výdavkoch PPA

Program rozvoja vidieka SR 2014–2020 je určený pre celé územie Slovenska (NUTS I). Program bol schválený Európskou komisiou Vykonávacím rozhodnutím C (2015) 831 dňa 13. 2. 2015. Na jeho implementáciu bolo vyčlenených celkovo 2 079 595 129 € z verejných výdavkov, z toho 1 545 272 844 € predstavuje príspevok EPFRV a 534 322 285 € predstavuje príspevok štátneho rozpočtu SR. PRV SR 2014–2020 je dokumentom, na základe ktorého sa poskytuje pomoc v rámci 17 opatrení (vrátane opatrenia „Technická pomoc“) prispievajúcich k šiestim prioritám rozvoja vidieka.

Vykonávacím rozhodnutím Komisie č. C(2016) 526 zo dňa 27. januára 2016 bolo zmenené vykonávacie rozhodnutie č. C(2015) 831. Na základe uvedenej zmeny (modifikácie PRV SR 2014–2020) boli verejné príspevky na implementáciu programu rozvoja vidieka navýšené z 2 079 595 129 € na úroveň 2 099 199 696 € a maximálny príspevok z EPFRV z 1 545 272 844 € na úroveň 1 559 691 844 €. K maximálnemu

príspevku EPFRV je priradené spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu vo výške 539 507 852,00 €.

Tab. 27 *Výdavky na PRV SR 2014 – 2020 za rok 2020 (v mil. €)*

Opatrenie	Verejné výdavky spolu	z toho: EPFRV	z toho: ŠR
Prenos znalostí a informačné akcie	0,3	0,22	0,08
Poradenské služby	0,09	0,07	0,02
Investície do hmotného majetku	60,63	45,44	15,19
Obnova potenciálu poľnohosp. výroby – prevencia	0	0	0
Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti	18,43	13,71	4,72
Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach	33,27	24,86	8,41
Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov	10,12	7,59	2,53
Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie	20,26	14,99	5,27
Ekologické poľnohospodárstvo	16,56	12,19	4,37
Platby v rámci NATURA 2000 a smernice o vode	0,84	0,63	0,21
Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami	70,52	52,74	17,78
Dobré životné podmienky zvierat	25,44	18,81	6,63
Lesnícko-environmentálne platby	0,79	0,59	0,2
Spolupráca	4,67	3,47	1,2
LEADER	0,24	0,15	0,09
Technická pomoc	4,96	3,72	1,24
PRV SR 2014 – 2020 za rok 2020 spolu	267,12	199,18	67,94
Projektové opatrenia	132,71	99,23	33,48
Neprojektové opatrenia	134,41	99,95	34,46

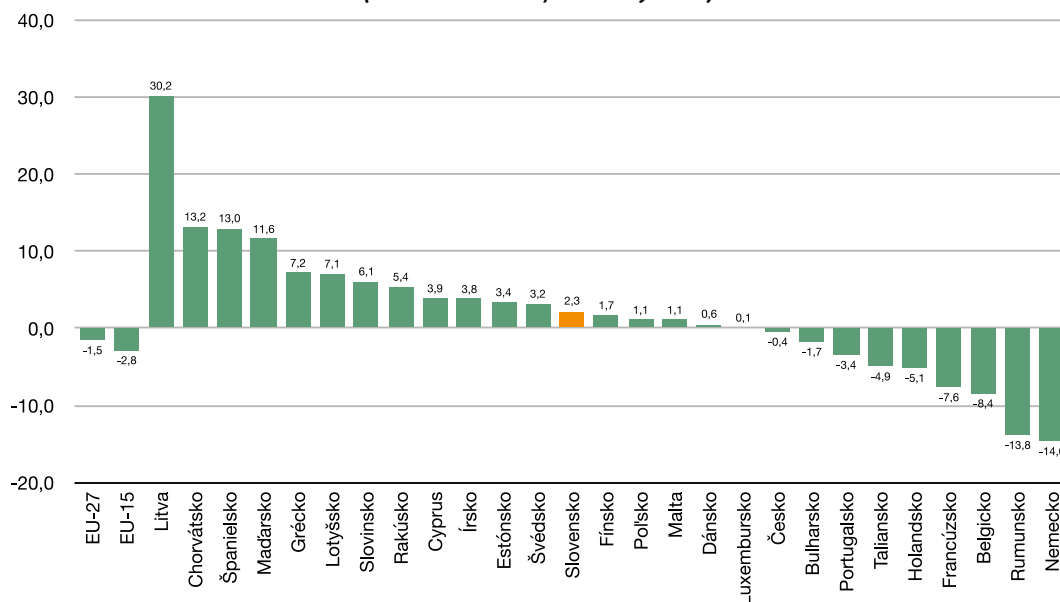
Prameň: Odbor pôdohospodárskej politiky, MPRV SR, údaje za rok 2020 o čerpaní EPFRV zasielané EK na základe vyhlásení o výdavkoch PPA

6. *Ekonomika krajín Európskej únie*

Polnohospodársky príjem²⁵⁾ v priemere na jedného pracovníka – ročnú pracovnú jednotku (indikátor A) v krajinách EÚ-27 sa v roku 2020 medziročne znížil o 1,5%. V krajinách EÚ-15 bol pokles vyšší (2,8 %). Vzrástol v osemnástich členských štátoch EÚ, najmä v Litve, Chorvátsku, Španielsku a Maďarsku. Klesol v deviatich členských štátoch EÚ, najviac v Nemecku, Rumunsku, Belgicku a vo Francúzsku.

Graf 22 **Polnohospodársky príjem na jedného pracovníka v EÚ (Indikátor A), (zmena 2020/2019*, v %)**

Prameň: Eurostat, online data – jún 2021,

* rok 2020 podľa odhadov poskytnutých jednotlivými členskými štátmi EÚ

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Rozdiely v príjmoch medzi starými ČŠ (EÚ-15) a novo pristúpenými ČŠ (EÚ-13) sú stále značné a znižujú sa iba postupne. Príjmy v starých členských štátoch EÚ sú vo všeobecnosti vyššie (okrem Portugalska) ako v krajinách, ktoré pristúpili k EÚ v roku 2004 alebo neskôr. V roku 2018 najnižšiu úroveň príjmu na jedného pracovníka na plný úväzok malo Lotyšsko, Litva, Poľsko, Rumunsko a Chorvátsko. Najvyššia úroveň príjmov na plný úväzok bola v Holandsku čo bolo viac ako 3-násobok priemeru EÚ. Vysoká úroveň príjmov bola aj vo Francúzsku (35 457 €/AWU). Príjmy na plný úväzok v SR dosiahli v priemere 18 242 €.

25 Polnohospodársky príjem zahŕňa príjmy plynúce z poľnohospodárskej činnosti (rovnako ako neoddeliteľné nepoľnohospodárske a vedľajšie činnosti) za dané účtovné obdobie (t.j kalendárny rok)

Tab. 28 Zmeny v poľnohospodárskom príjme na pracovníka (v %)

Krajina/ zoskupenie	2019/2010	2020/2019	Krajina/ zoskupenie	2019/2010	2020/2019
EÚ-28	28,2	-1,5*	Fínsko	-9,9	1,7
EÚ-15	20,1	-2,8	Poľsko	39,9	1,1
Litva	38,4	30,2	Malta	-17,5	1,1
Chorvátsko	32,5	13,2	Dánsko	5,8	0,6
Španielsko	27,9	13,0	Luxembursko	18,3	0,1
Maďarsko	83,1	11,6	Česko	50,9	-0,4
Grécko	6,7	7,2	Bulharsko	150,4	-1,7
Lotyšsko	66,2	7,1	Portugalsko	38,8	-3,4
Slovinsko	20,2	6,1	Taliano	41,0	-4,9
Rakúsko	-5,3	5,4	Holandsko	-4,3	-5,1
Cyprus	21,6	3,9	Francúzsko	16,0	-7,6
Írsko	35,5	3,8	Belgicko	-8,1	-8,4
Estónsko	8,9	3,4	Rumunsko	40,0	-13,8
Švédsko	7,0	3,2	Nemecko	17,5	-14,6
Slovensko	89,1	2,3	Spoj. kráľov.	10,8	-14,10

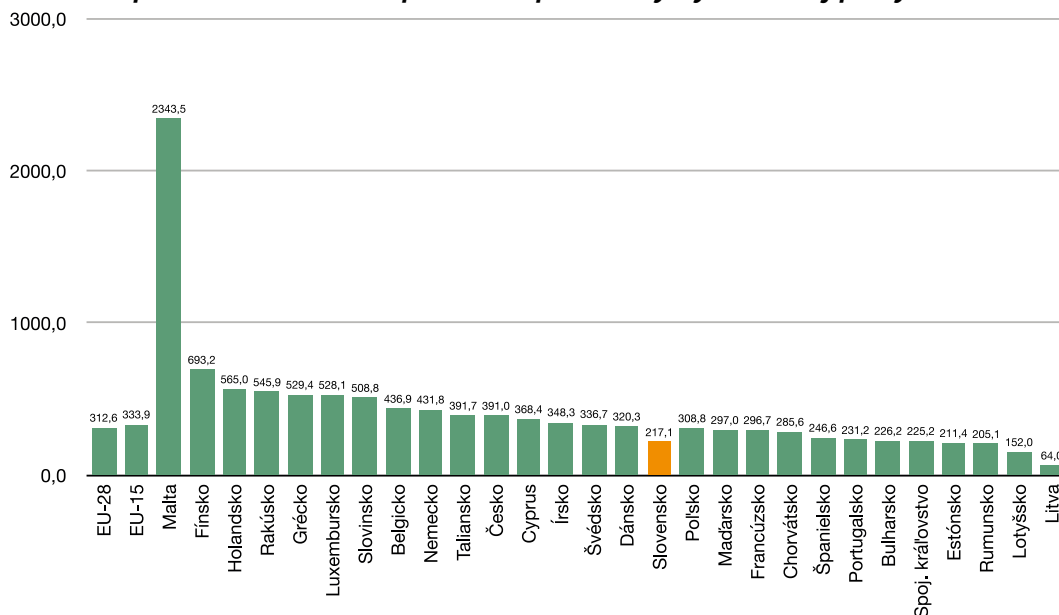
Prameň: Eurostat, 2021, Index 2020/2019 podľa odhadov jednotlivých členských štátov EÚ, *EÚ-27
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Hrubá pridaná hodnota v krajinách EÚ-28 v roku 2019²⁶ dosiahla 187,4 mld. €, čo bolo o 5,9 % viac ako v predchádzajúcom roku. Rozhodujúci podiel jej celkového objemu (84,5 %) vytvorili krajiny pôvodnej EÚ-15. Najviac pridanej hodnoty z krajín EÚ-28 pripadalo na Taliansko (17,5 %), Francúzsko (16,4 %), Španielsko (14,6 %) a Nemecko (11,8 %). Podiel SR dosahoval na hrubej pridanej hodnote krajín EÚ-28 0,3 % (493,2 mil. €).

Podpory do poľnohospodárstva krajín EÚ-28 dosiahli v roku 2019 celkom 54,2 mld. €, čo bolo o 2,7 % (1,4 mld. €) viac ako pred rokom. Rozhodujúca časť z celkových podpôr (76,4 %) bola alokovaná do pôvodných členských štátov EÚ (41,4 mld. €). Najviac podpôr z celkovej podpory EÚ – 28 bolo alokovaných do produkčne rozhodujúcich krajín a to do Francúzska (15,2 %), Nemecka (13,3 %), Španielska (10,6 %), Talianska (9,1 %), Poľska (8,2 %) a Spojeného kráľovstva (6,9 %). SR bolo poskytnuté 1,1 % z celkových podpôr EÚ-28, čo znamenalo 317,1 € na ha p. v. p a úrovňou po prvýkrát prekročilo o 1,4 % priemer krajín EÚ-28, ale o 5 % nižšou úrovňou ako je priemer EÚ-15.

²⁶Posledný dostupný údaj je za rok 2019.

Graf 23 Podpora v € na hektár poľnohospodársky využívanej pôdy v roku 2019²⁷

Prameň: Eurostat, online data – jún 2021

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Využívaná poľnohospodárska pôda v krajinách EÚ-28 dosiahla 173,3 mil. ha, čo bolo 43,9 % z celkovej pôdnej plochy krajín EÚ-28. Výmera poľnohospodársky využívannej poľnohospodárskej pôdy sa medziročne znížila o 0,6 %, t. j. o 1,1 mil. ha najmä v dôsledku zníženia výmery poľnohospodárskej pôdy najmä v Rumunsku (553,3 tis. ha), Spojenom kráľovstve (422,9 tis. ha), Grécku (303,0 tis. ha) a Bulharsku (182,4 tis. ha). Výmera vzrástla najviac v Taliansku (499,3 tis. ha). Rozhodujúci podiel poľnohospodársky využívannej pôdy, a to až 71,5 % z pôdy krajín EÚ-28 obhospodarovali krajiny EÚ-15. Najvyšší podiel na celkovej poľnohospodársky využívannej pôde krajín EÚ-28 dosahuje Francúzsko (16,0 %), Španielsko (13,4 %) a Nemecko (9,6 %). SR sa podieľala na celkovej poľnohospodársky využívannej pôde 1,1 %, podobne ako Holandsko (1,1 %) a Lotyšsko (1,1 %).

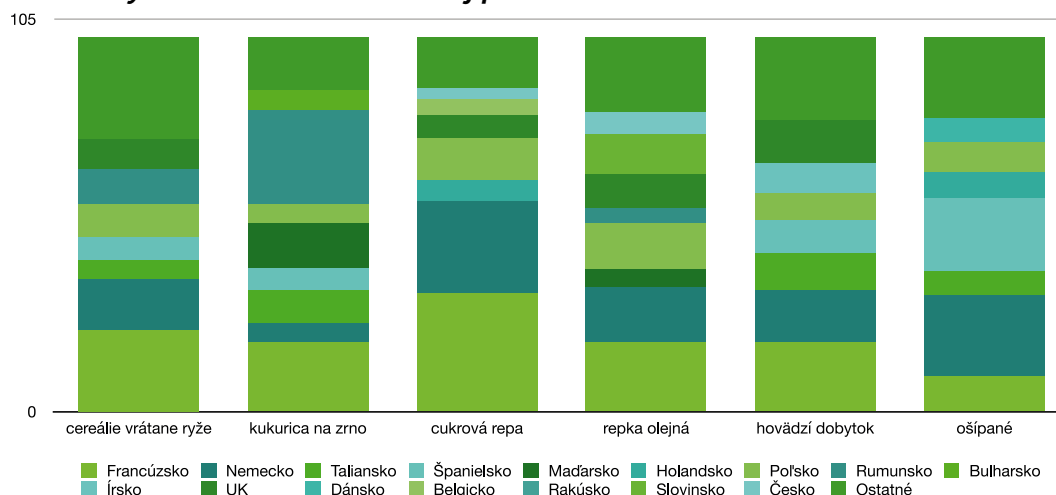
Zamestnanosť v poľnohospodárstve má v krajinách EÚ-28 dlhodobu klesajúcu tendenciu. Kým v roku 2012 bolo v poľnohospodárstve krajín EÚ-28 zamestnaných 10,3 mil. osôb, v roku 2019²⁸ to bolo už len 8,7 mil. osôb, čo v priemere v prepočte na 100 ha p.v.p pripadá 5 ročných pracovných jednotiek. Medziročne klesla zamestnanosť v poľnohospodárstve v krajinách EÚ o 5,7 % t. j. o 523 tis. osôb. Na poľnohospodárskej zamestnanosti krajín EÚ-28 sa najviac podieľalo Poľsko (24,4 %), Rumunsko (16,6 %) a Taliansko (8 %), čo súviselo s rozsahom poľnohospodárskej výroby a väčším počtom menších individuálnych hospodárstiev v týchto krajinách. SR dosiahla podiel 0,6 %.

²⁷ Posledný dostupný údaj je za rok 2019.

²⁸ Posledný dostupný údaj je za rok 2019.

Poľnohospodárska produkcia v krajinách EÚ-28 dosiahla v roku 2019²⁹ hodnotu 412,8 mld. €, čo bolo o 13,2 mld. €, t. j. o 3,2 % viacej ako v predchádzajúcom roku. Krajiny EÚ-15 vyprodukovali 83,0 % z produkcie krajín EÚ-28. Najväčšími producentmi, podieľajúcimi sa na produkcii v EÚ-28 boli štyri produkčne rozhodujúce krajiny, a to Francúzsko (17,3 %), Nemecko (13,5 %), Španielsko (11,7 %) a Taliansko (12,3 %). SR sa na produkcii krajín EÚ-28 podieľala 0,5 % s objemom 2 077 mil. €.

Graf 24 Podiely produkcie hlavných producentov vybraných rastlinných a živočíšnych komodít na celkovej produkcii v rámci štátov EÚ-28 v roku 2019

Prameň: Eurostat, online data – máj 2019
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Podrobnejšie údaje o poľnohospodárstve krajín EÚ-28 sú uvedené v tabuľkách 2 – 4 v Prílohe 9.

Z hľadiska produkčných ekonomických ukazovateľov ako aj z hľadiska zamestnanosti je **potravinársky priemysel EÚ** významným výrobným odvetvím EÚ.

Potravinársky priemysel EÚ v roku 2017³⁰ tvorilo vyše 290 tisíc subjektov diferencovaného výrobného zamerania, ktoré z hľadiska obratu dosiahli takmer 1 205 mld. €. V dôsledku toho predstavuje najväčší výrobný priemysel v EÚ. Z celkovej sumy obratu pripadlo 86 % len na samotnú výrobu potravín (t. j. bez výroby nápojov). Na tvorbe pridanej hodnoty sa významne podieľali podniky výroby nápojov, pekárenské ako aj z produkcie mäsa (mliekarenský odbor nedostupný). Malé podniky, ktoré zamestnávali menej ako 50 pracovníkov predstavovali 95,4 % z celkového počtu potravinárskych podnikov.

Podľa posledných dostupných³¹ údajov databázy Eurostat bol podiel potravi-

29 Posledný dostupný údaj je za rok 2019

30 Posledný dostupný údaj z dôvodu nedostupnosti údajov za komentované ukazovatele za rok 2018

31 Z dôvodu nedostupnosti údajov za viacero krajín EÚ-28 za roky 2020 a 2019 sú komentované údaje za rok 2018

nárskeho priemyslu³² EÚ v rámci jednotlivých štátov EÚ-28 na národnej ekonomike v roku 2018 nasledovný:

- hrubá pridaná hodnota: od 0,5 % (Luxembursko) po 5,1 % (Rumunsko). Podiel SR bol 1,3 %. Najväčší objem hrubej pridanej hodnoty dosiahlo Nemecko (47 mld. €), Francúzsko (43 mld. €), Spojené kráľovstvo (34 mld. €), Taliansko (30 mld. €) a Španielsko (25 mld. €);
- hrubá produkcia: od 0,5 % (Luxembursko) do 6,2 % (Poľsko). Podiel SR tvoril 1,9 %. Najväčší objem hrubej produkcie potravinárstva vytvorilo Nemecko (194 mld. €) a Francúzsko (161 mld. €);
- výrobná spotreba: od 0,5 % (Luxembursko) do 9,1 % (Španielsko). SR dosiahla podiel 2,3 %. Najväčší objem výrobnej spotreby zaznamenalo Nemecko (147 mld. €), Francúzsko (118 mld. €), Taliansko (112 mld. €) a Španielsko (97 mld. €);
- zamestnanosť: od 1,1 % (Švédsko) do 3,6 % (Chorvátsko). Podiel SR v roku 2018 predstavoval 1,9 %. Najviac zamestnancov bolo Nemecko (939 tis. osôb), Francúzsko (626 tis. osôb), Poľsko (518 tis. osôb), Taliansko (473 tis. osôb), Spojené kráľovstvo (430 tis. osôb), Španielsko (404 tis. osôb) a naopak najmenej Malta (3,7 tis. osôb) a Luxembursko (5,4 tis. osôb);
- tvorba hrubého fixného kapitálu len za približne 64 % z krajín EÚ-28 (uvedený posledný dostupný rok (2018) s dostupnými údajmi za maximálny počet krajín, a to v počte 18, údaje za zvyšné krajiny boli nedostupné): od 0,3 % (Luxembursko) do 3,6 % (Rumunsko). Podiel SR v roku 2018 dosiahol 1,6 % (1,5 % v roku 2019).

Najväčší objem hrubej potravinárskej produkcie v roku 2018 vytvorilo Nemecko (194 mld. €), Francúzsko (161 mld. €), Taliansko (142 mld. €) a Španielsko (122 mld. €). Najmenej hrubej produkcie vyprodukovala Malta (445 mil. €) a Luxembursko (985 mil. €). SR medziročne zvýšila objem produkcie o 5,3 % z 3,9 mld. € na 4,1 mld. € (rok 2018).

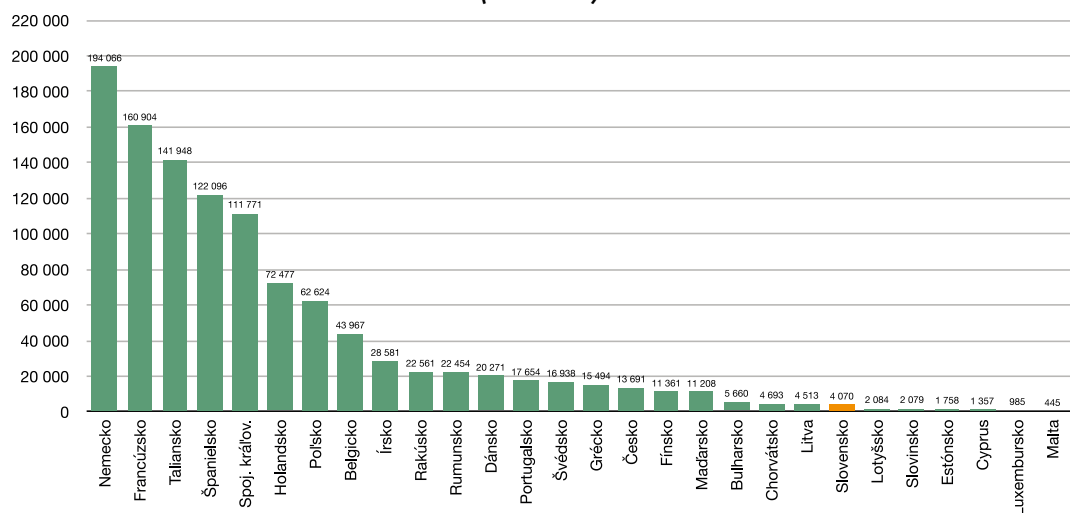
V potravinárskom priemysle EÚ³³ bolo zamestnaných približne 5 mil. osôb (posledný dostupný rok 2018 za všetky členské krajiny; EÚ-28 (členské krajiny v období rokov 2013 – 2020). Najviac osôb v pracovalo v Nemecku (939 tis. osôb), vo Francúzsku (626 tis. osôb), v Poľsku (518 tis. osôb), v Taliansku (473 tis. osôb), v Spojenom kráľovstve (430 tis. osôb) a v Španielsku (404 tis. osôb).

Výška investícií v potravinárstve EÚ zodpovedá rozsahu produkcie aj zamestnanosti. Najvyšší objem investícií v roku 2018 uskutočnili Taliansko, Francúzsko a Spojené kráľovstvo. (absentovali údaje za desať nasledovných krajín EÚ-28: Cyprus; Dánsko; Estónsko; Chorvátsko; Litva; Malta; Nemecko; Poľsko; Slovinsko; Španielsko).

32 Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov

33 Vrátane tabakových výrobkov.

Graf 25 **Hrubá produkcia v odvetví výroba potravín, nápojov a tabak. výrobkov,**
(v mil. €)

Prameň Eurostat za rok 2018 (za rok 2019 neboli dostupné údaje za všetky krajiny)
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Vybrané ekonomické ukazovatele potravinárskeho priemyslu v štátoch EÚ-28 sú uvedené v tabuľkách 5 – 6 v Prílohe 9.

7. *Závery a odporúčania*

Plnenie odporúčaní zo Správy o poľnohospodárstve a potravinárstve SR za rok 2019 bolo zamerané najmä na financovanie slovenského poľnohospodárstva, potravinárstva a rozvoja vidieka v programovom období 2014 – 2020, schémy priamych platieb, podporu špecializovaných plodín rastlinnej výroby a podporu živočíšnej výroby, riešenie otázok zamestnanosti najmä v koncepcii podpory malých, mladých a rodinných farmárov, ako aj ďalšie odporúčania, ktorých realizácia je časovo dlhodobá a presahuje obdobie jedného roka. Z tohto hľadiska boli niektoré odporúčania znovu zaradené do odporúčaní Správy o poľnohospodárstve a potravinárstve SR za rok 2020.

7.1 . Závěry

- Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na makroekonomických ukazovateľoch hospodárstva SR medziročne klesli, okrem priemernej nominálnej mesačnej mzdy. V pôdohospodárstve sa jeho podiel v bežných cenách znížil pri ukazovateľoch – tvorba hrubého fixného kapitálu, hrubej pridanej hodnoty, hrubej produkcie a zamestnanosti. V potravinárstve sa zvýšil pri tvorbe hrubého fixného kapitálu a priemernej mzdy.
- Zvýšila sa produkčná výkonnosť poľnohospodárstva, t. j. celková poľnohospodárska produkcia s rýchlejšim tempom tak rastlinná ako aj živočíšna produkcia. V štruktúre produkcie dominoval a prehĺbil sa podiel rastlinnej produkcie pred živočíšnou.
- K nárastu hrubej poľnohospodárskej produkcie prispeli zvýšené hektárové úrody väčšiny rozhodujúcich rastlinných komodít a tým vyššia produkcia (obilnín, cukrovej repy, olejní, strukovín) ako aj nárast početných stavov komodít živočíšnej výroby (hovädzieho dobytky, krávy, ošípaných, hydiny).
- Zvýšili sa tržby z predaja vlastných výrobkov v dôsledku výraznejšieho zvýšenia celkových tržieb za rastlinné výrobky a pomalšieho poklesu tržieb za živočíšne výrobky.
- Znížili sa celkové výdavky do poľnohospodárstva a potravinárstva z európskych a národných zdrojov (7,4 %) a dosiahli objem 908,3 mil. €. Rozhodujúci podiel z ich objemu tvorili prostriedky z rozpočtu EÚ. Najväčší podiel na celkových výdavkoch tvorili priame platby (49,3 %). Na PRV SR 2014 – 2020 pripadalo 29,4 % a na všeobecné služby, TOV, OPRH, štátnu pomoc a národné opatrenia 21,3 %.
- Znížili sa investície do tvorby hrubého fixného kapitálu v poľnohospodárstve a zvýšili v potravinárstve.
- Výsledok hospodárenia bol podľa predbežných údajov kladný v oboch odvetviach, ale s rozdielnymi tendenciami medziročného vývoja. Kým v poľ-

nohospodárstve sa medziročne mierne znížil na 63,2 mil. €, v potravinárstve vzrástol na 264,8 mil. €.

- Pretrvávali diferencie vo výsledkoch hospodárenia medzi poľnohospodárskymi podnikmi hospodáriacimi v rozdielnych aj v rovnakých prírodných podmienkach.
- Roztvorili sa cenové nožnice pri miernom raste cien poľnohospodárskych výrobkov a poklese cien vstupov do poľnohospodárstva. Miera inflácie sa znížila.
- Podnikateľské prostredie ovplyvňovali najmä obchodné riziká, vyplývajúce z volatility cien na trhoch s poľnohospodárskymi komoditami, systém podpôr v rámci SPP EÚ a interné faktory predovšetkým dopady legislatívy, ekonomických a finančných nástrojov (národné podpory, úvery, poistenie, dane a odvody do fondov...) a samotné manažérske rozhodnutia podnikov.
- Rizikovosť poľnohospodárskej výroby v SR je v súčasnosti riešená poistením úrody, zvierat a majetku v komerčných poisťovniach, podporou poistenia u vybraných špeciálnych plodín – vinogradov, ad hoc opatreniami vlády z prostriedkov štátneho rozpočtu – v prípade škôd katastrofického rozsahu nekrytých komerčným poistením. V štádiu rozpracovanosti je tvorba – Rizikového fondu.
- Znížila sa zamestnanosť v oboch agropotravinárskych odvetviach, ale rýchlejším tempom v poľnohospodárstve ako v potravinárstve. Naďalej pretrvávalo vyššie zastúpenie pracovníkov vyšších vekových skupín. V oboch odvetviach bola mzda, v porovnaní s priemerom ekonomiky SR, nižšia, výraznejšie v poľnohospodárstve.
- Konkurenčné prostredie na jednotnom trhu EÚ bolo ovplyvnené rozdielnou úrovňou podpôr medzi pôvodnými členskými krajinami EÚ a SR, ktorú umožňujú pravidlá SPP. Celková úroveň priamych platieb v prepočte na ha p.p. v SR ostala naďalej pod priemerom starých členských krajín EÚ-15 ale mierne prevýšila priemer EÚ-28.
- V podnikateľskej štruktúre poľnohospodárstva dominovali právnické osoby, najmä obchodné spoločnosti, ktorých počet sa zvýšil, kým počet poľnohospodárskych družstiev klesol. Vzrástol počet registrovaných fyzických osôb (SHR).
- Výmera využitej poľnohospodárskej pôdy sa mierne znížila v dôsledku mierneho poklesu ornej pôdy a väčšieho poklesu domácich záhrad. Cena poľnohospodárskej pôdy v SR, aj keď sa postupne zvyšuje, je pod úrovňou cien pôdy štátov pôvodnej EÚ-15, čo môžu využiť zahraniční investori. Pretrvávajú neroešené vlastnícke vzťahy k pôde.
- V štruktúre osevu rastlinných komodít nenastali výrazné zmeny, mierne sa zvýšil podiel olejní, a strukovín na zrna a klesol podiel obilnín, zemiakov a objemových krmovín. Zvýšili sa zberové plochy olejní, strukovín a ovocných sádov.
- Mierne vzrástli stavy rozhodujúcich hospodárskych zvierat najmä hovädzieho

dobytka, kráv, ošípaných, hydiny. U hovädzieho dobytku sa zlepšili niektoré reprodukčné vlastnosti ako mlieková úžitkovosť na dojniciu a priemerný denný prírastok dobytku vo výkrme. Na druhej strane poklesol stav dojníc.

- Znížilo sa záporné saldo zahraničného obchodu s agropotravinárskymi výrobkami na úroveň – 1 677 mi. €, k čomu prispela vyššia dynamika nárastu agroexportu v porovnaní s agroimportom. Pokračoval vývoz prvotných poľnohospodárskych surovín (napr. pšenica, sójový olej, kukurice, bravčové mäso, atď...).
- Pokračoval zvyšujúci sa import potravinárskych výrobkov zo zahraničia obchodnými reťazcami, čím sa vytvárali predpoklady pre narastajúcu závislosť SR od dovezených komodít mierneho pásma, pre ktoré má SR vhodné podmienky na ich výrobu.
- Podiel výdavkov obyvateľstva na potraviny nápoje a tabak na celkových spotrebných výdavkoch sa mierne zvýšil na 26,18 %, čo je v porovnaní so štátmi EÚ vysoký podiel aj vzhľadom na príjmovú situáciu obyvateľstva.
- Medziročne výrazne vzrástla spotreba na osobu a rok mäsa v hodnote na kosiť, mlieka a mliečnych výrobkov a zemiakov. V porovnaní spotreby Slovensko nedosahuje spotrebu s odporúčanými dávkami v hovädzom mäse, strukovinách, zemiakoch, ovocí, obilninách, mlieku a zelenine. Nadmernú spotrebu má v bravčovom a hydinovom mäse.
- Pretrváva nerovnosť vzťahov medzi poľnohospodárskou prvovýrobou, potravinárskym priemyslom a obchodnými reťazcami.
- Závlahové systémy nespĺňajú dostatočne technický a technologický štandard. Klesla výmera zavlažiteľných výmer oproti roku 2014, t.j. v období počas obdobia uplatňovania Konceptie revitalizácie hydromelioračných sústav v SR. Výmera prenajatých závlah je najväčšia na Podunajsku, Dolnom Považí, Hornom Považí a Záhorí, kde rozsah závlah ostal na úrovni predchádzajúceho roka. Závlahy využívajú najmä pestovatelia intenzívnych plodín, ktorí v trhových cenách plodín zahŕňajú aj náklady na závlahovú vodu a prenájom závlahových zariadení.
- Na Slovensku bolo v roku 2020 pestovaných 11 plodín výlučne na energetické účely. Celková spotreba energie z obnoviteľných zdrojov ma stúpajúcu tendenciu a dosiahla 16,89%. Najviac sa energia spotrebovala na vykurovanie, chladenie a dopravu.
- Poľnohospodársky sektor sa podieľa na celkovom objeme emisií skleníkových plynov vyprodukovaných v SR približne 7,3%. Z vyprodukovaného objemu emisií tvorí viac ako polovicu oxid dusný emitovaný do ovzdušia hlavne z obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy a v menšom rozsahu ako dôsledok chovu hospodárskych zvierat (odbúvanie živočíšnych exkrementov) v SR. Druhú rozhodujúcu skupinu na produkcii emisií tvorí metán.

Pri navrhovaní opatrení, resp. hľadání nástrojov pre zabezpečenie výkonnosti poľnohospodárstva a potravinárstva, jeho konkurencieschopnosti na jednotnom trhu EÚ, pre budúce obdobie bude potrebné realizovať odporúčania dlhodobejšieho charakteru presahujúce rámec jedného roka a to:

- vypracovať dlhodobú koncepciu poľnohospodárstva a potravinárstva so zreteľom na strategické dokumenty EÚ (Strategický plán SPP 2023 – 2027, Zelená dohoda (Green Deal), Stratégia z farmy na stôl, Stratégia v oblasti biodiverzity, Stratégia pre adaptáciu na zmenu klímy, Nástroj obnovy a odolnosti 2021 – 2024 – Next Generation EU, Stratégia zvyšovania potravinovej sebestačnosti a ďalšie) a vytvoriť z nich komplexný systém podpory,
- MPRV SR pripraví a zavedie podporné nástroje s cieľom podpory budovania vertikálnych štruktúr tak, aby doma dopestované suroviny boli aj doma spracované na potraviny a generovala sa tak zvýšená pridaná hodnota,
- prijať legislatívu SR v oblasti poľnohospodárstva, potravinárstva a zosúladiť ju s legislatívou EÚ s cieľom zjednotiť podmienky spoločného trhu EÚ,
- presadzovať rovnaké podmienky a nástroje SPP pre všetky členské krajiny EÚ, najmä riešenie zrovnoprávnenia úrovne poskytovania priamych platieb v rámci EÚ,
- prepracovať doterajšiu právnu úpravu vlastníckych a užívacích vzťahov k pôde v súlade s Ústavou SR s cieľom vyvážiť postavenie vlastníkov pôdy voči jej užívateľom,
- naďalej podporovať pozemkové úpravy ako základný systémový nástroj na racionálne usporiadanie vlastníckych a užívateľských vzťahov k poľnohospodárskej pôde a na revitalizáciu poľnohospodárskej krajiny,
- zvýšiť podiel zastúpenia slovenských výrobkov na domácom trhu prostredníctvom programov podpory MPRV SR pre malé, stredné a veľké potravinárske podniky pôsobiace na území SR a tým zvýšiť ich podiel predaja,
- stabilizovať, resp. rozšíriť poľnohospodársku výrobu, a tým podporiť zamestnanosť rozširovaním lokálneho, resp. regionálneho odbytu výrobkov, miestnych a regionálnych trhov s pozitívnym dopadom na zvýšený predaj domácej produkcie a kvalitu vidieckeho života,
- pokračovať v realizovaní mechanizmov na podporu živočíšnej výroby, pre stabilizáciu stavov hospodárskych zvierat a zvýšenie úžitkovosti živočíšnej výroby,
- naďalej vytvárať systémové opatrenia a úverové rámce pre poskytovanie dlhodobých úverov z komerčných bánk na nákup poľnohospodárskej pôdy,
- vytvoriť systémové opatrenia a úverové rámce pre poskytovanie úverov z bánk na technologickú obnovu a inovácie v potravinárskom priemysle,

- riešiť systémovo rizikovosť poľnohospodárskej výroby, najmä dosahy nepoisitelných rizík, ktoré nie sú predmetom poistenia všetkých plodín komerčných poisťovní prostredníctvom viacdrojovej tvorby rizikového fondu,
- podporiť finančné nástroje (bonifikácia úrokov, záruky úverov...) za vopred stanovených podmienok pri úveroch z komerčných bánk alebo poisťovní v poisťovniach.
- zaviesť systém mikropôžičiek pre malých, mladých, rodinných a začínajúcich poľnohospodárov.
- rozširovať pestovanie ovocia, zeleniny, zemiakov a ich domáce spracovanie za účelom zvýšenia zamestnanosti, spotreby a zníženia dovozu,
- naďalej rozširovať pestovanie zeleniny s využitím netradičných zdrojov energie (napr. využitie geotermálnej energie),
- pokračovať v podporovaní spotreby slovenských poľnohospodárskych produktov a potravín v rámci Národného programu podpory poľnohospodárskych produktov a potravín Značka kvality a Politika kvality EÚ pod záštitou MPRV SR,
- podporiť vytváranie odbytových združení pre poľnohospodárov a potravinárov,
- vytvoriť mechanizmus podpory na úrovni slovenských spracovateľov pri spracovávaní poľnohospodárskej výroby od slovenských prvovýrobcov,
- nastaviť v rámci pravidiel EÚ korektné vzťahy v jednotlivých článkoch potravinovej vertikály, hlavne posilniť trhovou vyjednávaciu silu prvovýrobcov a výrobcov potravín v potravinovej vertikále,
- podporiť presadzovanie tradičných regionálnych špecialít, ich prezentáciu na medzinárodných podujatiach,
- prehodnotiť možnosti zníženia DPH na vybrané potraviny,
- podporiť investície do závlahového systému a revitalizovať hydromelioračné sústavy,
- podporovať ekologické poľnohospodárstvo,
- pokračovať vo vytváraní podmienok (vývoj a zavádzanie nových technológií, finančné zabezpečenie) pre rozšírenie výroby obnoviteľných zdrojov energie ,
- uplatňovať zásady správnej poľnohospodárskej praxe zabezpečujúce minimalizáciu emisií skleníkových plynov a amoniaku v súlade s Kódexom správnej poľnohospodárskej praxe na znižovanie emisií amoniaku z chovov hospodárskych zvierat a aplikovania hnojív do pôdy,
- podporiť investície do potravinárstva za účelom prednostného spracovania domácich poľnohospodárskych surovín na potraviny,
- zosúladiť potravinové právo SR s právom EÚ vrátane odstránenia gold-platingu, a tým odstrániť byrokraciu a zjednodušiť podnikateľské prostredie podliehajúce týmto reguláciám,

- zjednodušiť podmienky predaja z dvora tak, aby nebola dotknutá bezpečnosť potravín,
- vytvárať systémové opatrenia pre zníženie zaťaženia potravinárskeho priemyslu rozšírenou zodpovednosťou výrobcov v intenciách zákona o odpadoch,
- navrhnúť vypracovanie a notifikáciu schémy štátnej pomoci pre potravinársky priemysel na zelenú naftu, modernizáciu technologického vybavenia, ekologické spracovanie odpadu z potravín, zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu, prechod na udržateľné obalové materiály so zachovaním ich pozitívnych ochranných vlastností a zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie,
- zvážiť a prehodnotiť návrh prípravy legislatívy o poskytovaní štátnej pomoci do potravinárskeho priemyslu, ktorá bude základom pre každoročné vyčlenenie dostatočných finančných zdrojov v štátnom rozpočte SR,
- v rámci Rady pre potravinárstvo, ktorá slúži ako poradný orgán pre potravinárstvo a poľnohospodárstvo v spolupráci s vedeckými a výskumnými inštitúciami MPRV SR a profesijnou samosprávou,
- v rámci bezpečnosti potravín zamedziť predaj nekvalitných potravín (kontrolami zo strany ŠVPS SR) a voči falošným potravinám sa brániť neustálym propagovaním domácich výrobkov s označením „Značky kvality“ a v rámci „Politika kvality EÚ“,
- vytvárať priaznivé podmienky pre rozvoj poľnohospodárskeho a potravinárskeho výskumu a jeho prepojenie s výrobnou praxou prostredníctvom existujúcich pilierov AKIS – hlavného nástroja modernizácie poľnohospodárstva (Agricultural Knowledge and Innovation Systems) a zaradenie nových zložiek do systému na národnej úrovni.

Zoznam tabuliek

1. Vybrané ekonomické ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu
2. Finančné ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu
3. Vybrané ekonomické ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu podľa okresov
4. Vývoj zberových plôch, hektárových úrod a produkcie vybraných plodín v SR
5. Počet hospodárskych zvierat a produkcia živočíšnych výrobkov v SR
6. Výsledok hospodárenia, výnosy, náklady za výrobu potravín a nápojov v SR podľa odborov
7. Vývoj majetku v poľnohospodárstve a v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov
8. Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR

Tabuľka 1 Vybrané ekonomické ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu v € . ha⁻¹ p.p. (póda podľa LPIS)

Ukazovateľ	Poľnohospodárska prvovýroba spolu			Poľnohosp. družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2019	2020	Index 2020/2019	2019	2020	Index 2020/2019	2019	2020	Index 2020/2019
Výnosy spolu	2 007,64	2 038,32	101,53	1 629,97	1 655,75	101,58	2 321,22	2 339,69	100,80
-tržby z predaja tovaru	210,54	250,90	119,17	44,54	60,39	135,57	350,03	405,32	115,80
- tržby z predaja vlast. výrobkov a služieb	1 227,71	1 095,36	89,22	1 029,74	1 001,43	97,25	1 392,92	1 167,20	83,79
Pridaná hodnota	300,39	326,28	108,62	258,98	312,26	120,58	334,92	334,42	99,85
Čistý obrat	1 465,47	1 535,20	104,76	1 094,61	1 242,17	113,48	1 775,87	1 767,33	99,52
Tržby z predaja dlhodob. majet. a materiálu	94,44	83,22	88,13	73,44	68,46	93,22	112,07	95,22	84,96
Ostatné výnosy z hosp.činnosti	403,55	364,43	90,31	400,51	352,39	87,98	403,72	371,72	92,07
z toho : priznané dotácie	317,20	281,42	88,72	335,05	295,54	88,21	299,80	267,49	89,22
Tržby z predaja cenn. papierov a podielov	4,65	20,92	449,95	0,27	1,44	525,63	8,33	36,70	440,74
Výnosy z finančného majetku	1,29	2,72	210,82	0,92	0,75	81,87	1,60	4,31	269,19
Výnosové úroky	1,77	3,74	211,74	1,31	1,68	128,58	2,15	5,41	251,44
Kurzové zisky	0,11	0,20	175,63	0,01	0,03	358,59	0,20	0,33	165,75
Náklady spolu	1 955,63	1 998,87	102,21	1 626,00	1 655,45	101,81	2 229,02	2 267,88	101,74
Náklady na obstaranie predaného tovaru	182,70	222,26	121,65	40,14	54,94	136,87	302,49	357,88	118,31
Spotreba materiálu a energie	676,18	653,58	96,66	605,39	591,74	97,75	735,14	702,63	95,58
Osobné náklady	365,63	368,75	100,85	411,19	420,88	102,36	325,28	321,24	98,76
- mzdové náklady	260,75	262,74	100,76	294,26	300,70	102,19	231,15	228,37	98,80
Dane a poplatky	26,37	28,13	106,68	25,90	27,92	107,77	26,73	28,17	105,38
Odpisy dlhodob. hmot. a nehmot. majetku	212,81	209,65	98,52	191,50	192,73	100,64	230,43	222,58	96,59
Predané cenné papiere a podiely	3,92	14,03	358,16	0,29	0,97	338,56	6,97	24,61	353,13
Nákladové úroky	23,95	24,76	103,40	12,97	14,20	109,53	33,19	33,35	100,50

Ukazovateľ	Poľnohospodárska prvovýroba spolu			Poľnohosp. družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2019	2020	Index 2020/2019	2019	2020	Index 2020/2019	2019	2020	Index 2020/2019
Kurzové straty	0,19	0,42	220,08	0,03	0,06	177,14	0,32	0,71	220,23
Podpory spolu	348,43	319,15	91,60	349,00	314,29	90,05	345,59	320,74	92,81
Podpory neinvestičného charakteru	339,36	307,17	90,51	345,25	310,86	90,04	332,05	301,80	90,89
Podpory investičného charakteru	9,07	11,99	132,21	3,76	3,42	91,15	13,54	18,94	139,90
Počet podnikov spolu	1 236,00	1 246,00	100,81	434,00	437,00	100,69	800,00	806,00	100,75
Podiel ziskových podnikov	68,30	66,53	97,41	58,50	56,52	96,62	73,50	71,96	97,90
Výmera LPIS	1 306 478,90	1 309 805,72	100,25	595 930,60	583 651,61	97,94	709 814,04	723 664,60	101,95

Prameň: IL MPRV SR za rok 2019 a 2020, CD NPPC – VÚEPP
 Vypracovali: NPPC – VÚEPP

Tabuľka 2 Finančné ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu v € . ha⁻¹ p. p. (pôda podľa LPIS)

Ukazovateľ	Poľnohospodárska prvovýroba			Poľnohospodárske družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2019	2020	Index 20/19	2019	2020	Index 20/19	2019	2020	Index 20/19
Majetok celkom (Aktíva)	3 212,1	3 346,6	104,2	2 582,8	2 655,1	102,8	3 735,8	3 867,0	103,5
Neobežný majetok	1 962,9	2 026,0	103,2	1 506,0	1 555,5	103,3	2 342,5	2 370,5	101,2
- dlhodobý nehmotný majetok	4,5	5,3	117,6	1,4	1,9	139,5	7,1	8,0	112,1
- dlhodobý hmotný majetok	1 791,8	1 835,5	102,4	1 441,9	1 477,1	102,4	2 081,3	2 089,0	100,4
- dlhodobý finančný majetok	166,6	185,2	111,2	62,7	76,4	121,9	254,0	273,6	107,7
Obežný majetok	1 229,0	1 300,0	105,8	1 063,3	1 087,4	102,3	1 367,5	1 469,1	107,4
- zásoby	567,7	562,4	99,1	538,4	540,0	100,3	591,3	579,0	97,9
- pohľadávky	510,0	570,2	111,8	366,9	371,3	101,2	630,5	730,6	115,9
- dlhodobé pohľadávky	24,5	53,7	218,8	8,8	10,3	116,4	37,8	88,8	235,2
- krátkodobé pohľadávky	485,5	516,5	106,4	358,1	361,1	100,8	592,7	641,8	108,3
Finančné účty	145,2	161,1	110,9	148,4	168,2	113,3	142,5	154,3	108,3
Vlastné imanie a záväzky (Pasíva)	3 212,1	3 346,6	104,2	2 582,8	2 655,1	102,8	3 735,8	3 867,0	103,5
Vlastné imanie	1 434,5	1 475,7	102,9	1 376,6	1 402,6	101,9	1 477,9	1 497,4	101,3
- základné imanie	508,2	512,7	100,9	425,8	431,9	101,4	574,0	539,1	93,9
- kapitálové fondy	502,6	536,3	106,7	669,4	689,1	102,9	363,1	414,9	114,3
- zákonné rezervné fondy	151,0	155,3	102,8	273,5	288,9	105,6	47,7	47,4	99,5
- ostatné fondy zo zisku	67,8	66,2	97,6	103,4	103,1	99,8	35,4	34,0	95,9
- výsledok hospodárenia minulých rokov	156,9	163,4	104,2	-87,0	-98,0	88,7	362,5	376,0	103,7
- výsledok hospodárenia za účt. obdobie	37,5	27,5	73,5	-2,4	-6,2	39,2	70,8	55,3	78,1
Záväzky	1 548,5	1 642,2	106,1	1 063,2	1 102,0	103,6	1 956,3	2 079,6	106,3
- dlhodobé záväzky	284,1	289,5	101,9	239,5	243,6	101,7	321,7	327,4	101,8
- dlhodobé rezervy	1,7	1,5	90,7	1,1	1,2	104,0	2,1	1,8	84,5
- krátkodobé záväzky	588,7	631,7	107,3	375,2	403,2	107,5	767,9	816,7	106,4
- krátkodobé rezervy	21,7	23,1	106,7	24,4	27,3	112,0	19,3	19,1	98,6
- bežné bankové úvery	316,0	284,6	90,1	213,4	197,3	92,5	402,2	354,7	88,2

Prameň: Informačné listy MPRV SR za rok 2019 a rok 2020, CD NPPC – VÚEPP
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Tabuľka 3 Vybrané ekonomické ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu podľa okresov v € . ha⁻¹ p.p. (pôda podľa LPIS)

Okres, kraj	Výsledok hospodárenia v € na ha pp (LPIS)		Výroba v € na ha pp (LPIS)		Neinvestičné podpory v € na ha pp (LPIS)		Produktivita práce z výroby na pracovníka v €		Neinvestičné podpory na pracovníka v €	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Bratislava I	-174	-126	1 254	1 204	372	331	78 406	97 786	10 801	15 209
Bratislava II	133	96	3 659	4 411	423	315	151 230	159 545	8 261	6 136
Bratislava III	-86	83	6 373	8 565	648	823	87 106	111 286	6 469	8 130
Bratislava IV	-219	-56	351	652	318	262	146 682	155 486	41 800	28 619
Bratislava V*	-3	-69	977	1 021	205	228	133 320	143 516	12 692	15 169
Malacky	25	-6	1 446	1 533	383	323	131 350	154 327	20 722	19 443
Pezinok	36	317	1 967	1 824	345	319	82 942	86 687	9 594	9 543
Senec	756	498	2 647	3 045	342	284	151 231	183 697	11 832	9 321
Bratislavský kraj	190	145	2 009	2 203	354	307	126 836	146 351	12 597	11 529
Dunajská Streda	258	183	2 012	2 026	357	313	146 355	151 960	15 151	13 461
Galanta	89	97	1 055	1 199	366	264	85 123	93 753	16 679	13 197
Hlohovec	59	60	2 301	1 816	449	316	104 138	80 951	12 247	9 933
Piešťany	123	47	1 651	2 011	352	344	86 835	99 749	11 239	10 429
Senica	158	101	1 157	1 147	355	347	85 334	103 822	19 023	19 601
Skalica	-4	31	1 151	1 189	300	249	87 076	79 647	12 352	9 116
Trnava	12	15	1 685	1 870	401	305	117 295	126 959	18 723	14 674
Trnavský kraj	123	92	1 595	1 657	369	307	109 612	115 313	15 556	13 354
Bánovce nad Bebravou	-9	81	1 271	1 558	301	335	71 935	78 049	9 878	10 542
Ilava	-231	13	3 702	930	317	327	100 027	73 015	7 124	15 019
Myjava	-51	62	469	493	342	319	65 026	78 882	18 357	20 267
Nové Mesto nad Váhom	25	-18	1 025	1 094	341	310	70 485	74 061	13 333	12 638

Okres, kraj	Výsledok hospodárenia v € na ha pp (LPIS)		Výroba v € na ha pp (LPIS)		Neinvestičné podpory v € na ha pp (LPIS)		Produktivita práce z výroby na pracovníka v €		Neinvestičné podpory na pracovníka v €	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Partizánske	73	169	1 427	1 912	370	408	65 612	76 192	10 671	9 978
Považská Bystrica	108	-1	1 467	160	472	481	131 944	33 942	23 557	21 440
Prievidza	9	13	656	1 335	360	347	59 587	91 444	16 909	15 076
Púchov	-51	-13	761	658	376	342	42 280	38 611	7 500	7 301
Trenčín	-25	-92	1 050	963	370	337	67 910	63 876	14 132	13 540
Trenčiansky kraj	-18	19	1 256	1 154	349	344	70 938	71 655	11 927	12 502
Komárno	130	116	1 479	1 555	266	240	131 218	143 600	8 957	7 902
Levice	118	99	1 258	1 234	283	239	136 469	147 427	18 827	16 476
Nitra	-2	83	1 877	1 888	290	248	111 090	120 057	10 435	10 559
Nové Zámky	49	72	1 102	1 195	283	252	96 569	98 502	14 269	12 445
Šala	92	116	999	1 155	231	195	132 686	140 099	17 783	18 280
Topoľčany	39	67	1 482	1 511	308	280	90 955	95 661	13 509	12 782
Zlaté Moravce	36	38	1 037	1 033	347	320	93 453	92 808	20 013	18 772
Nitriansky kraj	70	86	1 331	1 379	284	250	113 747	120 954	13 476	12 356
Bytča*	-110	147	1 143	1 359	320	386	69 614	64 162	7 949	4 120
Čadca	-173	-116	159	268	324	409	24 724	26 932	14 526	15 921
Dolný Kubín	-47	-74	591	643	437	414	40 553	51 705	14 215	16 063
Kysucké Nové Mesto	4	-12	623	564	424	536	41 658	33 521	13 863	17 516
Liptovský Mikuláš	-74	-95	758	640	425	342	59 661	60 806	16 103	15 866
Martin	-9	69	1 077	1 138	363	369	91 521	100 833	15 183	16 501
Námestovo	-10	-13	562	577	393	380	62 821	57 680	13 246	15 451
Ružomberok	-49	-85	675	661	439	390	47 110	46 790	13 887	13 723
Turčianske Teplice	10	-28	1 286	1 376	392	363	77 872	89 193	14 128	14 067
Tvrdošín	-123	-46	739	767	442	414	45 156	48 392	12 923	12 687

Okres, kraj	Výsledok hospodárenia v € na ha pp (LPIS)		Výroba v € na ha pp (LPIS)		Neinvestičné podpory v € na ha pp (LPIS)		Produktivita práce z výroby na pracovníka v €		Neinvestičné podpory na pracovníka v €	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Žilina	368	-7	637	688	407	367	80 539	62 796	15 064	13 407
Žilinský kraj	-12	-37	790	764	401	375	63 806	63 544	14 521	14 717
Banská Bystrica	292	36	15 466	13 998	393	362	65 705	58 592	1 406	1 266
Banská Štiavnica	1	-25	338	354	447	434	49 299	46 712	18 009	18 003
Brezno	10	-39	512	556	461	443	63 929	57 509	24 489	20 734
Detva	33	19	766	876	418	373	74 397	74 511	16 951	14 193
Krupina	-24	-31	572	660	340	317	95 352	84 150	14 367	13 129
Lučenec	81	27	956	970	309	278	114 434	146 937	20 244	18 952
Poltár	-19	90	505	488	373	315	73 396	65 403	28 445	20 931
Revúca	-47	-104	432	423	331	249	45 926	40 156	18 435	13 071
Rimavská Sobota	40	40	645	688	327	313	87 389	85 158	18 481	17 780
Veľký Krtíš	48	0	835	831	303	274	116 331	105 712	21 085	20 111
Zvolen	18	13	1 660	1 462	571	387	77 919	81 022	16 614	13 078
Žarnovica	4	27	187	498	379	360	61 050	123 190	35 394	30 075
Žiar nad Hronom	-50	-21	332	345	311	339	74 644	70 286	20 934	21 830
Banskobystrický kraj	44	13	1 892	1 737	370	326	75 011	72 083	9 342	8 552
Bardejov	-6	-40	327	297	348	313	37 522	35 928	16 691	15 036
Humenné	-40	-119	233	237	280	293	77 554	70 069	24 885	19 246
Kežmarok	24	40	593	648	401	351	47 940	52 518	14 657	12 983
Levoča	5	-26	421	390	408	377	47 710	47 178	21 527	19 756
Medzilaborce	34	33	106	103	343	316	33 047	35 192	21 573	17 548
Poprad	24	-58	583	544	421	387	61 130	55 473	20 008	18 727
Prešov	8	-13	511	584	335	300	55 734	62 061	17 681	18 039
Sabinov	14	-11	576	716	374	350	53 628	49 850	18 221	15 983

Okres, kraj	Výsledok hospodárenia v € na ha pp (LPIS)		Výroba v € na ha pp (LPIS)		Neinvestičné podpory v € na ha pp (LPIS)		Produktivita práce z výroby na pracovníka v €		Neinvestičné podpory na pracovníka v €	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Snina	45	-83	523	1 021	326	321	55 873	43 027	16 602	9 064
Stará Ľubovňa	-50	-112	388	413	412	395	53 063	60 348	16 401	18 808
Stropkov	-21	-24	278	301	381	350	55 597	52 355	21 744	19 923
Svidník	33	-7	231	228	401	352	50 725	56 446	28 860	26 000
Vranov nad Topľou	-86	-67	572	586	305	285	48 882	61 980	14 619	15 773
Prešovský kraj	-7	-42	425	470	366	338	51 604	51 873	18 376	16 687
Gelnica	-18	-65	192	159	491	444	35 199	35 172	21 122	20 859
Košice I*	-		-		-		-		-	
Košice II*	-	-	-	-						
Košice III	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Košice IV*										
Košice - okolie	36	33	611	700	289	281	84 549	114 601	19 450	23 356
Michalovce	59	85	760	808	297	255	83 496	95 552	17 228	15 925
Rožňava	10	-14	448	492	377	349	110 158	117 178	14 669	13 434
Sobrance	8	15	655	844	288	261	60 518	63 844	13 105	11 741
Spišská Nová Ves	-40	-39	576	476	422	402	44 872	45 830	15 577	15 493
Trebišov	40	47	686	771	268	268	93 061	100 982	17 262	19 351
Košický kraj	33	33	660	710	314	294	83 959	93 432	16 345	16 463
SR spolu	54	41	1 228	1 240	342	308	88 133	91 383	13 626	12 744

I - Ochrana individuálnych údajov

Pôda podľa LPIS

Prameň: Informačné Listy MPRV SR 2019, 2020 CD NPPC – VÚEPP

Vypracoval: NPPC-VUEPP

Tabuľka 4 Vývoj zberových plôch, hektárových úrod a produkcie vybraných plodín v SR

Ukazovateľ	Merná jedn.	2016	2017	2018	2019	2020	Index 2020/19
Zberové plochy							
Obilniny spolu	tis.ha	753,8	717,5	743,2	769,1	747,3	97,2
z toho: pšenica spolu	tis.ha	416,6	373,7	403,4	406,8	387,1	95,1
jačmeň spolu	tis.ha	115,0	120,3	124,2	126,4	130,9	103,6
raž spolu	tis.ha	11,7	10,0	12,2	13,9	12,5	89,6
ovos	tis.ha	13,6	14,8	12,9	12,1	12,3	101,4
kukurica na zrno	tis.ha	184,8	187,8	179,0	197,2	191,5	97,1
Cukrová repa techn.	tis.ha	21,5	22,4	21,9	21,7	21,1	97,0
Zemiaky spolu	tis.ha	8,3	7,4	7,8	8,2	7,0	85,4
Olejniny spolu	tis.ha	253,2	291,2	280,9	257,1	265,5	103,3
z toho: repka olejka spolu	tis. ha	124,5	150,1	154,2	147,0	146,6	99,7
slnečnica na semeno	tis. ha	83,8	87,3	68,8	48,5	53,5	110,3
sója	tis. ha	34,9	43,9	45,3	47,6	51,1	107,3
Vinohrady rodiace	tis.ha	8,7	8,5	8,0	7,9	9,8	123,2
Hektárové úrody							
Obilniny spolu	t/ha	6,43	4,86	5,43	5,34	6,13	114,8
z toho: pšenica	t/ha	5,84	4,74	4,78	4,77	5,51	115,5
jačmeň	t/ha	5,08	4,53	3,92	4,74	5,19	109,5
raž	t/ha	3,51	3,26	3,36	3,50	3,90	111,4
ovos	t/ha	2,62	2,36	2,31	2,64	2,69	101,9
kukurica na zrno	t/ha	9,25	5,68	8,47	7,33	8,58	117,1
Cukrová repa techn.	t/ha	70,15	55,00	59,88	57,63	60,39	104,8
Zemiaky	t/ha	21,46	20,09	21,90	22,27	23,76	106,7
Olejniny	t/ha	3,07	2,66	2,83	2,61	2,70	103,4
z toho: repka olejka spolu	t/ha	3,46	2,99	3,11	2,84	3,01	106,0
slnečnica na semeno	t/ha	2,94	2,51	2,93	2,64	2,53	95,8
sója	t/ha	2,65	2,33	2,31	2,46	2,53	102,8
Mušťové hrozno	t/ha	4,38	5,45	6,60	5,49	6,21	113,1
Produkcia							
Obilniny spolu	tis.t	4 847,8	3 484,1	4 037,8	4 104,1	4 580,9	111,6
z toho: pšenica	tis.t	2 434,2	1 770,7	1 927,9	1 939,1	2 133,3	110,0
jačmeň	tis.t	584,6	545,3	486,9	599,6	679,4	113,3
raž	tis.t	41,1	32,5	41,0	48,7	48,6	99,7
ovos	tis.t	35,6	34,9	29,8	31,9	33,0	103,6
kukurica na zrno	tis.t	1 710,2	1 066,2	1 515,8	1 444,8	1 642,7	113,7
Cukrová repa techn.	tis.t	1 506,9	1 230,8	1 312,0	1 251,7	1 273,0	101,7
Zemiaky	tis.t	177,1	149,7	170,0	182,4	166,2	91,1

Ukazovateľ	Merná jedn.	2016	2017	2018	2019	2020	Index 2020/19
Olejniny	tis.t	777,9	775,9	794,7	671,3	716,1	106,7
z toho: repka olejka spolu	tis. t	430,5	448,7	480,0	417,6	440,9	105,6
slnečnica na semeno	tis. t	246,5	218,8	201,6	128,3	135,7	105,8
sója	tis. t	92,5	102,4	104,5	116,9	129,2	110,5
Mušťové hrozno	tis.t	37,4	45,1	51,0	42,7	46,3	108,3
*Ovocie	tis.t	24,8	38,1	51,7	41,8	34,1	81,6
**Zelenina	tis.t	115,8	96,2	105,6	125,8	123,3	98,1

Prameň: Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín, ovocia a zeleniny v SR, ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

* údaje za ovocné sady

** produkcia zeleniny na ornej pôde, zelenina konzumná spolu

Poznámka: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhlenia čísiel

Tabuľka 5 Počet hospodárskych zvierat a produkcia živočíšnych výrobkov v SR

Komodita	Merná jednotka	Skutočnosť					Rozdiel 2020-2019	Index 2020/2019
		k 31. 12. 2016	k 31. 12. 2017	k 31. 12. 2018	k 31. 12. 2019	k 31. 12. 2020		
Počet hospodárskych zvierat *)								
Hovädzí dobytok	tis. ks	446,1	439,8	438,9	432,3	424,8	x	x
z toho: kravy	tis. ks	194,2	194,7	194,7	191,9	184,0	x	x
z kráv: dojné	tis. ks	132,6	129,9	127,9	125,8	117,2	x	x
ostatné	tis. ks	61,6	64,8	66,8	66,0	66,8	x	x
Ošípané spolu	tis. ks	585,8	614,4	627,0	589,2	521,7	x	x
z toho: prasnice	tis. ks	35,5	36,9	39,3	37,7	32,8	x	x
Ovce spolu	tis. ks	368,9	365,3	351,1	320,6	271,0	x	x
z toho: bahnice	tis. ks	248,1	244,9	234,3	219,8	188,1	x	x
Kozy	tis. ks	36,4	37,1	36,9	35,6	10,6	x	x
Hydina spolu	tis. ks	12 130,5	13 353,8	14 056,9	13 131,9	10 603,6	x	x
z toho: sliepky	tis. ks	6 118,2	5 903,6	6 142,0	5 537,2	3 251,8	x	x
Kone spolu	tis. ks	6,4	6,1	7,1	7,0	6,1	x	x
Produkcia k 31. decembru								
Jatočný HD spolu **)	t jat. hm.	28 246	25 872	24 336	22 716	22 734	17,4	100,1
Jatočné ošípané **)	t jat. hm.	75 704	79 575	76 518	83 716	80 806	-2 909,8	96,5
Jatočné ovce **)	t jat. hm.	1 219	1 090	1 150	1 150	1 017	-132,9	88,4
Jatočné kozy **)	t jat. hm.	332	335	331	332	333	0,4	100,1
Jatočná hydina **)	t jat. hm.	90 176	91 874	92 158	91 766	92 953	1 187,0	101,3
Mlieko kravské	t	933 298	938 004	932 592	932 237	944 790	12 553,0	101,3
Vajcia slepačie	tis. ks	1 240 842	1 232 901	1 248 055	856 262	824 352	-31 910	96,3
Ovčie mlieko	t	12 879	12 811	13 524	12 448	12 795	346,9	102,8
Vlna ovčia	t	622	592	609	568	511	-56,5	90,0

*) Od roku 2020 údaj o počte hospodárskych zvierat neobsahuje údaje za obyvateľstvo (domácnosti-drobnochovateľov), ktorí chovajú zvieratá na účely samozásobenia
 **) Hrubá domáca produkcia = zabíjanie na bitúnkoch + odhad samozásobenia +/- zahraničný obchod
 ***) Údaje v rokoch 2019-2020 o produkcii slepačích vajec nezahŕňajú samozásobenie
 Prameň: Súpis hospodárskych zvierat ŠÚ SR,
 Živočišná výroba, predaj výrobkov z prvovýroby a bilancia plodín ŠÚ SR
 MPRV SR rezortný výkaz BM (MPRV SR) 1-12 a Mäso (MPRV SR) 1-12, Odhad samozásobenia, ŠÚ SR
 Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Tabuľka 6 Výsledok hospodárenia, výnosy, náklady za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov* v mil. €

Výrobný odbor**	Výsledok hospodárenia			Výnosy			Podiel na výnosoch v % 2020		Náklady			Podiel na nákladoch v % 2020		Nákladovosť výnosov v €		Rentabilita výnosov v %		Výnosy/ Aktiva		
	2019	2020	Rozdiel 2020-19	2019	2020	Index 2020/19	2019	2020	2019	2020	Index 2020/19	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	11,3	36,3	25,0	853	942	110,4	20,3	20,3	842	905	107,5	20,6	20,6	98,68	96,15	1,32	3,85	2,06	2,34	
Spracovanie a konzervovanie rýb kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	2,9	6,1	3,2	217	243	111,8	5,2	5,2	214	237	110,5	5,4	5,4	98,67	97,50	1,33	2,50	2,95	2,31	
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	2,9	2,3	-0,6	152	210	138,3	4,5	4,5	149	208	139,5	4,7	4,7	98,09	98,90	1,91	1,10	1,88	1,46	
Výroba mliečnych výrobkov	12,4	17,3	4,9	730	719	98,5	15,5	15,5	717	701	97,8	16,0	16,0	98,30	97,59	1,70	2,41	1,70	1,78	
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	5,7	8,0	2,2	268	256	95,6	5,5	5,5	262	248	94,6	5,7	5,7	97,87	96,90	2,13	3,10	1,09	1,02	
Výroba pečiva a múčných výrobkov	48,0	41,3	-6,7	641	639	99,8	13,8	13,8	593	598	100,9	13,6	13,6	92,50	93,54	7,50	6,46	1,31	1,24	
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	53,7	86,5	32,7	646	730	113,1	15,7	15,7	592	644	108,7	14,7	14,7	91,68	88,16	8,32	11,84	1,23	1,28	
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	0,4	0,6	0,2	140	155	111,4	3,4	3,4	139	155	111,3	3,5	3,5	99,73	99,64	0,27	0,36	1,36	1,43	
Výroba nápojov	71,1	52,5	-18,5	754	743	98,6	16,0	16,0	683	691	101,1	15,7	15,7	90,58	92,94	9,42	7,06	1,02	1,01	

Výrobný odbor**	Výsledok hospodárenia			Výnosy			Podiel na výnosoch v % 2020		Náklady			Podiel na nákladoch v % 2020		Nákladovosť výnosov v €		Rentabilita výnosov v %		Výnosy/ Aktiva	
	2019	2020	Rozdiel 2020-19	2019	2020	Index 2020/19	2019	2020	Index 2020/19	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
	Výroba potravín a nápojov spolu	208,4	250,8	42,4	4 400	4 638	105,4	100,0	100,0	104,7	4 192	4 387	104,7	100,0	95,26	94,59	4,74	5,41	1,42

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR; prepočty NPPC – VÚEPP

*Výberové zisťovanie (predbežné výsledky) súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočtov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezáhrňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov

**skupina SK NACE

Vypracovali: NPPC – VÚEPP

Tabuľka 7 Vývoj majetku v poľnohospodárstve v tis. €

Ukazovateľ	2016	2017	2018 ¹⁾	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	2020/2019
THFK	483 935	567 737	553 421	655 212	492 651	75,2
z toho - budovy a stavby, vr. budov na býv.	105 711	145 758	118 550	145 501	88 966	61,1
z toho budovy na bývanie	148	41	1 494	1 616	-742	-
- stroje a zariadenia	182 283	198 547	198 117	178 993	161 698	90,3
z toho ostat.stroje a zariadenia	180 613	195 374	196 953	178 014	160 502	90,2
- dopravné zariadenia	125 141	158 584	164 363	220 858	153 785	69,6
- kultivované biologické zdroje	68 643	62 177	68 392	106 538	85 088	79,9
- produkty duševného vlastníctva	2 157	2 671	3 999	3 322	3 114	93,7

Prameň: ŠÚ SR

1) Predbežné údaje

2) Údaje zo štvrťročných štatistických výkazov

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Vývoj majetku v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov v tis. €

Ukazovateľ	2016	2017	2018 ¹⁾	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	Index 2020/2019
Hrubý stav majetku ^{3), 4)}	6 921 985	7 112 711	7 352 193	7 640 024	-	103,9
Čistý stav majetku ^{3), 4)}	4 711 949	4 848 055	5 034 942	5 254 941	-	104,4
THFK	243 485	253 913	304 854	292 827	333 316	113,8
z toho - budovy a stavby, vr. budov na býv.	68 048	64 189	73 385	28 464	39 977	140,4
z toho budovy na bývanie	0	43	355	7	212	x
- stroje a zariadenia	134 281	147 632	188 384	207 118	238 162	115,0
z toho ostat.stroje a zariadenia	131 956	131 771	185 401	204 909	235 918	115,1
- dopravné zariadenia	20 215	28 599	32 751	33 730	33 767	100,1
- kultivované biologické zdroje	6861	5519	2883	15484	13615	87,9

Ukazovateľ	2016	2017	2018 ¹⁾	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	Index 2020/2019
- produkty duševného vlastníctva	14 080	7 974	7 451	8 031	7 795	97,1

Prameň: ŠÚ SR

1) predbežné údaje ŠÚ SR (pre riadok THFK a riadky nachádzajúce sa pod ním)

2) zo štvrťročných predbežných podkladov ŠÚ SR (pre riadok THFK a riadky nachádzajúce sa pod ním)

3) Údaj dostupný do roku 2019

4) pre hrubý stav majetku a čistý stav majetku platí index vypočítaný 2019/2018

Pozn.: Od roku 2014 ŠÚ SR zmenil metódu vyčíslvania majetku a bola aktualizovaná aj na predchádzajúce roky
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Tabuľka 8 Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR (v kg za rok)

Druh potravín	2000	2005	2010	2015	2018	2019	2020	Rozdiel SR 2020-19	ODP ⁵⁾	Pripustný interval
Mäso v hodnote na kosti	60,9	61,6	55,8	50,6	64,3	69,3	72,2	2,9	57,3	
- hovädzie, telacie	9,3	6,2	4,3	4,3	5,2	5,2	5,3	0,1	17,4	
- bravčové	33,1	32,9	30,8	30,9	35,4	35,7	37,2	1,5	22,2	51,6 – 63,0
- hydina	17,1	21,1	19,0	14,1	22,2	26,9	28,1	1,2	15,0	
- ostatné ¹⁾	1,4 (0,3)	1,4 (0,2)	1,7 (0,2)	1,3	1,5	1,5	1,6	0,1	2,7	
Ryby	4,3	4,4	5,1	5,3	5,5	5,6	5,9	0,3	6,0	
Mlieko a mliečne výrobky	160,2	154,6	162,8	169,2	171,1	173,6	179,0	5,4	220,0	
- konzumné mlieko	71,5	55,7	54,5	48,1	44,7	44,1	48,5	4,4	91,0	206,0 – 240,0
- syry, tvarohy	7,9	9,1	9,9	12,2	13,3	14,6	14,4	-0,2	10,1	
Vajcia (ks)	210,0	199,0	208,0	203,0	224,0	224,0	229,0	5,0	201,0	
Tuky spolu	23,9	23,8	23,1	21,1	21,2	21,7	21,9	0,2	22,0	
- maslo	2,7	2,0	2,6	3,6	3,4	3,1	4,0	0,9	2,8	
- bravčová masť	3,3	3,3	3,0	3,7	3,3	2,9	3,1	0,2	3,0	19,8 – 23,1
- JRTO ²⁾	17,8	18,4	17,4	13,7	14,4	15,6	14,7	-0,9	16,2	
Cukor	31,5	34,0	34,3	30,5	31,2	31,7	32,7	1,0	30,9	
Obilniny v hodnote múky	98,5	91,0	80,3	81,2	76,6	77,0	78,9	1,9	98,5	94,0 – 103,0
Zemiaky	68,1	60,3	47,6	48,9	49,8	52,8	55,9	3,1	80,6	76,3 – 84,9
Strukoviny	1,9	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0	2,6	2,1 – 3,2
Zelenina ³⁾	94,2	86,7	94,6	100,9	105,5	106,9	106,5	-0,4	127,9	116,9 – 138,9
Ovocie ⁴⁾	56,8	52,6	53,6	65,7	64,7	67,1	66,0	-1,1	96,7	86,7 – 106,7
Hroznové víno (litre)	10,8	10,2	13,2	14,8	12,7	14,3	14,4	0,1		

Prameň: SÚ SR, databáza DATAcube – Spotreba vybraných druhov potravín na 1 obyvateľa [ps2041rs], aktualizované 30. 6. 2021

1) v zátvorke - baranie, kozie, konské; zvyšok tvorí zverina, kráľiky a ostatné drobné zvieratá

2) jedlé rastlinné tuky a oleje

3) zelenina a zeleninové výrobky v hodnote čerstvej

4) ovocie a ovocné výrobky spolu v hodnote čerstvej (bez spotreby orechov)

5) ODP = odporúčaná dávka potravín

6) Pripustný interval racionálnej spotreby

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Zoznam príloh

- Príloha 1 SVETOVÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO A POĽNOHOSPODÁRSTVO KRAJÍN EÚ
- Príloha 2 SITUÁCIA V POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE SR
- Príloha 3 VÝDAVKY NA POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA
- Príloha 4 VEDA, VÝSKUM, VZDELÁVANIE A PORADENSTVO
- Príloha 5 PRÁCA V EÚ A NOVELIZÁCIA EURÓPSKEJ LEGISLATÍVY
- Príloha 6 DVOJSTRANNÁ A MNOHOSTRANNÁ SPOLUPRÁCA SO ZAHRANIČÍM
- Príloha 7 ZOZNAM PRÁVNÝCH PREDPISOV TÝKAJÚCICH SA POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA
- Príloha 8 ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK
- Príloha 9 TABUĽKY

